

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Cekovni račun Ljubljana številka 10.630 in 10.349 za inzerate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Nameni boljševikov

Finci so spet dobili zelo junaški sunek od Sovjetske Rusije. Odnosaji med tema dvema sosedama so se spet zatemnili. 180 milij. veliki sovjetski narod toži skozi usta svojega zunanjega komisarja, da ga ogroža sosesčina 4 milijonskega finskega naroda. Sovjetske meje da niso varne. Rdečo armado, ki šteje 10 milijonov vojakov, na tisoče in tisoče letal, na tisoče in tisoče tankov, spravlja v resno nevarnost 200.000 mož finske vojske, ki tako rekoč nima ne letal, ne tankov in ne brodovja, ampak samo v prsih srce, ki ljubi svojo svobodo.

Takšna je podoba, ki se nam odraža na obzorjih, ko smo prebrali najnovejši protest sovjetskega komisarja za zunanje zadeve Molotova na naslov finske vlade. Toda zadaj za to sliko, ki ne dela nobene časti sovjetski vladi — sicer pa je boljševizem iztrebil pojme o časti, ki da je samo »ostudna navlaka meščanske miselnosti« — slutimo, da se pripravljajo mnogo hujše stvari, ki utegnejo postati usodne, v kolikor so preračunane na vojno stanje v zahodni Evropi.

Sovjetska Rusija je s prijateljskim paktom z Nemčijo dosegla, da je dobila kolikor toliko proste roke na vsem evropskem vzhodu. Nemčija ji je dala besedo, da ji ne bo delala nobenih ovir, pod protiboljubno, da tudi Sovjetska Nemčiji ne bo delala nobenih na nemškem življenjskem prostorcu, ki pokriva Srednjo Evropo. Evropski vzhod se deli v tri dele, v enega, ki je na severu, v tako imenovanem baltičkem ozemlju, v drugega, ki je v sredini, kjer prebivajo Ukrajinci, in v tretjega, kjer leži Balkan. Sovjetska Rusija si je takoj izračunala, da mora priliko izkoristiti in s hitrimi udarci povsod doseči postojanke, ki bodo podprle njeno imperialistično politiko, a bodo istočasno tvorile tudi izhodišče za rovarenje Kominterne, ki je sedaj, ko je izbruhnila vojna, vsa iz sebe od sreče, da ima prebrazilo odprto polje za boljševiziranje Evrope.

Na Baltiku je slo hitro. 40.000 sovjetskih vojakov se je pomikalo od meje do meje malih, dvamilijonskih baltičskih držav, ki so drug za drugo klenile na kolena in sprejele sovjetski protektorat. Nemške manjšine pa so s prav takšno naglico zapustile baltičsko ozemlje. Sovjetska Rusija je menila, da bo tudi s Finsko obračunala v nekaj dneh, da bi se potem mogla hitro posvetiti jugovzhodu Evrope. Toda pri Finski se je zataknilo. Pri Finski računali niso bili pravilni. Finska, čeprav le majhen paleček nasproti velikanu, ni hotela na kolena. Pogajanja so se zavlekla in končno razbila. Sovjetska Rusija je mislila, da ima časa dovolj, da bo Fince lahko zdrobila z drugimi tako imenovanimi živčnimi sredstvi, toda politični razvoji na drugih vzhodnoevropskih prostorih so pokazali, da čas hitro beži in se bo morala Sovjetska Rusija na severu potruditi, ako noče zamuditi vseh prilik na jugu. In tako si je sovjetski komisar kar čez noč izmislil, da je finsko toponižno streljalo na rdečo armado čez mejo, nakar je ves prevzet od tega dovtipa takoj poslal finski vladi noto, kjer postavlja zahteve, ki jih opira na trde grožnje, ne da bi čakal na kakšno preiskavo, ki bi ugotovila stvarno stanje. Finska Rusija je po preiskavi Sovjete postavila enostavno na laž: noben Fince ni streljal, pač pa so imeli Sovjeti na oni strani meje orožne vaje. Finska vlada je tudi sprejela sovjetsko zahtevo, da umakne svoje čete proč od meje, ako stori isto sovjetska vlada. Takšen je položaj v sedanjem trenutku. Vsakdo ima občutek, da je poln eksplozivov.

Ako gledamo na sovjetsko politiko s stališča novo prebujenega imperializma, ki je izključno v službi boljševiške revolucije in ne v službi kakšnih slovansko nacionalnih nagibov — kakor bi radi nekateri sami sebe prepričali na hrbtni 30 milijonov Poljakov in Čehov, ki so zaradi Sovjetske Rusije izgubili svojo državno in narodnostno svobodo — potem si ne bomo smeli delati nobenih utvar glede bodočega razvoja finskega vprašanja. Sovjetska Rusija ga bo hotela zdaj hitro rešiti. Rešiti po svoje, ker ima občutek, da ji položaj na Baltiku, kjer je pred enim mesecem še neovirano odločala, polagoma uhaja iz rok, in ker vidi, da postajajo pogoji za uspešni razmah sovjetskega boljševiškega imperializma po južnovzhodni Evropi vsak dan slabši. Pred enim mesecem namreč se je Balkan zares nekoliko zamajal, ko je legla nanj senca Sovjetske Rusije. Nekatero državo so postavljale že kar ohlapne in niso kazale mnogo odpora. Imeli smo vtis, da bo Sovjetska Rusija tudi na Balkanu pri obalnih državah Črnega morja lahko ponovila baltičsko igro in jih drugo za drugo dobila pod svojo zaščito. Po enem mesecu se je položaj bistveno spremenil. Balkanske države so se ujele. Proti sovjetskemu vplivu pa se je pojavila italijanska velesila, ki si sedaj močno prizadeva, da zasede gotove politične postojanke, ob katere bi sovjetizem zaman butal. Čimdalje bo ta razvoj trajal, tem manj nad ima sovjetska politika, da bi se mogla na Balkanu usidriati. Odmevi bolgarsko-italijanskih manifestacij v Sofiji so morali neljubo odmevati po ušesih boljševiških diplomatov in agentov Kominterne, ki so že z gotovostjo računali, da je Bolgarija njihova in s tem tudi osrednja postojanka, od koder bi mogli pritiskati in spletkariti po ostali južnovzhodni Evropi tja do Sredozemlja in do Jadrana. Sovjetom in Kominterni se mudi na Balkan, zato mora biti položaj na Baltiku čist. V tem je vsa bistrst sovjetske politike. V tem tudi vsa žalost finskega vprašanja.

Finska je v sklopu velikih imperialističnih načrtov sovjetske vlade, ki služijo samo revolucionarnim načrtom Kominterne, postala tista ovira, ki jo je treba zdaj čimprej odstraniti v vsakim sredstvu, da ne bo delala nadleže pri dahu na drugih prostorih. Mala Finska se torej odraža na obzorjih, recimo boljše, na okrvavljenih obzorjih evropske politike kot prva, najbolj nedolžna nevtralna država, ki je v nevarnosti, da postane žrtev velesile, ki je v svoji notranji biti brez vsake morale, in ki je samo navidezno še nevtralna, da more v dimu vojne med drugimi — ki jo je pomagala pripraviti — organizirati svojo lastno voj-

Sovjetija pripravlja nasilje

Na podlagi laži, ki si jo je izmislila, hoče Sovjetija navaliti na Finsko „4 milijonski narod ogroža obstoj 180 milijonskega...“

Sovjetsko-finska napetost je od včeraj do danes narasla. Sovjetska Rusija si je izmislila obmejni spor na finski meji, nakar je finsko vlado obdolžila, da ga je izzvala, ter od nje zahtevala, da takoj umakne svoje čete od meje. Finska vlada je odgovorila, da bo to storila, ako tudi Sovjeti umaknejo svoje čete. Sovjetska Rusija pa je začela zbirati čete na meji, sovjetsko brodovje v Finskem zalivu je v polni pripravljenosti, sovjetske radio postaje in sovjetski tisk pa slivata plohe groženj na Finsko, ki jo dolži, da je pod tujimi vplivi, od sovjetske vlade pa zahtevata, naj krepko nastopi za varstvo svojih koristi. V teku včerajšnjega dne so nekatere inozemske velesile posredovale v Moskvi in na Finskem v pomirjevalnem smislu, toda zadnja poročila ne dajejo mnogo upanja, da bi stvar iztekla mirno.

Vojaški ukrepi v Finskem zalivu

Helsinki, 28. nov. t. »United Press«: Takoj, ko je finska vlada sprejela protestno noto sovjetske vlade, da so finski topničarji streljali čez mejo in ranili sovjetske vojaške, in da mora finska vlada izprazniti mejo za širino 25 km, se je vlada zbrala k seji, ki so ji prisostvovali tudi predsednik republike in predsedniki parlamentarnih strank ter vojaški odličniki. Sklenjeno je bilo, da se takoj izvede preiskava. Že telefonski razgovor z obmejno stražo je nedvoumno pokazal, da Fincev ne zadene nobena krivda, ker je na tistem mestu, kjer so baje finski topničarji streljali čez mejo, samo majhne obmejne straže. Od meje je prišlo poročilo, da ne more biti niti govora o tem, da bi bili Finci streljali, pač pa da so sovjetske rdeče čete imele onstran meje orožne vaje s topništvom. Vlada je nadalje sklenila, da bo sovjetski zahtevi po umaknitvi čet zadovoljila, ako tudi Sovjeti umaknejo svoje čete za isto razdaljo.

V istem smislu je bil poslan v Moskvo odgovor že sinoči pozno zvečer. Davi je bil predan sovjetski vladi. Po poročilih iz Moskve sovjetski zunanji komisar ni napravil nobene pripombe, ampak je samo dejal, da bo sovjetska vlada odgovor proučila in potem ukrenila vse, kar je potrebno.

Hujskanje po Sovjetiji

Vso noč in ves dan pa so sovjetske radio postaje silno ostro napadale finsko vlado in dokazovale, da hoče Finska na enak način vojno s Sovjetsko Rusijo in da to dela po nalogu neke druge velesile. V istem smislu so pisali tudi veliki moskovski dnevniki, ki so davi izšli v Moskvi.

Priprave za napad ali samo - strašilo

Finski generalni štab pa je dobil obvestila, da je sovjetsko brodovje v Finskem zalivu v polni pripravljenosti in da so videli sovjetske vojne ladje, ko so iz Kronštada odplule po Finskem zalivu proti izhodu. Od meje pa prihajajo poročila o zbiranju znatnih vojaških čet. Iz Leningrada prihajajo vedno novi transporti na finsko mejo.

Vlada je davi izdala proglas, v katerem miri ljudstvo, češ, da ni nobenega razloga zato, da bi se sedanji spor, ki da sloni na pomoti, ne dal mirno poravnati. Vseeno pa je finska vlada odredila vse potrebne ukrepe, da bi je razvoj dogodkov ne presenetili.

V mednarodnih krogih v Helsinkiju vlada prepričanje, da je Sovjetska Rusija, ki jo očitno dogodki na Balkanu, kjer je mislila tudi razširiti svoj vpliv, prehitujejo in da hoče sedaj na podlagi izmišljenega obmejnega spora nasilno rešiti finsko vprašanje, da bi se potem mogla posvetiti južnovzhodni Evropi, kjer druge velesile poskušajo, da bi jo izpodrinile.

Predsednik sveta narodne obrambe maršal Manerheim, ki je šele iz časopisov izvedel, ko se je vrnil s potovanja o sporu, zaradi katerega je sovjetska vlada protestirala, je izjavil, da mora biti ta zadeva samo posledica pomote. Naša najbolj daljnostrelna baterija, ki jo imamo zdaj v bližini meje, je rekel maršal, je neka poljska baterija, oddaljena 20 km od sovjetske meje. Težko topništvo je pa najmanj 50 km oddaljeno od meje. Razen tega je treba pripomniti, da so bili finski vojaški tja dan drugod kakor na meji, ker je bilo v nedeljo popoldne po cerkvenem nauku, ki je bil pod milim nebom.

Proglas poveljnika Leningrada „... dokler nasprotnik ne bo popolnoma uničen“

Helsinki, 28. nov. t. Reuter. Leningrajski vrhovni poveljnik je danes izdal sledeči proglas na sovjetske čete leningrajskega vojnega okrožja: »Finske čete so na vas streljale pri Ni-mainiju v Kareliji. Sovjetski generalni štab je dal povelje četam, da morajo, v primeru, če bi se napadi ponovili, takoj odgovoriti, preiti v protinapad in ga nadaljevati tako dolgo, dokler nasprotnik ne bo popolnoma uničen«

no za trenutek, ko bi ona prva v obojestranski izčrpanosti prenehala. Toda že večkrat se je v zgodovini izkazalo, da so se velesile skrhale ob malih državah, ki za svojo obrambo niso imele nič drugega kakor srce, ki ljubi dom in svobodo. Načrti sovjetskega imperializma in Kominterne bi se mogli razleteti ob odporu male Finske.

uničen. Po vsej Sovjetski Rusiji so zborovanja, od koder prihajajo sovjetski vladni sklepi, naj nastopi proti Finski v obrambo domovine.«

(Ker si je sovjetska vlada že »prvi finski napad« gladko izmislila, ji ne bo težko izmisliti si še drugega ter tako dobiti povod za vojaški nastop proti Finski.)

Poveljnik boljševiških čet v Leningradu je ukazal vsem tistim, ki so na dopustih, da se morajo v 24 urah vrniti v svoje vojašnice.

»Pojski banditi...«

Moskovski radio ves čas oddaja resolucije, ki jih »sprejemajo« razne delavske organizacije in zveze nameščencev, v katerih zahtevajo, da naj gre Stalin takoj »osvoboditi« finski narod. Z orožjem naj boljševiki spodijo finske zatiralce s hrbtna finskega naroda. Med resolucije je zašla tudi taka, ki govori o tem, da naj se gredo rdeči vojaški klat na Finsko proti »poljskim banditom«.

Finci pripravljeni

Helsinki, 28. nov. AA. DNB. Vlada je naročila polkovniku Inkalu, obmejnemu komisariu v Kareliji, naj bo pripravljen za primer, če odgovor ruske vlade na včerajšnjo finsko noto ne bi bil pozitiven. Vlada mu je naročila tudi naj s sovjetskimi obmejnimi komisarji začne preiskavo glede nedavnega obmejnega incidenta v Kareli.

Nasveti Anglije

London, 28. nov. b. Včeraj je sprejel lord Halifax ruskega poslanika Majskega ter mu pri tej priliki izrazil upanje, da ne bo prišlo do vojne

»Stare razprtije v Podonavju in na Balkanu so se spričo komunistične nevarnosti omilile«

»Osservatore Romano« o položaju jugovzhodne Evrope

Vatikan, 28. nov. AA. Havas: »Osservatore Romano« posveča članek diplomatskemu položaju v jugovzhodni Evropi. To vatičansko glasilo smatra, da še nikdar niso bile mednarodne razmere tako ugodne za ustanovitev bloka podonavskih in balkanskih držav, za ohranitev miru v tem delu evropske celine, kot danes. Nato list našteva vse te ugodne možnosti, ki so po njegovem mnenju: nova romunska vlada, nedavna izjava madžarskega zunanjega ministra in delavnost italijanske diplomacije. Vse to more po mnenju vatičanskega glasila pomagati pri ustanovitvi podonavskega in balkanskega bloka. Razvoj evropskega položaja in nevarnosti, ki z raznih strani prete balkanskim državam, morejo pospešiti ustanovitev tega bloka. Še nikdar evropski položaj ni bil tako ugoden za ustanovitev tvornega balkansko-podonavskega bloka ali za doseg političnega in gospodarskega sporazuma. Stare razprtije v podonavju so izginile, oziroma so se omilile pred komunistično nevarnostjo. Dano je na izbiro: Ali ostati še dalje razcepljen sredi Evrope, izpostavljen bojem, ali pa se združiti in tako ustanoviti trden stebel miru.

Gospodarska pogajanja

Budimpešta, 28. nov. b. Medtem ko so pogajanja za ustvaritev balkanskega bloka obtičala, pa se gospodarska pogajanja z balkanskimi državami pospešeno vodijo. Poleg francoske delegacije, ki se mudi v Beogradu, se Jugoslavija pogaja tudi z Grčijo v Atenah. Francoska delegacija, ki se je pogajala v Carigradu, je dosegla znatne uspehe.

Nemške čete se zbirajo na Slovaškem

London, 28. nov. c. Havas poruča iz Londona, da objavlja »News Chronicle« vest iz Budimpešte, da se nemške čete zmeraj v večjem obsegu zbirajo na Slovaškem. V Prešovu so vse gostilne in vsi hoteli polni nemških častnikov, v Bratislavo pa dnevno prihajajo cele vlaki nemške pehote, topništva in konjenice.

Na meji so uradniki nemške policije zamenjali slovaško obmejno stražo. Prehod čez slovaško mejo ni nikjer več mogoč.

med Finsko in Sovjetsko Rusijo. Na drugi strani pa se čuje, da je bil sovjetski poslanik Majski pri lordu Halifaxu za nadaljevanje rusko-angleških trgovinskih pogajanj.

London, 28. nov. c. Havas objavlja, da pri naša danes »News Chronicle« vest svojega dopisnika iz Helsinkija, v kateri poudarja, da nemška vlada v celoti podpira sovjetsko vlado v njeni borbi proti Finski. Nemške vojne ladje so v zadnjem času po vrsti plenile finske ladje v Baltiku in to v sporazumu z moskovsko vlado, ki ni hotela, da bi se finska trgovina mogla v redu razvijati.

Berlin, 28. nov. c. Nemški vladni krogi odločno zanikajo, da bi nemška vlada mislila posredovati v sporu med Finsko in boljševiki.

Baltske države ne smejo posredovati

Talin, 28. nov. c. Estonska vlada izjavlja, da ni res, da bi bile baltske vlade ponudile svoje posredovanje med Finsko in boljševiki. (Naravno, saj tega ne bi dovolili poveljniki rdečih čet, ki imajo v baltskih državah dolžnost nadzirati delo baltskih vlad.)

Boljševiki odpovedali nenapadno pogodbo s Finsko

Moskva, 28. nov. c. Popoldne je boljševiški zunanji minister Molotov sprejel finskega poslanika in mu izročil noto kot odgovor sovjetske vlade na zadnjo noto finske vlade. Boljševiška vlada sporoča finski vladi, da sedaj sovjetska vlada odpoveduje nenapadno pogodbo med Finsko in boljševiki. Boljševiki izjavljajo, da je bila Finska tista, ki je zadnji čas večkrat kršila to pogodbo. Sovjetski imperializem se torej pripravlja, da z orožjem oropa še en narod njegove svobode.

Gafencu govori danes

Bukarešta, 28. nov. b. Romunski zunanji minister Gafencu bo odgovoril jutri madžarskemu zunanjemu ministru grofu Csakiju. Gafencu je včeraj sprejel zastopnike tiska v svojem kabinetu ter je pri tej priliki dejal: Propaganda je potrebna, da se v notranjosti države pove narodna resnica, prav tako pa tudi, da se inozemstvu pove, kakšne smernice ima romunska državljanska politika.

Nemški napadi na Nizozemsko Tri zanimiva poročila

Berlin, 28. nov. t. »Politična in diplomatska korespondenca« napada Nizozemsko in njeno vlado, ki da dovoljuje, da se na nizozemskem ozemlju svobodno gibljejo sumljivi tipi, ki organizirajo teroristična dejanja v Nemčiji. Nemčija takšnega položaja ne bo mogla več dolgo mirno gledati.

Utrecht, 28. nov. t. Havas: »Utrechtsche Nieuwsblad« objavlja izjavo nekega nemškega generala, ki je baje sporočil svojemu poveljniku: »Na Nizozemskem moramo uspeti v prvih 24 urah, kajti pozneje se bomo pogreznil v nizozemskem blatu.« List pristavlja, da so ugodja za takšno nemško ofenzivo od dne 12. novembra dalje zelo pičila. Nizozemska močvirja so se od takrat mnogo razširila in tudi nizozemski odpor je postal hujši.

London, 28. nov. t. Havas: Angleški »Sunday Dispatch« piše, da nevarnost vdora na Nizozemsko še ni izginila. Ponovno se širijo poročila o takšni možnosti. Morda pa je to le del — tako piše angleški časnikar — živčne vojne, ki naj strahuje Nizozemsko, da bi bila bolj odprna proti Angliji v njeni gospodarski blokadi Nemčije.

Manila, 28. nov. b. Zaradi vedno večje japonsko-ameriške napetosti in zaradi japonske nepopustljivosti bo ameriška admiraliteta v kratkem okrepila azijsko brodovje.

Zagrebska vremenska napoved: Topleje, zelo spremenljivo, oblačno. Zemunska vremenska napoved: Na večji severni polovici države se bo močno pooblačilo in po nekdor deževalo. Delno oblačno v južnih in jugovzhodnih krajih. Nekoliko topleje.

Politični zapiski

Senator Magarašević zoper SDS

Na zborovanju okrajnih zastopnikov JRZ v kumi je govoril senator in bivši prosvetni minister Magarašević, ki je med drugim govoril tudi o stranki SDS. Dejal je, da SDS vodijo ljudje, ki so doslej neprenehoma zahtevali demokracijo in demokratični red povsod. Zdej pa, ko so prišli v vlado, so začeli komisarstvo ravnati in vladata. Tako so mnogokje, kjer njihova stranka predstavlja absolutno manjšino, imenovali komisarje. Govornik je povedal zgled iz Korduna, kjer je vas, ki ima v njej JRZ 820 članov, HSS 13, SDS pa le enega. In vendar je tukaj postavljen komisar SDS.

Društvo Domobran na Hrvatskem razpuščeno

Včeraj smo poročali, da je dr. Maček izdal okrožnico, da pristaji HSS ne smejo biti člani društva Hrvatski skavti, ki se zdaj imenuje Domobran. Med tem pa zagrebški listi že poročajo: »Z odločbo banske oblasti je prepovedano delovanje hrvatskega društva Domobran. Dne 27. t. m. popoldne je policija zapečatila prostore društva, ki mu je zdaj prepovedano vsako delovanje.« Kakor znano, je društvo bilo frankovsko ter je mladino vzgajalo v docela frankovskem duhu, ki se uradno imenuje »hrvatski nacionalizem«.

Svet srbskih kulturnih društev

Pred kratkim je bil v Belgradu ustanovljen Svet srbskih kulturnih društev, ki je začel delovati. Belgrajsko Vreme poroča o tem: »V zvezi z velikimi zunanjimi in notranjimi dogodki je upravni odbor Sveta srbskih kulturnih društev in ustanov imel za svojo dolžnost povabiti vsa vladna društva in ustanove, naj okrepe svoje delovanje v kulturnem in narodnem zbiranju srbskih narodnih množic, zlasti pa naj se okrepi akcija v izpostavljenih srbskih pokrajinah. Zastopnik Matice Srpske dr. Nikola Milutinović je zlasti naglašal pomen zasebnih iniciativ v narodno izpostavljenih pokrajinah ter dejal, da bo Matica Srpska tudi za naprej delovala na to, da se bo vzajemnost Vojvodine z drugimi deželami še bolj krepila.«

Tri mesece po sporazumu

»Hrvatski Dnevnik« prinaša članek o prenosu kompetenc na banovino Hrvatske, ko so zdaj minili 3 meseci po sporazumu. List navaja, da sta preneseni dve ministristvi, nekaj uredb pa je ministriki svet že sprejel, tako da manjkata še dve uredbi, in sicer za notranje ministristvo ter za telesno vzgojo. Nato list naglašja, da je v uredbi bilo rečeno, da se mora to takoj izvršiti, ne pa šele čez nekaj mesecev. »Zato upamo, da bodo v najkrajšem času z dejanjem potrjene govorice, da bodo uredbi kmalu izdane, ki bi sicer morale biti izdane že meseca oktobra. Vzrokov za velika elavija še nismo imeli, imamo pa dovolj vzrokov za močno zaupanje, da bo Hrvatska svoj gospodar ter da bo hrvatski narod užival sadove svojega dela.«

Za žensko volilno pravico

Dne 26. t. m. je bilo v Belgradu veliko žensko zborovanje za žensko volilno pravico. Na koncu zborovanja je gđna. Alojzija Štebi prebrala resolucijo, ki bo razposlana vsem merodajnim čimnicem in ki se glasi: »Ženske iz raznih krajev Jugoslavije, zbrane dne 26. novembra na javnem shodu v Belgradu, enodušno zahtevajo, da se v novi volilni zakon sprejme določba, po kateri bodo ženske dobile aktivno in pasivno, splošno in enako volilno pravico s tajnimi volitvami za zakonodajalske in samoupravne zastoje pod istimi pogoji, ki bodo veljali tudi za moške.«

Politični seminar za visokošolce HSS

Kakor poročajo listi iz Zagreba, se bo tam v okviru zavoda za pospeševanje kmečkega in narodnega gospodarstva na pobudo HSS začel politični seminar za visokošolce, ki so člani HSS. Predavanja bodo po dvakrat na teden v poslopi Gospodarske šole ter bodo obvezna za vse dijakke, ki so člani HSS. Prvo predavanje je imel 27. t. m. zvečer g. inž. Avgust Košutić o sodobni politiki HSS. Drugo predavanje bo imel vseučiliški profesor za sociologijo dr. Dinko Tomašić o avtoritoni hrvatski seljaški kulturi in idealu HSS. Nadalje bo predaval tudi tajnik HSS dr. Krnjević o metodah politične akcije HSS, Ilija Jukić, šef Mačkovega kabineta, bo predaval o zunanjih politiki, ravnatelj Gospodarske šole dr. Rudolf Bičanić bo predaval o seljaški državi in seljaški gospodarski politiki, medtem ko bo bivši poslanec HSS odvetnik dr. Toma Jančič predaval o kmečkem gibanju ter kmečkem pravu.

Srbski intelektualci v Subotici

Subotički intelektualci so izdali vidnejšim Srbom v Subotici povabilo na sestanek 28. t. m. zvečer. Namen tega sestanka je, da bi se subotički Srbi dogovorili, kako nastopati z ozirom na akcijo subotičkih Hrvatov, ki žele, da bi se severna Bačka in Baranja ocepili iz okvira Vojvodine ter priključili banovini Hrvatski.

Dr. Awender predsednik nemških zadrug

V Novem Sadu je bila glavna skupščina Glavnega združenja zveze nemških zadrug v Jugoslaviji. Na obnem zboru je bilo prebrano poročilo tudi za leto 1937-38, ker zaradi znanih preprirov med Nemci ni bilo mogoče sklicati obnovega zboru poprej. Po poročilih je bila živahna razprava, narkar so bile volitve. Vloženih je bilo več list. V tajnem glasovanju je dobila lista dr. Awenderja, zdravnika iz Pančeva, 145 glasov ter je bila izvoljena Dr. Awender je znani voditelj nemškega obnovitvenega gibanja, ki je tako postal predsednik najvažnejše nemške gospodarske organizacije v Jugoslaviji. V novem odboru so ekoraj sami novi ljudje, ki so bili doslej na združnem polju docela neznani, ki pa so po večini vsi Awenderjevi prištaji.

Prepovedane knjige in listi na Hrvatskem

Uradne Narodne Novine naznanjajo, da je državni pravdnik prepovedal razširjati in prodajati mesečnik »Život« št. 8 za mesec oktober 1939, ki izhaja v Zagrebu; razširjanje in prodajanje brošure z naslovom »Škole i prosvjeta u Sovjetskom Savezu«, ki je bila tiskana v Zagrebu; razširjanje in prodajanje knjige »Iznad ponora« — pesmi I. Katiča, izdane v Zagrebu, ter list »Alarm« št. 1, ki je bil tiskan v Zagrebu v začetku novembra leta 1939 kot zaupna izdaja.

Izdan je pravilnik o organizaciji in delovanju

Zveze občinskih hranilnic Jugoslavije

Belgrad, 28. novembra, m. Na podlagi § 34 uredb o občinskih hranilnicah je trgovinski minister predpisal pravilnik o organizaciji in poslovanju Zvez hranilnic kraljevine Jugoslavije. Po tem pravilniku glavna skupščina zveze določa sedež zveze za vsaka tri leta. Zveza ima nalogo, da zastopa, štiti in pospešuje skupne interese hranilnic ter ustanavlja nove hranilnice, da pred vsemi oblastmi zastopa hranilnice kot celoto, da podaja svoje mišljenje o vseh stvareh, ki se nanašajo na hranilnice in da stavlja predloge pristojnim oblastem v tem smislu, da z nasveti in navodili podpira svoje člane v vseh panogah njihovega delovanja, da zbira statistiko o delovanju hranilnic, da revidira poslovanje hranilnic po § 35 uredb o občinskih hranilnicah in da izdaja »Vestnik hranilnic kraljevine Jugoslavije«. Člani zveze morajo biti vse občinske hranilnice bodisi neposredno ali pa po banovinskih podzvezah. Članstvo se pričrja z uveljavitvijo tega pravilnika, za bodoče hranilnice pa z vpisem v trgovinski register. Članstvo ne more prenehati ne svojevoljno pa tudi ne z izključitvijo. Članice morajo podpirati zvezo v izvrševanju njenih nalog. »Vestnik« bodo morale članice obvezno naročiti. Izdajati bodo morale statistiko, letna poročila in druga morebitna izdajanja. Plačevati bodo morale vpisnino in redno članarino v znesku, ki ga bo določila skupščina.

Na obnem zboru ima vsaka članica zveze v višini 10 milijonov din pravico do enega glasu. Za vsake naslednjih 10 milijonov pa po en glas več, toda tako, da nobena članica ne more imeti več kakor 10 glasov. Proti skupščini se bodo članice zveze lahko pritožile trgovinskemu ministru v roku 45 dni od dneva obnovega zbora. Upravni odbor zveze bo štel

Politični položaj

Belgrad, 28. nov. m. Z jutranjimi vlaki so se vrnili v Belgrad vsi člani kr. vlade, ki so se povečini mudili v svojih volilnih okrajih, kjer so imeli sestanke s svojimi pristaji. V Belgrad se je vrnil tudi podpredsednik kr. vlade dr. Maček, iz Slovenije pa gradbeni minister dr. Krek. Danes so posamezni ministri imeli v svojih kabinetih več sestankov s svojimi tovariši iz vlade. Tako je popoldne imel daljši sestanek predsednik vlade Cvčković s podpredsednikom vlade dr. Mačkom. Kmetijski minister dr. Čubrilović se je sestal s socialnim ministrom dr. Budisavljevićem. Minister za gozdove in rudnike dr. Kulenović je imel v svojem kabinetu sestanek z najuglednejšimi muslimani, ki so razpravljali o politični situaciji v zvezi z njihovo zahtevu po avtonomiji Bosne in Hercegovine. Popoldne so vsi člani vlade prišli na sejo ministrskega sveta, ki v času, ko to poročamo, še traja.

Boni narodne obrambe

Belgrad, 28. nov. m. Ministrski svet je na predlog finančnega ministra izdal uredbu o izdajanju bonov narodne obrambe. Po tej uredbi ima finančni minister pooblastilo, da zaradi mobilizacije sredstev sklada narodne obrambe, ki je bil ustanovljen s § 19 finančnega zakona, lahko v smislu §§ 8, 9 in 10 uredb o istem skladu izdaja posebne bonove narodne obrambe, ki se bodo puščali v promet polagoma po potrebah, ki se bodo pokazale. Njihovo obliko in višino obrestne mere bo določil sam finančni minister. V pokritje za izvrševanje interesne in amortizacijske službe za te bone bo služil doprinos, ki se je ustanovil s § 19 sedaj veljavnega finančnega zakona.

Vse vplačane zneske na račun tega doprinosu bo davčna uprava pošiljala neposredno Drž. hipotekarni banki na poseben račun, iz katerega bo banka jemala potrebne zneske za izplačilo obresti in za amortizacijo bonov. Iznos izdanih bonov bo po določilu te uredbi služil izključno za potrebe državne obrambe ter se bo dajal na razpolago vojnemu ministru, ki ga bo uporabljal samo za narodno obrambo.

Drž. hipotekarna banka bo prevzemala bone narodne obrambe ter dajala vojnemu ministru potrebne zneske v mejah sredstev tega sklada. Izjemoma od § 13 zakona o Narodni banki je Narodna banka pooblašena, da lahko po potrebi eskontira ali lombardira bone Narodne obrambe, ki jih bo prevzela Državna hipotekarna banka po isti obrestni meri, ki jo nosijo boni. Uredba je stopila z današnjim dnem v veljavo.

G. Ivan Urek zoper g. Ivana Puclja

Belgrajsko »Vreme« od 28. novembra prinaša izjavo g. Ivana Ureka, ki se nanaša na poročilo tega lista o senatnih volitvah. »Vreme« je namreč takrat poročalo, da se je volitev udeležil tudi g. Ivan Urek kot župan občine Globoko, okraj Brežice, bivši poslanec Pucljeve stranke. G. Ivan Urek na to sporoča in izjavlja: »Podpisani kot javni delavec in narodni poslanec nikdar nisem pripadal neki »Pucljevi stranki ali skupini, enostavno zato ne, ker take (Pucljeve) stranke ali skupine v Sloveniji ni bilo ter take stranke g. Puclja nikdar ni imel ter je tudi zdaj nima! Samostojna kmetijska stranka SKS, ki jo v Belgradu imenujejo »kmetijske in ki ji je kasneje pripadal tudi g. Puclja, je bila ustanovljena v početku leta 1919 od maloštevilnih idealistov z dežele, da bi prepodirala in dvignila vas v gospodarskem, socialnem, prosvetnem in političnem oziru ter da bi kmečkemu ljudstvu vsestransko pomagala v težavnih vprašanjih njegovega obstanka.

Ustanavljanje, organiziranje in razširjanje tega gibanja med ljudstvom do najmanjše vasi je zahtevalo od maloštevilnih ustanoviteljev in propagatorjev ogromnih moralnih, telesnih in gnotnih žrtv. Gospoda Puclja med temi ustanovitelji te stranke ni bilo! Podpisani kot eden izmed ustanoviteljev in propagatorjev tega gibanja je bil enodušno izvoljen za nosilca kandidatne liste za mari-borsko okrožje ob volitvah v ustavodajno skupščino konec leta 1920, kjer je bil skupaj s štirimi tovariši izvoljen.

Gospod Puclja je prišel v omenjeno stranko šele pred volitvami za ustavodajno skupščino, to je nekako polgodrugo leto potem, ko se je stranka ustanovila in organizirala! Po mojem sodelovanju je g. Puclja bil celo zoper voljo mnogih starejših sodelavcev postavljen na kandidatno listo g. Kušarja v ljubljanskem okrožju na zadnje mesto, kjer pa je tudi imelo uspeh. Prav tako po mojem sodelovanju in po moji krivdi, kjer sem tudi sam bil udeležen, je ta gospod postal zastopnik omenjene stranke v vladi Nikole Pašića. Na tem položaju pa je on glavne cilje stranke, ki je zaradi

9 do 12 članov in bo veljal za tri leta. V upravni odbor se lahko volijo člani upravnega in nadzornega odbora, ravnatelj ali prokuristi posameznih članic zveze.

Zveza odneno podzveza bo morala izvršiti pregled hranilnic najmanj enkrat vsako leto po svojih strokovnih revizorjih. Revizorji bodo dobili nalogo za pregled hranilnic od predsedstva zveze. Tako nalogo izda lahko tudi komisar, toda mora istočasno obvestiti tudi predsednika zveze. Revizija se mora izvršiti zaupno ter niti predsednik, niti komisar, niti revizorji niti nameščenci ne smejo te naloge sporočiti niti članom upravnega niti nadzornega odbora.

Po končani reviziji bodo revizorji podali poročila predsedniku zveze, ki bo prepisal teh poročila dostavil trgovinskemu ministru, revidirani hranilnici, županu občine ustanoviteljice in pa predsedniku podzveze, če katere hranilnica pripada podzvezi. Poleg prepisa revizorjevega poročila mora zveza dostaviti trgovinskemu ministru, revidirani hranilnici, županu občine ustanoviteljice ter predsedniku podzveze svoje pripombe o morebitnih nepravilnostih v poslovanju hranilnic. Trgovinski minister bo po zaslujanju bana objavil ustanavljanje banovinskih podvez, če bo to zahtevalo vsaj dve tretjini hranilnic, ki imajo sedež v dotični banovini.

Dosedanja Zveza hranilnic kraljevine Jugoslavije se ne smatra za zvezo v smislu tega pravilnika, tako da bo lahko od šestega meseca, ko stopi v veljavo ta pravilnik, prilagodila svoja pravila predpisom tega pravilnika. Pravilnik je objavljen v današnjih »Službenih novinah« in z današnjim dnem stopa v veljavo.

njih bila ustanovljena, kot njen eksponent tako zastopal in branil, da je stranka morala izgubiti zaupanje širokih kmečkih množic ter neizogibno propasti.

Ko sem kasneje leta 1927 in 1931 še dvakrat kandidiral ter bil izvoljen, se to ni zgodilo brez velike nevolje g. Puclja, marveč celo vkljub postavljeni protikandidaturi ter silni, besni protigagitaciji njegovih pomagačev, ki so se rekrutirali iz vseh vrst komunističnih kandidatov, to je iz tistih vrst, zoper katere je leta 1919 bilo treba ustanovljati omenjeno stranko. Zaradi takih in podobnih dejstev ustanovitelji omenjene stranke najodločneje odklanjajo, da bi se njihovo idealno zamišljeno delovanje še naprej označevalo kot »Pucljeva stranka ali skupina«, pa čeprav brez vsakršnega slabega namena.

Ukinjeni vlaki bodo spet vozili

Belgrad, 28. nov. m. Kakor smo že poročali, sta pred kratkim posredovala gradbeni minister dr. Krek in bivši poslanec Maslić za ponovno uvedbo vsaj nekaj ukinjenih vlakov na področju ljubljanskega železniškega ravnateljstva. Glavno železniško ravnateljstvo je prošnjo takoj vzelo v pretres in je danes glavni železniški ravnatelj ing. Djurić izdal odlok, da se od 2. decembra dalje na področju ljubljanskega železniškega ravnateljstva znova uvedejo naslednji ukinjeni vlaki: Vlak št. 9432 Sevnica—Zidani most (32,8 km). — Vlak št. 614/639 Zidani most—Ljubljana (127,6 km). — Vlak št. 636/638 Ljubljana—Postojna (127,2 km). — Vlak št. 2131/2132 in 2133/2134 Celje—Grobno (93,2 km). — Vlak št. 920/919 Kranj—Boh. Bistrica—Jez. — Jesenice (155,6 km). — Vlak št. 8423/8424 Ljubljana—Kamnik (48,0 km). — Vlak št. 8620/8619 Jesenice—Rateče—Planica (54,6 km). — Vlak št. 8712/8729 Ormož—Murska Sobota (77,0 km). — Vlak št. 8812/8829 Ljutomer—Gor. Radgona (45,4 km). — Vlak št. 9018/9019 Maribor—Prevalje (148,6 km). — Vlak št. 9124/9137 Slovenj Gradec—Dravograd—Meža (22,4 km). — Vlak št. 8234/8237 Slov. Konjice—Zreče (12,0 km). — Vlak št. 9532/9533 in 9540/9541 Novo mesto—Straža—Toplice (33,2 km). Vsega dnevno 947,6 kilometrov.

25 letnica bitke na Rudniku

Belgrad, 28. nov. m. V Belgradu in v Gor. Milanovcu so v teku velike priprave za proslavo 25-letnice slavne ofenzive na Rudniku, ki jo je vodil pokojni vojvoda Mišić. Proslava te ofenzive bo 2. in 3. decembra v Gor. Milanovcu. Na hiši, iz katere je bilo izdano prvo povelje, da se začne ofenziva, bo odkrita spominska plošča vojvodi Mišiću.

Osebnosti

Belgrad, 28. nov. m. V ljubljanskem železniškem ravnateljstvu je upokojen inspektor Frane Bizjak. S kr. ukazom je upokojen na predlog vojnega ministra orožniški podpolkovnik Milan Kovičič.

Belgrad, 28. nov. AA. Popoldne je finančni minister dr. Šutej sprejel v svojem kabinetu ameriškega poslanika na našem dvoru in imel z njim daljši razgovor.

Prestolni govor kralja Jurija

London, 28. nov. t. Reuter: Danes je bil spet odprt parlament na izredno zasedanje. Proti vsakemu pričakovanju se je začela udeležiti tudi kralj, ki svojega prihoda ni uradno prijavil. Uvodni obredi so torej bili brez vsega sijaja, ki obdaja v Angliji prve seje parlamentov, ki jim prisostvuje vladar. Večina poslancev je bila v vojaških uniformah. Kralj Jurij je imel pri tej priložnosti govor, o katerem je dejal:

Nadaljevanje vojne zahteva od vseh mojih podanikov vse moči za ta cilj. Moji prekomorski domonijoni sodelujejo pri tem delu z vso udanostjo in z velikim uspehom ter zaslužijo vso mojo zahvalo. Po vsem svetu moje ladje in prav tako tudi trgovske in ribiške ladje plovejo svobodno po odprtih morju. V Franciji in vseh prekomorskih posestvih moje armade in moje letalske sile v popolni meri izpolnjujejo svoje naloge. Prepričan sem, da bo uspeh tak, kakor to odgovarja naporom in žrtvam, h katerim sem poklical ves svoj narod.

Chamberlain

Po kraljevem govoru so spregovorili voditelji vladne stranke in strank opozicije. Na to je spregovoril tudi Chamberlain, ki je dejal, da »potrebuje Anglija poguma vsega naroda, da bo dosegla svoje vojne cilje«. Chamberlain je izrazil

»Zmaga katoliških filozofov«

V nedeljo smo pod tem naslovom poročali o zmagi katoliških akademikov. G. cand. phil. Tone Nadižar nam je z ozirom na svojo listo, omenjeno v našem uvodniku, poslal tale popravek:

»Ni res: »Tretja lista je bila kompromisna lista levčarjev in nacionalistov, ki jo je predstavljali tov. Tone Nadižar.«

Res pa je, da sem predstavljal »Listo akademike levčar«, ki ni bila kompromisna lista levčarjev in nacionalistov, temveč lista zgolj levčarjev. Ljubljana, 27. novembra 1939.

Tone Nadižar, cand. phil.

† Duh. svetnik Ivan Jane

V št. Vidu pri Vipavi je v ponedeljek, dne 27. novembra umrl po daljšem bolehanju bivši colski župnik, duhovni svetnik Ivan Jane. Pogreb bo v četrtek ob 10 dopoldne. R. I. P. I.

Novi grobovi

V Splošni bolnišnici v Ljubljani je umrla ga. Angela Rajgelj roj. Nabernik, vdova po žel. uradniku. Pogreb blage pokojnice bo v četrtek, dne 30. novembra ob 2 popoldne iz mrtvašnice Splošne bolnišnice v Ljubljani na pokopališče k Sv. Križu. N. v. m. p. I.

Praznovanje 1. decembra

Ljubljana, 28. nov. AA. Kr. banska uprava dravske banovine razglasa:

1. december praznujemo kot državni praznik zedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno državo pod žezlom dinastije Karagorgjevičev. — V proslavo tega praznika bo omenjena dne ob 10 dopoldne v tukajšnji stolnici sv. Nikolaja zahvalno cerkevno opravilo, pri katerem se bo zapela zahvalna pesem s primernimi molitvami. — V pravoslavni cerkvi bo služba božja istega dne ob 11. v evangelijski cerkvi ob 10. v starokatoliški kapeli pa ob pol devetih.

Na vseh državnih uradih, kakor tudi na zgradbah uprav javnopravnega značaja morajo biti razobešene državne zastave, v mestih in trgih pa morajo vsi lastniki zgradb izobesiti državne zastave.

Istega dne bo sprejemal g. ban dravske banovine od pol 12 naprej v banski palači (Bleiweisova cesta 10) poklonitve in čestitke.

Poštni svet končal posveto

Belgrad, 28. nov. AA. Po petdnevem zasedanju je poštni svet v poštнем ministristvu končal svojo delo. Ta svet se ni sestal že celih 10 let.

PTT svet je uspešno končal delo za decentralizacijo proračuna in glede graditve novih pošt-nih poslopij v posameznih krajih v vseh delih države, nato pa je dolgo razmotrival osnutek nove uredbi o organizaciji ptt stroke.

Treba je omeniti, da je v načrtu večja pristojnost ravnatelja za ptt, tako da odslej ne bo treba vsake prošnje za postavitev na najnižje dnevničarsko mesto pošiljati v ministristvo. Ministristvo pa tako tudi ne bo preveč obremenjeno, ker ne bo imelo opravka z vprašanji premešanja služiteljev od ene pošte na drugo v istem kraju. Uredba dalje odločno zahteva, da se izdajo novi potrebni pravilniki. Tako se v zvezi s to uredbi že dela na to, da se izda novi potrebni pravilnik o delnem času na poštah. Po tem pravilniku bo honorirano nadurno delo in določen do skrajnih meja možnosti nedeljski počitek za ptt osebe, ki ima do tega pravico, kakor tudi za osebe drugih strok. Daje je v načrtu uvedba sistema taktijem. Predvideno je dalje izbiranje kandidatov za službo po natečaju, kakor tudi ustanovitev posebnega zdravstvenega odelka, ki je nujno potreben v interesu zdravja tega osebja. Služitelji bodo dobili možnost postati zvaniki.

Širšo javnost vsekakor zanima vprašanje pošt-nih zvez in opravljanje pošiljk v podeželje ter pravilnik o podeželskih pismonoši, o čemer je ptt svet tudi podrobno razpravljaj. Ob koncu svojega zasedanja so člani ptt sveta stavili številne koristne predloge.

Podpore zagrebške občine in jugoslovanski Sokol

Zagrebški listi poročajo, da je 27. t. m. h. komisarju zagrebškega mesta prišla deputacija Hrvatske športne slege, ki je prosila, naj bi tistih 600.000 dinarjev, ki jih ima zagrebška občina v svojem proračunu za podporo jugoslovanskemu Sokolu, dobila hrvatska športna društva. Sploh naj bi se poslej podpore športnim ustanovam delile le po Hrvatski športni slogi, ne pa posameznim društvom. Obenem so prosili, naj bi bile telodavnice mestnih šol na razpolago hrvatskim športnim društvom. Komisar je obljubil, da bo storil vse, kar mu bo mogoče, da ustreže željam hrvatskih športnikov.

„Orjaški ukrep za obkolitev Nemčije“ (Messagero)

Včeraj sta Anglija in Francija proglasili blokado vsega nemškega uvoza in izvoza — Italija svari

Pariz, 28. nov. t. Havas: Danes sta istočasno v Parizu in v Londonu izšli uredbi, s katerima Anglija in Francija uvajata zaporo nemškega izvoza. Francoska kakor tudi angleška vlada razlagata nujnost teh ukrepov s tem, da je Nemčija s svojim pomorskim bojevanjem kršila mednarodno pravo in da morata Anglija in Francija seči po učinkovitih protiukrepih. Uredba se glasi:

Uredba se glasi

Francija je bila prisiljena poiskati orožje proti Nemčiji v obrambo pravice narodov do svobode in mirnega obstanka. Kljub jamstvu, ki ga je dala nemška vlada, je začela z nasilnimi dejanji, ki jih mednarodno pravo in načela človečnosti tudi obsojajo. Tako so v mnogih primerih nemške pomorske sile torpedirale francoske, zavezniške in nevtralne trgovske ladje in kršile določbe protokola iz leta 1866 o podmorniški vojni, protokola, ki ga je tudi Nemčija podpisala. Kljub temu so bile številne francoske, zavezniške in nevtralne ladje potopljene z minami, ki jih je položila Nemčija, brez vsakega obvestila. Vse to je v nasprotju z določbami haške konvencije iz leta 1907, ki jo je Nemčija tudi podpisala. Te ladje so bile uničene brez ozira na njihovo narodnost in njihov namen, pri tem pa Nemčija ni upoštevala, kakšne vrste blago te ladje prevažajo in kam je to blago namenjeno. Ta dejanja, ki so nasprotna mednarodnemu pravu in ki so zahtevala življenje velikega števila neoborožev tako iz nevtralnih kakor tudi iz zavezniških držav, ne morejo zapustiti nobenega dvoma, da se je nemška vlada odločila uničiti vso pomorsko trgovino med zavezniški in ostalimi državami s protizakonitimi sredstvi in nečloveško uporabo sil, s katero razpolaga. Slična praksa je dala vladi francoske republike neizpodbitno pravico, da začne izvajati represalije in da prepreči ves pomorski izvoz trgovskega blaga iz Nemčije. Z uvedbo teh ukrepov, ki so postali neizbežni zaradi nečloveškega značaja, ki ga je Nemčija dala pomorski vojni, bodo v ostalem upoštevani vsi zakoniti interesi nevtralnih držav, ki jih bo francoska vlada štela ob vseh prilikah. Zavezniški in Francija se strinjajo s tako določenimi stališči.

Prvi člen uredbe o prepovedi nemškega izvoza pravi, da bodo pristojne oblasti mogle zahtevati iztovorjanje blaga, naloženega v pristanišču, ki leži na sovražnem ozemlju. Od 4. dec. bodo vse ladje, ki bodo prevažale nemško blago, zaustavljene od zavezniškega brodogoja. Pristojne oblasti bodo smele enako postopati tudi glede trgovskega blaga, ki izhaja iz sovražnega ozemlja in ki bi bilo naloženo v nekem drugem, ne sovražnem pristanišču v primeru, da to pristanišče ladja zapusti po 4. decembru.

V naslednjih členih je določen postopek, ki se bo izvajal na podlagi mednarodnih pogodb, nanašajočih se na zaplenjeno trgovsko blago na morju. Uredba določa izjemo za primer, da trgovsko blago postane last nevtralnih držav. Pred objavo te uredbe bo minister za blokado odločil v tem primeru, ali naj se ladja spusti na svobodo, ali pa se izplača protivrednost za trgovsko blago. Ozmelj, ki ga je sovražnik začasno zavezal, se bo smatralo za sovražno ozemlje, prav tako pa tudi trgovsko blago, ki pripada na tem ozemlju biva-vočim osebam.

Pariz, 28. nov. AA. Havas: Ukrepi zavezniških vlad proti sovražnemu izvozu bodo priskrbeli ladje, prihajajoče iz Nemčije ali iz držav, ki meje ob Nemčijo, da se podvržejo nadzoru. Lastnikom ladij se svetuje, da naroče kapitanom svojih ladij, da se ustavijo v francoskih kontrolnih lukah: Dunkerquu, Havru, Marseillu in Oranu ter v britanskih lukah: Kibrallu (?), Weymouthu, na Malti, v Haifi, Gibraltarju in Portsaidu. Ladje, ki tega ne bi storile, bodo tvegale, da se smer njihove plojbe spremeni. Ukrenjeno bo vse potrebno, da se ladje, ki so podvržene kontroli, ne bodo po nepotrebnem zadrževale, t. j. da se kontrolni postopek čimprej izvrši. Blago, ki se bo izločilo v francoskih pristaniščih kot sovražnega porekla, bo zadrževano s posebno stražo. Tam se bo to blago pridržalo do sklenitve miru. Toda blokado ministristvo izda lahko tudi druge ukrepe glede izplačila vrednosti zadržanega blaga, če pristane na to tudi odbor za nadzorstvo nad tihotapskim blagom.

Italijanski glasovi so svarilni

Rim, 28. nov. t. Stefani: V italijanskem tisku se slišijo ostri komentarji nove angleške blokade nemškega izvoza. »Regime fascistice« piše na primer, da je »angleška vlada hladnokrvno želela to vojno, da bi podprla židovski imperializem. Anglija je kljub francoski pomoči na suhem in na morjih brez moči, v zraku pa Nemčiji ni kos. Zato je Anglija sedaj sklenila, da bo Nemčijo izgladila. Usodni protiukrepi Nemčije so neizbežni proti takšnim nesramnostim.

Podobno piše tudi »Messagero«, ki pravi, da se je začel orjaški ukrep za obkolitev Nem-

čije. V svetovni vojni je Velika Britanija skoraj vse trgovsko blago proglasila za tihotapsko. V sedanjih vojni se lahko reče, da je seznan tihotapskega blaga čisto odveč, ker je vsa trgovina, namenjena Nemčiji, z odlokom iz Londona in Pariza, prepovedana, pa bodisi, da gre za blago, ki bi se uporabilo za vojno, bodisi za trgovsko blago, namenjeno civilnemu prebivalstvu. Vsakemu je na prosti dano, da presodi — pravi »Messagero« — ali je ta sklep opravičen ali ne, in ali je v nasprotju z mednarodnim pravom ali ne. Gotovo pa je, da nevtralne države zaradi tega trpe, bodisi zaradi obžutnega zmanjšanja svoje trgovine ali zaradi omejenega preskrbovanja z življenjskimi potrebščinami za svoje prebivalstvo. Obstaja odprto vprašanje, ali bo zapore učinkovita. Koristi, ki si jih je zagotovila Nemčija z zvezo z Rusijo in sporazumi, sklenjenimi z ostalimi državami, predvsem baltičskimi, naračunajoč pri tem avtaristične politike, ji bodo omogočile, da se bo znašla tudi v primeru, da ne bo mogla dobiti blaga

po morju. Velika Britanija pa ne more živeti brez morja. Njena trgovska mornarica ni zadostna, da bi omogočila preskrbo, in Vel. Britanija se mora opirati na trgovsko mornarico nevtralnih držav. Nemška protizapora bo torej imela večji učinek, kakor pa zapora Velike Britanije.

Sir Samuel Hoare upa na uspeh blokade

London, 28. nov. t. Reuter: Sir Samuel Hoare je imel danes v Londonu govor o novi poostreni blokadi. V svojem govoru je dejal, da je Anglija v tej vojni proti Nemčiji spoštovala mednarodne predpise in človečanske ozire, da pa je bila borba od nemške strani takšna, tako brez vsakega obzira na mednarodno postavbo in na človečanska čustva, da je Anglija morala seči po ukrepih, ki so znani. Nemški način vojskovanja bomo preprečili na isti način, kot smo preprečili neumno podmorniško vojno v zadnji vojni.

„Nemčiji je le v korist, ako ostane jugovzhod nevtralen“

Vtisi nevtralnega opazovalca iz Berlina

Neki nevtralni opazovalec, ki prebiva v Berlinu, in ima redne stike z različnimi krogi v Nemčiji, je orisal nazarje berlinskih političnih krogov o položaju Nemčije v tretjem vojnem mesecu. Bravce bo to mnenje gotovo zanimalo, posebno še v zaključnih izjavah, ki se tičejo jugovzhodne Evrope in stališča, ki ga vodilni nemški krogi zavzemajo do nevtralnosti tega področja. Berlinski opazovalec piše tako:

»Berlinski politični krogi prihajajo po preloži položaja, kakor je danes na koncu tretjega meseca vojne, do zaključka, da ima Nemčija vzrok za začetek, da je z dosežanimi razvoji dogodkov zadovoljna.

Mir na zahodni fronti Nemcev nikakor ne razočara. V Nemčiji stvarno nikdo ni pričakoval, da bi nemška vojska napadla Maginotovo črto. V Berlinu so celo menili, da Nemčija nima nobenega razloga zato, da bi prva poskusila z napadom, ki bi seveda zahteval velikanske žrtve. Končno — tako zatrjujejo Nemci — nimamo nobenih zahtev od Francije in od Anglije, vojno sta nam napovedali oni dve in je vrata na njih, da tudi z napadom začneta.

Poleg tega pa je nemški narod prepričan, da so nemške močne utrdbe, »Siegfriedova črta« ime-novane, nepremagljive, in da je tudi letalska obramba v Nemčiji popolna. To prepričanje daje Nemcem zavest, da se nahajajo na varnem. To prepričanje jim daje tudi zaupanje.

Ce pa Nemci na kakšen velikih suhozemski napad bodisi s te ali one strani ne verjamejo, pa menijo, da bi mogel biti napad letal in podmornic na Anglijo izvedljiv, z namenom, da se zruši angleška moč na morju. Dosežani uspehi nemških letal in podmornic krepijo obstoječe nade na končni uspeh.

V Nemčiji predvsem poudarjajo dejstvo, da nemško letalstvo obvlada vse Severno morje. Zadnje dni je neki višji nemški letalec častnik dejal zastopnikom tiska, da na Severnem morju dandanes ni več angleških letalskih in pomorskih vojni sil. Po nazarju berlinskih vojaških krogov ima danes Nemčija v svojih rokah pobudo za vojaške operacije. To pa je velikega pomena predvsem v vojni, ki je ni napovedala Nemčija, marveč njeni nasprotniki.

Vojaški načrt zahodnih veleil — tako poudarjajo v Berlinu — da bi namreč Nemčijo obkolili in jo prišli, da bi se morala vojskovati hkrati na dveh frontah, se je izjalovil. Tesno sodelovanje med Nemčijo in Sovjetijo ni samo vojne na dveh frontah, kot v letih 1914—1918, preprečil, ampak je Nemčiji okrepil tudi hrbet.

Ko se je obkoljevalna politika ponesrečila — menijo v Berlinu — hočejo zahodne velesile sedaj staviti vse svoje nade v gospodarsko obleganje Nemčije. Toda tudi na tem polju so nemški politični in gospodarski krogi optimistični. Za to imajo različne razloge. Na eni strani upajo, da bodo nemške pomorske sile posebej na podmornice, učinek olajšale in s časom Angliji prizadele velike izgube. Dosežanja izkustva upravičujejo te nade. Na drugi strani pa zatrjujejo Nemci, da dandanes položaj ni več leti, kot je bil l. 1914. Kajti — tako zatrjujejo v Berlinu — blokada je bila l. 1914 skoraj popolna, medtem ko danes

objema samo pomorsko trgovino Nemčije. Danes so vse države izven Anglije in Francije ostale nevtralne in imajo koristi od tega, da vzdržujejo z Nemčijo še nadalje najbolj živahne trgovinske stike.

»Jugovzhodne države morajo ostati nevtralne...«

Poseben razlog na vzhodu in jugovzhodu Evrope so po nemškem nazarju zelo dragocene dobaviteljice živeža in surovin, istočasno pa tudi zelo dobri kupci za nemške izdelke. Gospodarske pogodbe s Sovjetsko Rusijo pa odpirajo neizčrpane možnosti za Nemčijo. S časom bodo odločilno vplivale na razvoj vojnih dogodkov.

Nemčiji se torej v Evropi, daleč proč od nasprotnih pomorskih sil, svobodno giblje, v kolikor tiče njene trgovine in njene oskrbe s potrebščinami, ki prihajajo iz tujine. Vprav iz teh razlogov pa Nemčija niti od daleč ne misli — tako glasno poudarjajo v Berlinu — da bi nevtralnost teh raznih evropskih držav kakor koli kršila. Kajti čisti gospodarski razlogi Nemčiji narekujejo interes na tem, da te države do zaključka vojne ostanejo nevtralne. Nemčiji bi nikakor ne bilo v korist, če bi se vojna raztegnila še na druga področja.

Iz gornjih razlogov so v Nemčiji trdno o tem prepričani, da angleško gospodarsko obleganje Nemčije ne bo uspelo.

Francosko mnenje o nemških načrtih na jugovzhodu: »Nemčija ga ne bo imela samo zase«

Pariz, 28. nov. c. (Est Radio) Ze več dni biva v Parizu turško vojaško odposlanstvo, ki je bilo več tednov v Londonu. Povsod izkazujejo turškim gostom najlepše gostoljubje. Ob tej priliki se v političnih krogih razpravlja o tem, kako se bo sedaj jugovzhodna Evropa znala organizirati

Angleže je globoko presunila izguba križarke „Rawalpindy“

London, 28. novembra, b. Odkritje, da je pomorno križarka »Rawalpindy« potopila nemška vojna ladja »Deutschland«, je izrazilo v angleški javnosti največjo bol in iznenadenje. Vtis, ki ga je napravila ta izguba, najbolj jasno opisuje »Daily Express« v svojem komentarju, ki pravi:

V prvi pomorski bitki sedanje vojne so Nemci zmagali. Kakšen nauk lahko dobimo iz te bitke na morju?

1. Narod bo žaloval za žrtvami in slavil njihovo junštvo.

2. Točnost nemških topničarjev je izzvala občudovanje britanske mornarice.

3. Kontrolne ladje našega brodogoja, ki so razdeljene po oceanih, so vedno v nevarnosti, da jih ne napade sovražnik z močnejšimi enotami.

4. Treba bo zgraditi še nekaj večjih ladij.

Kam pojde »Deutschland«

Pred britansko mornarico leži sedaj glavna naloga, da čimprej potopi nemško križarko »Deutschland« in njeno sestrsko ladjo.

»Daily Express« poroča, da se bo skušala nemška križarka »Deutschland« po prvi pomorski bitki prebiti do nemških luk. Na ta način hočejo namreč Nemci očitno zmanjšati vrednost britanske kontrole na Severnem morju. »Daily Express« je mnenja, da bo za križarko »Deutschland« edina, čeprav nečastna rešitev, da se prebije do Murmanska. Le na ta način se bo izognila svoji usodi. Člani posadke, ki so reševali posadke »Rawalpindy«, pripovedujejo o strašnih prizorih, ki v polni svetlobi slikajo prvotne pomorske vojne, ki se sedaj vodi.

Po prvih pomorskih bitki, v kateri je nemška križarka »Deutschland« potopila britansko ladjo »Rawalpindy«, so dobile britanske ladje nalogo, da takoj zasledujejo nemško križarko in jo potopijo.

Potopljena nemška ladja »Rawalpindy« je imela 16.697 ton in je vršila kontrolno službo na Severnem morju. To je od začetka vojne deveta britanska vojna ladja, ki so jo potopili Nemci.

Potopljene ladje

London, 28. novembra, t. Reuter: Admiraliteta poroča, da se je angleška trgovska ladja »Usk-mouth« (2483 ton) potopila zaradi eksplozije. Ni se znano, če je eksplozija posledica mine ali torpeda

Neminljivi temelji

O papeževi okrožnici, s katero se peče ves svetovni tisk, sodi Louis Lavelle v uglednem »Tempsu« med drugim sledeče:

Osrednje mesto okrožnice Pija XII., ki povzema ves njen pomen, se nam zdi tole: »Med postavami, ki urejujejo življenje vernih kristjanov, in med zahtevami človečnosti ni nobenega nasprotja, ampak skupnost in medsebojno dopolnjevanje.« Te besede nam razložijo, zakaj krščanstvo slej ko prej prešinja toliko duš, ki menijo, da so se od njega ločile, pa vnovič obračajo svoje oči k njemu s čustvi, v katerih se obžalovanje družji z upanjem. Pojasnjujejo pa nam tudi, zakaj krščanstvo nima nasprotnikov drugod, kakor v onih krogih, kjer se duhovne pridobitve preteklosti zanikujejo, kakor vidimo to v nekem obnovljenem poganstvu, naj se naslanja na golo kri ali pa na utvoro nekega brezrazrednega kupa. V nasprotju s tem narodnim in mednarodnim poganstvom, ki se z združenimi silami trudi, da bi krščanstvo in njega kulturo označila kot sovražno prirodo, pameti in sreči, nam okrožnica lepo razodeva, kako je krščanska vera v skladu s temeljnimi zahtevami zdrave prirode in kako jih dopolnjuje, izpopolnjuje in resnično zadovoljuje. Pove nam, da je ravno nepoznavanje postav prirode zadnja in najgloblja korenina vsega zla, ki se je porodilo v sodobni družbi: kadar zatajimo Boga, je potlačen tudi glas prave prirode v njeni prvobitni dobroti in popolnosti, ki jo ona odseva kot božja stvar. Obenem ko se odvrnemo od Stvarnika, tudi ne slišimo več glasu razuma, ki nam je bil dan zato, da spoznamo in spoštujemo meje, ki so nam od Gospodarja prirode postavljene, da najdemo in varujemo sklad med našimi nagoni, tako da se med seboj podpirajo, namesto da se borijo drug z drugim in tako razdirajo človeško družbo, ravnesje in mir ter pravo srečo. In tako vidimo, da je prav Cerkev tista, ki hoče privedi in tudi privede človeka in človeštvo do sreče, da bi imelo, kakor pravi Izveličar, življenje in vedno več življenja, medtem ko je bilo človeštvo oropano te sreče in tega preobčnega življenja v resnici, pravici in miru, ko se je pod lažnim geslom, da naj se vpotavi čista priroda, odvrnilo od Tvorca te prirode in se je začelo pogrezati v kaos rušičih strasti. Krščanstvo, tako zaključuje Louis Lavelle svoj članek o papeževi okrožnici, ne nasprotuje niti napredku sodobne znanosti in etike, niti modrosti starine, ampak ju nadaljuje in razvija ter izpopolnjuje in ju osvetljuje po luči večne modrosti, pa jima tako daje duhovno podlago, ki obstaja večno.

gospodarsko proti raznim poskusom sovražne strani, ki hoče imeti ves jug in jugovzhod popolnoma zase.

Francoski vladni krogi poudarjajo, da misli sedaj mnogo držav na jugovzhodu Evrope doseči to, da bi v trgovini z Nemčijo uveljavile isto načelo kakor Zedinjene države v izvozu v Francijo in Anglijo, to je tako imenovano načelo »cash and carry« (plačaj in odpeljaj). Prvi znak vidijo v tem, da romunska vlada ni mogla sprejeti, da bi zaračunavala nemško marko po 60 lejev namesto po 40 lejev kakor poprej.

Prav tako se veselo Francozi turškega obiska tudi zaradi tega, ker se turški tisk po njihovem mnenju uspešno bori proti očitkom nemškega tiska, ki mu zameri, da ne prinaša objektivnih poročil. V tem vidijo dokaz, da se mora delo nemškega veleposlanika von Papena v Ankari boriti z velikimi ovirami.

Stalin odgrinja zastor

»Pomagati moramo, da bo vojna čim daljša, ker samo tako je mogoče razširiti komunizem...«

»Slovenski dom« je včeraj priobčil poročilo o govoru, ki ga je imel Stalin v avgustu tik pred vojno, in ki je šele sedaj prišel v javnost. Stalin je v tem govoru razvijal sledeče misli:

Mir in vojna sta odvisna od Sovjetske Rusije. Ako gre Sovjetska Rusija z Anglijo in Francijo, bo morala Nemčija na Poljskem odnehati in se sporazumeti z Anglijo in Francijo. Vojne potem ne bo, pač pa grozi komunizmu od te zveze nova nevarnost.

Ako se Sovjeti zvežejo z Nemčijo, potem bo Nemčija Poljsko napadla in Anglija in Francija ji bosta šli pomagat. Potem je vojna neizogibna. Sovjetska Rusija pa bo lahko stala ob strani. Torej je dolžnost Sovjetske Rusije, da se naveže na Nemčijo, kajti skušnje zadnjih 20 let so dokazale, da se komunizem tam, kjer je mir, ne more širiti tako, da bi pri velikih državah zmagal. Komunizem uspeva samo s pomočjo vojne. Komunistična diktatura bo mogoče samo po vojni. V tem drugem primeru bo seveda Poljska uničena preden ji bosta Anglija in Francija mogli na pomoč. Poljska bo razdeljena med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo, ki bo razen tega dobila še svobodne roke na baltičskih državah in v jugovzhodni Evropi napram Romuniji. Nemčija je izjavila, da je pripravljena sprejeti sovjetske predloge tako glede

Baltika, kakor glede Balkana.

Ce bi v tej vojni Nemčija zmagala, ima Sovjetska Rusija v rokah sicer močne postojanke, da lahko razvije svojo nadaljno propagando, toda to še ni zadosti.

Ce bi bila Nemčija poražena, bi sedanji bitki režimu sledil v Nemčiji komunistični režim, vendar pa bi bili Anglija in Francija še tako močni, da bi tudi komunistični režim zadušili. Ker pa Anglija in Francija tega ne smeta storiti, zato je potrebno,

da se vojna zavleče čim dalje, da bosta obe izčrpani, kajti Sovjetska Rusija bi komunistične Nemčije ne mogla zadostno podpirati, da bi jo ubranila pred močnimi nasprotniki. Sovjetska politika mora stremeti za tem, da se vojna nategne, da bosta Anglija in Francija tako oslabiljeni, da morebitne komunistične Nemčije ne bi mogli pogaziti. Zaradi tega mora Sovjetska Rusija v sedanji vojni Nemčijo podpirati proti Angliji in Franciji že zaradi tega, da vojno zavleče in da tako pride do navedenega cilja.

Stalinov govor je popolnoma pojasnil sedanji položaj v Evropi in tudi pojasnil, da je vojno zakrivila Sovjetska Rusija, ki želi z njeno pomočjo doseči samo boljševizacijo vse Evrope.

Gospodarstvo

Uspeh ljubljanskega občinskega gospodarstva

Računski zaključek 1938—1939 — Zmanjšanje dolgov — Povečanje prebitka

Ljubljana, 28. novembra 1939.

Na svoji današnji seji je mestni svet odobril računski zaključek mestne občine Ljubljane za leto 1938-1939, tako da smo glede mestnih financ sedaj na tekočem, saj je predloženi računski zaključek zadnji, ki ga je bilo mogoče sestaviti.

Računski zaključek leta 1938-1939 se razlikuje od prejšnjega računskega zaključka, ker so bili v proračune mestnih podjetij vneseni tudi dohodki in izdatki Splošne maloštevnostne družbe, katere edina delničarka je kot znano mestna občina Ljubljanska.

Splošno gospodarstvo je dalo kaj ugoden rezultat. V začetku leta 1937-1938 je znašal blagajniški prebitok samo 2.06 milij. din. Do konca leta 1937-1938 je narasel blagajniški prebitok na 2.4, do konca leta 1938-1939 pa celo na 4.7 milij. din. Tudi moramo omeniti pomembno dejstvo za izboljšanje mestnih financ, da je mestna občina lani odplačevala velike zneske za posojila: tako so se dolgovi mestnega zaklada zmanjšali leta 1938-39 z odplačili za 4.766 milij. din, povečali pa le za 1.953 milij. din, tako da je končna vsota posojil mestnega zaklada padla od 107.0 na 104.2 milij. din. Zlasti je še posebej poudariti, da so bila nekatera posojila v letu 1938-1939 v celoti amortizirana. To so naslednja posojila: Družbi sv. Cirila in Metoda 0.06, Obrtni banki v Ljubljani 0.145 in Kmetijski posojilnici v Ljubljani 0.34 milij. din. Novo posojilo je kot omenjeno v znesku 1.953 milij. din pri ustanovi Roberta Kollmana za odkup posestva te ustanove. Nadalje je novo posojilo še v znesku 4.3 milij. din, ki ga je najelo tramvajsko podjetje za razširjenje in modernizacijo svojega omrežja. Če upoštevamo vrnitve posojil še mestnih podjetij, vidimo, da se je vsota dolgov mestne občine znatno zmanjšala, kajti skupno so znašala nova posojila 6.25 milij. din, starih pa je bilo odplačanih 7.37 milij. din.

DOHODKI

Pregled glavnih dohodkov nam daje v milij. din naslednjo sliko:

	dej. doh.	proračun 1938-39	dej. doh. 1938-39
doklade na neposr. d.	9.2	8.4	10.7
takse	21.05	20.4	22.27
troš. in uvoznina	26.24	24.25	28.0
odkup os. dela	0.38	0.2	0.4
navratna dela	0.12	0.23	0.2
dohodek od imovine	5.3	8.3	4.8
nar. zdravje	0.48	0.5	0.5
soc. skrbstvo	0.32	0.26	0.3
fin. stroka	0.32	1.6	1.2
dohodki podjetij	27.6	47.85	41.6
ostali dohodki	3.3	8.8	1.9
neprilicani dohodki	0.1	0.03	0.3
dohodki iz prejšnjih let	1.87	1.76	2.43

Ta tabela nam kaže, da so zlasti narasli dohodki od trošarin in uvoznin ter od doklade na neposredne davke, ker se je davčna podlaga tu zvišala. Najbolj so za proračunom zaostali dohodki mestnih podjetij ter dohodek od imovine. V primeri s proračunom so najbolj zaostali dohodki mestne elektrarne, ki je imela le 15.2 milij. din namesto 22.25 milij. din pričakovanih dohodkov. Pri mestnem tramvajskem podjetju so znašali dejanski dohodki 12.1 namesto pričakovanih 10.97 milij. din. Tudi pri mestni pripravi so bili dejani-

ski dohodki večji kot proračunani, v mali meri tudi pri mestni plinarni, ki ima pa izjemno položaj. Od pričakovanega dohodka od naknadnega predpisa trošarine in uvoznine v znesku 0.5 milij. din ni nič prišlo v mestno blagajno. Da je bil dohodek od mestne imovine manjši, je pripisovati dejstvu, da so dejanski dohodki od donoskov za vzdrževanje in uporabo cest bili manjši kot proračun, znašali so 1.06 milij. din, proračun pa je bil 3.4 milij. din in tudi ni bilo dohodkov od prispevka obnovitvenega fonda.

IZDATKI

Pregled izdatkov kaže, da so bili v primeri s proračunom višji izdatki za prejemke nameščenecv podjetij (znašali so 8.3 milij., proračun 6.9 milij. din). Največ prihrankov je bilo doseženih pri materialnih izdatkih mestnih podjetij, ki so bili proračunani na 40.9, znašali pa so dejansko 39.2 milij. din, nadalje še pri izdatkih za razne

Zadružništvo o kmečkem minimu in kreditu

Kakor smo že poročali, je bila pod predsedstvom predsednika g. dr. Antona Korošca seja upravnega odbora Glavne zadružne zveze v Belgradu. Na tej seji so razpravljali tudi o minimalni zaščiti kmečke posesti. O tem je poročal tajnik g. Djordje Davidović, ki je naglasil, da se sedaj vodi akcija, da se v smislu srbijskega civilnega sodnega postopnika iz leta 1873 (čl. 473) zaščita minima kmečke posesti razširi na razne kraje naše države. Iz razprave o tem vprašanju je bilo razvidno, da je upravni odbor načelno za to zaščito, ker je koristna in potrebna, toda to potrebo je treba dovesti v sklad s kmetovo potrebo kredita. Da bi se omogočil kmetu kredit, je potrebno, da se iz zaščite izvzamejo terjatve, zadružnih ustanov, odn. organizacij za kmečko samopomoč. Kmet si ustvarja svoje zadruge, da bi v primeru lahko pri njih dobil kredit poceni in povoljno. Zadruge kot kmetove ustanove ne bodo izkoriščale kmeta, niti ne bodo uničevale kmetovega ognjišča. Po zakonu o Priv. agr. banki so terjatve te banke izvzete od predpisov omenjenega čl. 471. Umestno, da se tak ukrep izvede tudi za druge kot čisto kmečke organizacije. Na ta način bo kmetu mogoče priti do kredita, istočasno pa bo zaščiten pred nepoštenimi upniki, posebno pred oderuhi.

Posestne izpremembe v Ljubljani in okolici

Zemljiškoprometni komisiji na okrajnem sodišču je bilo do včeraj prijavljenih 14.11.39. 105 kupnih pogodb. Danes, v sredo, zaseda komisija, da odobri te pogodbe. V zemljiški knjigi pa je bilo te dni zaznamovanih zopet več kupnih pogodb za prenos lastninske pravice na kupec. Med drugimi navajamo naslednje kupne pogodbe: Savnik Marica, soproga trgovca v Škofji Loki, je prodala Alojziji Vlačeti, trgovčevi vdovi, Ljubljana, Močnikova ulica št. 4, posestvo vl. št. 135 k. o. Gradiško predmestje, za 220.000 din. — Ista prodajalka je dalje prodala Frančiški Ranzingerjevi, posestnici v Zagorju ob Savi, parcelo št. 128/3 k. o. Gradiško predmestje, za 8500 din.

Družba sv. Vincencija Pavelskega za prostovoljno oskrbo siromakov in mladinske zaštite v Ljubljani je prodala Družbi tesarskih mojstrov, zadruzi z o. z. v Ljubljani, Devinska ulica št. 5, parcelo št. 236/5 k. o. Trnovsko predmestje v izmeri 2031 m² za 115.500 din. — Ista družba je dalje prodala Antonu Kendi, zasebniku na Jesenicah, Ruardov trg št. 4, in Antonu Ravniku, zasebniku na Jesenicah, Aljaževa cesta št. 5, parcelo št. 474/7 k. o. Petersko predmestje I. del, v izmeri 813 m² za 45.528 din.

Gdč. Zupančič Marija, hišna posestnica v Ljubljani, Kopališka ulica št. 1, je prodala g. Marji Cimpermanovi, zasebnici od tam, in Viti Zupančičevi, učitelji v pokoji od ravno tam, hišo št. 1 v Kopališki ulici, spadajočo pod zemljo vl. št. 1540 k. o. Trnovsko predmestje, za 165.400 din.

Usenik Marija, Ljubljana, Domobrankska cesta št. 13, je prodala Josipu Rusu in soprogi Rozaliji, Ljubljana, Izanska cesta št. 63, posestvo vl. št. 315 k. o. Poljansko predmestje, obstoječe iz parcele št. 158/18 iste k. o., v izmeri 192 m² in na tej parceli stoječe nove hiše za 840.000 din.

Demšar Martin, posestnik v Zgornji Pirniči, št. 64, je prodal Jožetu Vehovcu, stavbnemu delo-

Večno lepa Leharjeva opereta, ki jo pozna vsa Ljubljana in ves svet! Posrem nova kopija!

Najboljša zasedba, ki si jo morete želeli:

Jeanette Mac Donald in Maurice Chevalier

Kino Sloga Tel. 27-30

Bajno petje, šarm, razkošje in lepote za uho in oko!

Predstave ob 16, 19 in 21 uri

Vesela vdova

Danes premiera

Ob 16., 19. in 21. uri

KINO MATICA tel. 21-24

Vesela srca

Sijajna glasbena komedija z izbranimi pevci Amerike
JUDY GARLAND — ALLAN JONES in
komitarko-Rusino FANNY BRICE

Borze

Dne 28. novembra.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.30

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 5.150.695 din, na belgrajski 4.3 milij. din. V elektih je bilo prometa na belgrajski borzi 0.4 milij. dinarjev.

Ljubljana — Uradni tečaj:

London 1 funt	173.10—176.30
Pariz 100 frankov	97.85—100.15
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 gold	2348.00—2386.00
Bruselj 100 belg	731.50—743.50

Ljubljana — Svobodno tržišče:

London 1 funt	213.83—217.03
Pariz 100 frankov	120.93—123.23
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1228.18—1238.18
Amsterdam 100 gold	2899.93—2937.93
Bruselj 100 belg	903.47—915.47

Ljubljana — Zasebni kliring:

Berlin 1 marka	14.20—14.40
--------------------------	-------------

Zagreb — Zasebni kliring:

Solon 100 drahem	36.15—36.85
----------------------------	-------------

Belgrad — Zasebni kliring:

Solon 100 drahem	37.38—38.08
----------------------------	-------------

Curih ob 12: Belgrad 10, Pariz 9.90, London 17.47, Newyork 446, Bruselj 73.75, Milan 22.50, Amsterdam 236.70, Berlin 178.50, Stockholm 106.25, Oslo 101.35, Kopenhagen 86.10, Sofija 540, Budimpešta 80 ponudba, Atene 3.40 ponudba, Carigrad 3.50 ponudba, Bukarešta 3.40 ponudba, Helsingfors 9.025, Buenos Aires 1035.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 435—437

v Zagrebu 437 blago

v Belgradu 435—435.50

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 95—99, vojna škoda promptna 435—437, begunške obveznice 79—81, dalm. agrarni 74.75—75.75, 8% Blerovo posojilo 93—95, 7% Blerovo posojilo 89—91, 7% posojilo Drž. hip. banke 99—100. — Delnice: Narodna banka 7150 do 7350, Trboveljska 210—230.

Zagreb. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 97—99, agrarni 53 denar, vojna škoda promptna 437 blago, begunške obveznice 79—80.50 (80), dalm. agrarni 74—75.50 (75), 6% žumske obveznice 75 blago, 8% Blerovo posojilo 93—95, 7% Blerovo posojilo 89—90, 7% posojilo Drž. hip. banke 99 denar, 7% stab. posojilo 91 do 94. — Delnice: Narodna banka 7100 denar, Priv. agrarna banka 200 denar, Trboveljska 225 do 230, Gutmann 50—53 (53), Sladk. tov. Osijek 100 denar, Osj. livarna 150 denar.

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 99 denar, vojna škoda promptna 435—435.50, begunške obveznice 79.50—80 (79.75), dalm. agrarni 74.50—75 (74.75), 6% žumske obveznice 73—73.75 (73.75), 7% Blerovo posojilo 89.50—90 (89.50), 7% posojilo Drž. hip. banke 99 denar, 7% stab. posojilo 97 denar. — Delnice: Narodna banka 7300 denar, Priv. agrarna banka 203—204 (205, 204).

Žitni trg

Tendenci na žitnem trgu je v znamenju manjkajoče ponudbe, kar vpliva tudi na vso kupčijo, ki je majhna. Cene za pšenico so zaradi pomanjkanja ponudbe nominalne ter znašajo za bačko in banatsko blago 205. Bačka in banatska moka velja po kvaliteti v Vojvodini 305—315. Za staro koruzo smo slišali ceno 145 pariteja Indija, za novo umetno sušeno pa 135.50 tudi pariteja Indija. Cene rži se gibljejo med 153—157.50, ovsa pa med 255—265.

Novi Sad. Pšenica: bač. okol. Novi Sad 189—191, srem. 188—190, slav. 189—91, gornja bač. 190—102, bač. ladja »Tisa« 191—193. Tendenci neizpremenjena. Promet srednji.

Sombor. Pšenica: bač. bač. okolica Novi Sad, srem. 187.50—190, bač. okolica Sombor 187.50 do 190, gornja bač. in gornja ban. 190—192.50, srem., slav., južna ban. 187.50—190, bač. ladja »Kanal« in bač. ladja »Begej« 190—192.50, bač. ladja »Tisa« la, la 190—192.50, bač., ban. ladja »Dunav« 187.50—190. — Moka: bač. ogg 120—130.280 do 300, 260 do 280, 240 do 250, 220 do 240, 190 do 200, 120 do 130. — Otrobi: bač., srem. 117.50—122.50. Tendenci neizpremenjena. Promet srednji.

Cene kmetijskim pridelkom

Cene kmetijskih pridelkov v Mariboru dne 25. novembra t. l. Crna pšenična moka 2.25 do 2.80 din, bela pšenična moka 2.80 do 3.50 din; govedina 8 do 12 din, teletina 10 do 12 din, svinjina 10 do 16 din, svinjska mast 17 do 20 din, sveža slanina 13 do 17 din, prekajena slanina 15 do 20 din, suh grah 8 do 12 din, leča 8 do 12 din, krompir 1.50 do 2 din, sladko seno 0.90 do 1 din, pšenična slama 0.50—0.55 din za kg. Mleko 2.50 in fižol 4—6 din za liter. Jajca 1.50 komad.

Cene kmetijskih pridelkov v Celju dne 25. novembra. Pšenična moka črna 2.95 do 3.20 din, pšenična moka bela 3.45 do 3.70 din, goveje meso 10 do 12 din, teletina 10 do 18 din, svinjina 15 do 18 din, ovčje meso 10 din, svinjska mast 20 din, sveža slanina 17 do 18 din, prekajena slanina 20 din, fižol 6.50 din, suh grah 10 din, leča 5.50 do 12 din, krompir 1.50 do 1.75 din, sladko seno 0.80 din, pšenična slama 0.45 din in ječmen 2 din za kg. Jajca 1.50 din za komad, mleko 2 do 2.50 za liter.

Tatarescu, novi predsednik romunske vlade

Naredba o omejitvi motornega prometa

V soboto je bila že izdelana naredba trgovinskega in finančnega ministra o omejitvi prodaje tekočih goriv in motornega prometa, ki bo v najkrajšem času objavljena.

Naredba se v celoti glasi:

1. Do nadaljnje naredbe je prepovedana uporaba vseh zasebnih potniških voz in motociklov od sobote ob 14 do ponedeljka ob 8. Izvzeti so od te prepovedi: 1. avtobusi, ki vrše redni potniški promet, 2. takšiji, tako da bodo vidno in enako obeleženi po naredbi ministra notranjih zadev, 3. avtomobili zdravnikov, veterinarjev in oseba, sanitetne službe samo v izvrševanju njih poklica, 4. motorna vozila prostovoljnih gasilskih društev in 5. avtomobili tujih diplomatovskih predstavnikov.

2. Uporaba potniških avtomobilov države in samouprav se omejuje na izključno službene potrebe. Starešina urada, ki razpolaga z avtomobili, bo izdal naredbo za omejitve uporabe teh vozil na najpotrebnejšo izmero in jim bo odredil maksimum tekočih goriv. Vozniki teh avtomobilov morajo imeti legitimacijo, katere bo podpisal starešina dotičnega urada.

3. Do nadaljnje naredbe je prepovedana uporaba avtomobilov v relacijah, ki so poračelne z železniškimi programi. Od te prepovedi je izvet tovorni promet v radiju 30 km okoli posameznih mest.

4. Da bi se mogli okoristiti iz ugodnosti nadaljnjih naredb, s katerimi bo urejena prodaja tekočih goriv, morajo A. lastniki vseh motornih vozil: motociklov, osebnih avtomobilov, taksijev, avtobusov, plovilnih objektov itd. predložiti najdlje v roku 15 dni, računajoč od dne uveljavljenja te naredbe, pravilno izpolnjene prijave svojih vozil po obrazcu št. 1, ki je objavljen v prilogi k naredbi. Te prijave

se predložijo pristojni oblasti splošne uprave, pri kateri je vozilo registrirano, v dveh enakih izvodih.

Podjetja in osebe, ki imajo več vozil, morajo vsako vozilo prijaviti posebej. B. Lastniki motorjev na tekoče gorivo, ki se uporabljajo za pogon industrijskih, obrtnih in drugih naprav, bodo predložili najdlje v roku 30 dni, računajoč od dne uveljavljenja uredbe, pravilno izpolnjene prijave za vsak motor po obrazcu št. 2 naredb. Te prijave se predlagajo pristojni oblasti splošne uprave, pri kateri je motor registriran, v dveh enakih izvodih.

Lastniki motornih vozil in motorjev s pogonom na tek. gorivo, ki ne prijavijo pravilno v roku ali v prijavo vnesejo neresnične podatke, ne bodo mogli dobiti tek. goriva za svoj pogon po prehodu na sistem preskrbe s kartami, odn. drugače.

Te prijave so oproščene takse v smislu čl. 1 točka 6 zakona o takсах.

Splošna upravna oblast bo, ko prejme izpolnjene prijave, podatke preverila in bo vsako prijavo, ki je pravilno izpolnjena, overila in poslala 1 izvod v priporočnem pismu upravi drž. monopolov, oddelek za tekoča goriva. Drugi izvod prijave bo zadržala zase. Če se naenkrat dostavi več prijav, bo pošiljatelj dostavil tudi spisek vseh prijav.

5. Prepoved iz predhodnega člena se nanaša samo na motorna vozila, ki imajo pogon na tekoče gorivo (nafto in njene derivate). Ona vozila, ki imajo pogon na domače gorivo (metan, plin, ogelje in drugo) se lahko še nadalje prosto uporabljajo brez kakršnihkoli omejitev.

6. Za kršitev predpisov čl. 1 in 3 naredb. bo izvršilec kaznovan z denarno kaznijo 5000 din in zaporom 30 dni.

Življenjske razmere zasebnih nameščencev

Na obnem zboru Del. zbornice je poročal o razmerah, v katerih živi zasebno nameščenstvo v Sloveniji g. inž. Vinko Košir. Poročilo je hkrati obravnavalo napore Delavske zbornice za izboljšanje položaja zasebnih nameščencev.

Obupne plače zasebnih nameščencev

Zasebni nameščenci so prav gotovo važen činitelj v vsem našem gospodarstvu, tako v industriji, trgovini in obrti. Od njih dela je marsikdaj odvisen uspeh in napredek gospodarskih podjetij in zato lahko pričakujemo, da bodo delodajalci ne samo v svojem, ampak tudi v splošnem narodnem interesu skušali poskrbeti, da bo zadovoljen tudi nameščenski stan. Razmere, v katerih živijo slovenski zasebni nameščenci, niso vedno ugodne. Mnogi imajo nizke plače in ne zadoščajo niti za najskromnejše preživljanje. Statistika je pokazala, da v Sloveniji nad 20% vseh zasebnih nameščencev zasluži pri osemurnem delu komaj po 3.60 din na uro, torej manj kot marsikateri ročni delavec. — Upravičena je zaradi tega zahteva nameščencev, naj se tudi za nje predpiše zakonita razmeram odgovarjajoča minimalna plača. Prav tako upravičeno zahtevajo, naj se izda uredba, ki bo določala, naj obrati z več kot 15 nameščenci sklepajo z nameščenci kolektivne službene pogodbe. Te pogodbe naj bi nudile daljše odpovedne roke, in višje minimalne plače, kakor tudi dodatno zavarovanje za primer starosti in invalidnosti.

Zviša naj se eksistenčni minimum

Posebno hudo se pozna zasebnim nameščencem uslužbenki davek, od katerega dobiva veličanske dohodke država blagajna. Sedanja zakonodaja je preostara in bi bila posebej še v sedanjih razmerah potrebna sprememba. Uslužbenega davka je oproščen samo dohodek 400 din na mesec in 100 din na mesec za vsakega otroka. Ti nizki zneski naj bodo torej eksistenčni minimum, ki ne more biti obdavčen. Nikogar ni, ki bi se upal trditi, da more shajati družina nameščenca s 400 ali 600 din mesečno; saj ta denar zadošča komaj za najskromnejšo prehrano. Odkod pa naj se krijejo vse druge potrebe, ki znesejo najmanj še enkrat toliko. Eksistenčni minimum je zaradi tega treba podvojiti.

Trgovski pomočniki najbednejši

Posebno žalostno poglavje iz življenja zasebnih nameščencev v Sloveniji pa žive trgovski nameščenci. Po najnovejši statistiki je v Sloveniji 2586 trgovskih pomočnikov, 30,5% ali skoraj ena tretjina od teh prejema na mesec manj kot 500 din mesečne plače. 24,2% torej ena četrtina, prejema manj kot 720 din na mesec in 22,9% torej zopet skoraj ena četrtina, pa prejema manj kot 1000 din na mesec. Vsega skupaj prejema torej 77,6%, ali nad tri četrtine vseh trgovskih pomočnikov v Sloveniji mesečne plače, ki so manjše od 1000 din. Te številke so porazne in najbolj jasno dokazujejo, kako nujna bi bila vsaj za trgovskega pomočnika uredba o minimalnih plačah. Saj bi koristila najmanj polovici vseh trgovskih pomočnikov.

Pokojninsko zavarovanje

Tudi pokojninsko zavarovanje trgovskih pomočnikov, strojnikov in zobotehnikov še do danes ni izpeljano. Njihovi delodajalci so se sicer že davno izrekli za to zavarovanje, vendar zadeva formalno še ni urejena, ker imajo drugi pokojninski zavodi pomisleke. Tudi pomislek, da bi tako zavarovanje preveč obremenilo gospodarstvo v Sloveniji, ne drži. Povprečni prispevek za pokojninsko zavarovanje enega trgovskega pomočnika v Sloveniji bi znašal 93,50 din na mesec, v manjših krajih, kjer so tudi nižje plače, pa celo le 69,50 din na mesec. Za Slovenijo je treba brez-pogojno zahtevati, da se še v letošnjem letu izpelje to zavarovanje pri Pokojninskem zavodu.

Modernizacija zakona o pokojninskem zavarovanju

Določbe zakona o pokojninskem zavarovanju so glede dajatev zastarele in nesodobne. Nameščenci imajo pri tem veliko škodo. Je sicer lepa

tabela o nadejeh zavarovancev, ki določa do 1800 mesečne pokojnine; v resnici pa je običajna dosegljiva renta okrog 1500 din na mesec. Nujno je potrebno, da se starostna in zavarovalna doba pokojninskega zavarovanja znatno zniža. Starostna doba za dosego rente pri moških ne sme biti višja od 56 let; pri ženskah ne višja od 52 let. Zavarovalna doba pa ne sme znašati pri moških več kot 35 let in pri ženskah več kot 30 let. Izboljšati bo treba tudi pogoje za pridobitev vdovske rente, ki znaša sedaj po navadi le nekaj sto dinarjev, tako da so družine zavarovancev prepuščene večinoma največjemu pomanjkanju. Nadalje nimajo vdove zavarovancev, ki so se poročili po 50. letu starosti, pravico do vdovske rente. To strogo določilo bi se moralo v toliko spremeniti, da se pri starejših zavarovancih, ki se poroče, upošteva tudi dolžina zavarovanja in starost žene.

Nezgodno zavarovanje

Nameščenci plačujejo bolniškemu zavarovanju 2% zavarovane mezde za nezgodno zavarovanje. Od 1. 1922 do 1938 so plačali nameščenci samo pri bolniških blagajnah TBPD 6.789.297 din. Upravičeno nameščenci zahtevajo, da se ta denar, zbran za nezgodno zavarovanje, izroči Pokojninskemu zavodu za nameščence, ki bo v svojem območju izplačeval nezgodne rente. Tudi vprašanje zavarovanja za primer brezposelnosti je za zasebne nameščence zelo slabo urejeno v razmerju z davčnimi, katere v ta namen žrtvujejo.

Resolucija nameščenskega odbora Delavske zbornice v Ljubljani je glede na vsa ta vprašanja stavila predloge za novelizacijo zakona o zavarovanju delavcev, kjer mora biti nameščensko bolni-

Spomin na prvi letalski polet nad Parizom

V Parizu še živi rod, ki je doživel najslavnejši dogodek pred 30. leti, ko se je nad Parizom pojavilo prvo letalo. Rod, ki je to letalo videl, se je danes na letala že povsem navadil, saj neprestano brne nad velikim mestom. Takrat pa je dogodek vse mesto spravil na noge in se je o njem govorilo dalj kot o kakem potresu.

Bilo je zadnje dni novembra l. 1909. V Parizu je živel grof Lambert, po rodu Rus, ki nikakor ni mogel preboleti, da mu je Francoz Bleriot odnesel zmago s tem, da je prvi preletel Rokavski preliv. Tudi grof Lambert je bil namreč med takratnimi letalci zelo znana osebnost,

Trije, ki jih poročila omenjajo v zvezi z monakovskim atentatom: Prvi je Georg Elser, druga dva sta Angleža, kapitan Stevens in mr. Best, ki so ju Nemci na nizozemski meji prišli, tik preden sta prekoračila mejo. Po nemških poročilih je prvi podtaknil peklenjski stroj.

Jaz Vam varujem kožo!

Rdeča, hrpava in spokana koža dokazuje, da Vaša koža nima dovolj odporne sile, da je torej slaba. Zato je potrebno, da jo krepčate in sicer z NIVEO. Kaiti NIVEA vsebuje »Eucerin« in prodira skozi kožne luknjice globoko v kožo, ji dovaja hrano, jo krepča in ji zvišuje odporno silo. Zato uporabljajte redno NIVEO, da bi Vam ostala koža nežna, mehka in gibčna kljub vlažnemu in hladnemu vremenu!

sko zavarovanje posebej obdelano, tako glede zdravstvene službe, kakor tudi glede obsega zavarovanja. Zahteva nadalje zavarovanje za primer brezposelnosti. Pokojninsko zavarovanje naj se z novelizacijo zakona o pokojninskem zavarovanju izboljša. Resolucija obravnava tudi vprašanje delovnega časa in drugih delovnih pogojev, nadalje zahteva zakon za delovno pravo nameščencev in davčno reformo, ki naj zviša eksistenčni minimum. Prav tako naj se združi vse nameščensko zavarovanje in naj ustanovi nameščenska zbornica, ki bo mogla uspešno zagovarjati zahteve nameščenskega stanu.

pogumnejši moški pa so brž obvestili reševalno postajo. Stražnik na Eifflove stolpu, ki je opravljal svojo službo v najvišjem nadstropju, sprva ni videl, kaj naj napravi, slednjič pa se mu je zdelo najbolj varno, če o pojavu obvesti svojega predstojnika, ki pa prav tako kot on ni nič vedel, kaj bi bilo treba v tem primeru napraviti.

Grof Lambert pa je med tem brezžično vodil svoje letalo okrog visokega stolpa. Dvakrat je obletel njegov vrh, nato pa se je mirno obrnil spet proti travniku Juvisy, ves čas je letal nekako v višini 250 m. Po nekaj minutah je zbeganim meščanom izginil izpred oči in mirno pristal pred svojim primitivnim hangarjem.

To so videli sedanji meščani Pariza pred 30 leti. In so o tem govorili na vsa usta mesece in mesece. Pred nekaj tedni pa so brali, da so francoski letalci v stratosfernih višinah preleteli Atlantski ocean. In dan za dnem brni nad Parizom nebroj velikanskih potniških letal, pa skoro nihče več ne dvigne glave, da bi jih opazoval...

Rubenove slike na znamkah

Belgijska poštna uprava je izdala v spomin na svojega velikega slikarskega mojstra Petra Pavla Rubensa serijo poštних znamk, na katerih bodo odtisnena nekatera njegova najslavnejša dela. Med filatelističnimi krogi je ta ukrep vzbudil veliko zanimanje, zlasti se bodo vsi skušali, kdo bo dobil v roke znamko, na kateri bo odtisnena slika najslavnejšega slikarjevega dela »Sne-manje s križem«, katerega izvirnik se hrani v »Groote Kerke« v Antwerpnu.

CISTEK

Narte Velikonja:

Môre

Veste, da hvalim Boga! Morda bi kdo rekel, da se hočem izraziti retorično ali kaj? Ponovim: Boga hvalim zaradi môre. Da je ustvaril môre in jih dal človeštvu. Ne vsake môre!

Toliko pa si le upam povedati, da ne vsake. »Ne hvalim tiste, ki pride v najhujšem delu, niti potrka ne, ker mu ne bi rekel: Naprej! Takale môra pride nenapovedana, ne potrka, ne odkrije se, ali če se odkrije, se zato, ker mu je vroče. Ne povabiš ga, da bi sedel, saj sede sam, ne ponudiš mu cigarete, saj jo ima sam, samo žgalič nima nikoli in je zmerom hud in nekaj mrmra o zaniknem domu in zanič gospodarstvu. Če jih nimaš in moraš v trafiko. Seveda, kdaj je že kdo našel tistikrat doma služkinjo ali otroka? Niti žene ni takrat doma, ker vsi vedo, da rohnim, če delam in hočem imeti pri hiši mir, vsaj mir. Navadno slikaš po ognjišču in koplješ žerjavico, opedeš si z voglom prste. Zažgeš, o! Nekoč sem zažgal dekli novo bluzo, ki je visela ob štedilniku. Plačati sem jo moral. Žena je bila huda, otroci so deklamirali tisto o štoru. Da je najlepša pesem, kar jih je v čitanki! Vse to je seveda po tem, po obisku! Zdaj naj velja naša pozornost môri, ki sedi na zofi ali naslanjaču, navadno na tistem naslanjaču, ki ga nosimo k tapetniku že peto leto, a se spominimo, ko je na vratih: »zaprt«!

Zadnjič sem šel v trafiko sam, ker niti sosedovega Janeza ni bilo doma, in pustil prijatelja Vincencija v sobi. Našel sem môro, ki pa je bil moj dobri prijatelj Vincencij, nad mojimi papirji! Da mora nekaj reči, da nisem prav napravil in da bi bilo boljše tako ali tako. Nisem nič ugovarjal, ker sem le čakal, da bi kmalu šel! Kako

pa ne! Rodi se ti misel. Več, če je ne napišeš, je izgubljena. Mudi se ti morda zraven še na sejo ali kaj, pa ti takle možakar »tvoj prijatelj« sedi v naslanjaču. In ko se je udobno razkoračil, izvleče uro in pravi, povej mi to pravi, in tako je rekel tudi moj srčni prijatelj Vincencij:

»Veš, do vlaka imam še pol ure časa. Nisem se vedel, kam dejati!« je bil odkritosrčen. »Spominil sem se, da si ti doma, ker so okna zaprta. Povej mi najprej, zakaj imaš okna vedno zaprta? Zrak je zdrav za pljuča in človek se mora utrditi zoper vsako sapico. Jaz spim pri odprtem oknu v najhujši zimici!

»Prav! Sem zinit! O, da bi ne bil!« »Vidiš, sam to trdiš in vendar delaš drugače. Nikoli nisi bil značaj in ne boš! Če kdo kaj spozna za pravo, se mora tega držati, ti pa! Saj vemo, zmerom si bil slabši, v šoli in povsod. Nibče ne more biti kaj drugega, kakor česar se je navadil! Pol ure manjša še do vlaka. Ali naj običnem svojega sosedca in ga vprašam, če je kaj novega? Ti boš rekel, da ni nič! O, saj vemo, da zmerom praviš, da ni nič! Ali veš, da mi s tem prav nič ne povečaš svoje glorijske in veličine. Poznamo take tiče! Reče ti: Ne vem, kaj je novega, a ti jih imaš za ušesi!«

Premaknil sem se nekoliko na stolu.

»Saj vem, ti se dolgočasíš, da prav, ti se dolgočasíš, a moraš razumeti, da meni ni vseeno, ali kaj izvem ali ne, kajti doma me bodo prijatelji čakali že na postaji in vpraševali, kaj je novega in kod sem hodil. Ali smem povedati, da sem bil pri tebi?«

»Ne smeš, ker se ti bodo smejali, kaj si iskal okoli mene in Sv. Jakoba!«

»Ne bodi skromen, preskromen si!« Zdaj sem moral ziniti, sicer bi slišal celo dolgo razmišljanje o skromnosti, ki bi moralo zveneti — jaz bi moral biti tisto zvonjenje — da je moj prijatelj preskromen in zato ni o njem nič čuti! Vem, nato bi bil izvekel svoje pesmi in hotel, naj jih preberem in poi ocenim! Vem, da so jih ocenili drugi tudi in so se mu zamerili.

»Nekaj pa le vem, a povem samo, če znaš molčati!«

Toliko, da me ni zapustil, tako je bil užaljen. Da je že večjemu gospodu dal besedo, a je ni prelomil. Vem, kako je bila ta stvar! Nekdo mu je ocenil pesmi, a pod pogojem, da ne pove nikomur, da se je te stvari lotil. Ko je dobil besedo, je ocenil pesmi tako ponižujoče, da je moj prijatelj Vincencij vsakemu pripovedoval, kako ta (večji gospod mislim) ničesar ne razume in bi mu on ne dal pesmi, če bi mu jih z volji hotel izveči. Moj prijatelj Vincencij je res držal besedo in jaz sem za to vedel, ker mi je povedal drug.

Segel mi je v roko in potem sem mu zaupal skrivnost. Bog mi odpusti, saj je to bil silobran! Zlagal sem se mu!

Prijatelj Vincencij je navdušen pograbil klobuk in hitel k vratom.

»Pa praviš, da nikoli nič ne veš. O, to si mi hotel zamočlati! Ali si moj sošolec ali ne, ali si moj prijatelj ali ne, ali —?«

Tiste dni sem imel delo in se nisem zanimal, kaj je okoli mene. Že takoj se malo zanimam, odkar sem doznal, da sem nekomu trdil, da mu je žena pokora in nezvesta in da sem to jaz trdil, da sem sosedovemu fantku s kamnom zlomil ključnico, da...

Saj ni, da bi pravil, ker v resnici je bilo tako, in naj vsaj tu povem, kako.

V resnici je tisti nekdo omahnil pijan na moje srce in prosil, da, zaprosil, naj ga pololažim, ker ga žena vara.

Rad bi ga videl, ki najde ob dveh jutraj v kavarni pravo besedo tolažbe!

Jaz sem mu rekel, naj si iz tega nič ne stori, če ga žena vara. Ne verujem, da bi ga, da se moti, da ni prav slišal, da sem zmerom občudoval njeno skrb do moža, do njega in ne do koga drugega, prosim, in če vara, saj druge žene tudi varajo...

Cez nekaj dni je privršla nad me žena. Onega žena! Da mi bo dala »vatreč! Vatre je dejala.

Lahko si mislite, kako mi je bilo pri srcu, če je zraven še vihtela dežnik! Zelo razločno in razumljivo vihtela dežnik!

Da sem rekel njenemu možu, da ga vara, da sem slišal, da ga vara in da ga vara kakor druge

candre. Ona ni zandra! Ali nimam nič bolj pametnega, kakor da delam med zakonci zdrake? Da se vidi: če sem ločen jaz, da bi rad videl, da se ločijo vsi, da pa tega ne bom dočakal, ker ga ni boljšega para, kakor sta ona in mož.

Oprostite, če zraven povem, da sem prvič v življenju slišal, da sem ločen.

Poslušal sem krotko, ker sem vedel, da ne smem ziniti in ona je odvihrala. A ni tako odvihrala, kakor je tu zapisano, zapisano je nalahko, ona pa je zaprla vrata za seboj, da sem mislil da jih nikoli več ne odprem.

Tako je bilo z ženo, a nato je prišel mož. Ni snel klobuka in mi zalučal v obraz:

»Kukavica!«

Hotel je iti, ker nisem zinit niti besede. Bog varuj, da bi bil zinit!

»Kukavica!« je ponovil. »Najprej nekaj trdiš, potem pa molčiš! Kdor molči, samo potrdi svoj greh. In ti se spraviš nad dva ljubeča se človeka in hočeš s svojo umazano golfo —«

»Oprostite, nimam časa!« sem dejal v obupu, kaj naj storim.

»Zdaj nimaš časa, ti nesnaga nesnagasta!« Rekel je tako in ne gre, da bi spremenjal. — »Ko si pa meni trdil, da me žena vara in da se vlačijo okoli in da...«

Kaj sem hotel! Ubežal sem mu in ga pustil. On pa za menoj!

»Vidite ga lopova! Držite lopova, zdaj beži! Držite ga!«

Ujeli so me in nič ni pomagalo moje razlaganje in pripovedovanje.

Rdečelasi policaj, oni, ki sem mu že prižgal cigareto na česti, je skomignil z rameni, ko me je peljal:

»Saj boš imel časa dovolj, da boš povedal, kar imaš, tiček, ki smo te že dolgo iskali!«

Zdaj mislim, da vam je vsem jasno, brez »tekom dogodkov« vse jasno, zakaj se ne zanimam rad in če ne moram po poklicu ali po okoliščinah.

Oh, ko bi imel čas, da bi vam povedal tudi o okoliščinah nekaj! Pa drugič!

(Dalje.)

Drobne novice

Koledar

Sreda, 29. novembra: Saturnin, mučenec: Gelazij, papež.
Četrtek, 30. novembra: Andrej (Hrabroslov), apostol.

Novi grobovi

† Na Bledu je v 47. letu svojega življenja po mučni bolezni mirno v Gospodu zaspala gospa Ana Burja roj. Zupan, posestnica in trgovka na Rečici pri Bledu. Pogreb bo v četrtek dopoldne. Rajna je bila odločna krščanska žena in skrbna mati. Vedno je spremljevala delovanje katoliških društev in jim rada pomagala, v mlajših letih je tudi dejansko sodelovala. Bila je svoj čas vneta cerkvena pevka. Pogrešali jo bodo posebno reveži, ker je bila silno dobrega srca in je rada pomagala vsakemu, ki je bil v potrebi. V zakonu je rodila sedem otrok, od katerih žive še trije. Rajna je bila sestra stolnega kanonika g. dr. Alojzija Zupana, njen drugi brat je pa dirigent podružnice Zadrudne gospodarske banke na Bledu. Naj ji bo Bog bogat plačnik. Zaljubljenim naše globoko sožalje!

† Iz Kamnika poročajo, da je v Mengšu umrl g. Franc Bokalič, višji sodni official in vodja zemljiške knjige. Rajni je bil tudi član občinskega odbora in predsednik finančnega odbora občine Kamnik. Bil je zelo zaslužen mož. Pogreb bo danes ob 3 popoldne v Mengšu. Naj počiva v miru! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

Jubilej dobrotnika in prijatelja gluhomim

Lastnik znane ljubljanske tiskarne »Grafike« in graverskega zavoda, gospod Ciril Sitar, je praznoval te dni petdesetletnico svojega rojstva. Vsak dan imamo polno sličnih jubilejev, ali srečanje našega slavljenca z Abrahamom je zanimivejša iz razloga, ker ga proslavlja človek-obrt-nik, ki mu narava ni dala sluha. Gosp. Ciril Sitar je edini samostojen gluhomim obrtnik v Sloveniji, človek, ki ima za seboj najtežje izkušnje o socialni pravičnosti sveta do gluhomim. Ze kot obrtniku bi se mu stajale na pot ovire, ki jih mora prebiti vsak obrtnik, preden doseže svoj cilj, koliko bolj se je moral boriti naš slavljenec kot človek brez sluha. Če ga danes srečamo, se mu moramo čuditi, da zgleda kljub vsemu še vedno čil in zdrav.

Naš slavljenec se je moral šolati v ljubljanski gluhomimnici, kjer je dobil vse ono, kar pač človek potrebuje za uspešno boro. Pod večjim vodstvom sedaj že upokojenega ravnatelja gospoda Frana Grma in gospodične učiteljice Vite Zupančičeve je postal sposoben za življenje in človek odličnih vrlin. Zelo rad bi se šel učiti črne umetnosti, moral pa je pod silo razmer k mizarjem, na katere ima zelo slabe spomine. Kar čez noč se je po izučitvi odločil, za toliko zaželjeno tiskarsko obrt. Učil se je v Učiteljski tiskarni, potem odšel s podporo takratne deželne vlade v kislografski zavod na Dunaj, od tam v Gradec in šele 1. 1917 je prispel v Ljubljano v službo k znanemu gravurju g. Černetu. Dve leti kasneje je odprl na Sv. Petra cesti delavnico za izdelovanje štampiljk, čez pet let z g. Cirilom Svetkom graverski zavod, pred osmimi leti pa tiskarno »Grafiko« na Resljevi cesti. Kakor vidimo, se je izpolnjeval iz leta v leto in končno dosegel z ustanovitvijo lastne tiskarne svoj življenjski cilj. To tiskarno še vedno izpolnjuje s pomočjo svoje zveste zakonske družice, ge. Minke.

Gospod Ciril Sitar pa ni znan samo kot človek odločne volje in dober obrtnik, poznan je tudi kot največji zagovornik pravic za današnji gluhomim svet. Izkušnje, ki jih je pridobil tekom svoje življenjske borbe, mu služijo zelo dobro pri stremeljenju za odpravo nekaterih le preveč kričočih krivic nad njegovimi sotrpini. Gospod Ciril Sitar je njihov največji dobrotnik in vodnik, njihov največji prijatelj in pravi oče. Prav zato mu želimo, da bi ohranil svojo življenjsko silo še dolgo let v pomoč in korist vseh onih, ki se zatekajo k njemu.

Nova šola na Dolžu pri Stopičah

Lepemu številu novih šolskih zgradb, ki so bile v Sloveniji izročene svojemu vzvišenemu namenu, se je pridružila tudi nova šola na Dolžu pri Stopičah na Dolenjskem. Domačini so se lepo pripravili na dan, ko je bilo novo šolsko poslopje blagoslovljeno in odprto. Ze zgodaj dopoldne so se začeli zbirati ljudje iz vseh bližnjih in daljnih vasi pod Gorjanci med pokanjem možnarjev in pritrkavanjem zvonov, da pozdravijo bana dr. Marka Natlačenca. Zbralo se je nad 800 ljudi. Ob napovedani uri se je pripeljal g. ban, ki mu je okrajni glavar g. Vidmar predstavil vse zastopnike. Nato je g. bana pozdravil župan g. Brule v imenu občine Smihel-Stopiče in v imenu krajevne šolskega odbora na Dolžu. Dobrodošlico je izrekla g. banu tudi šolska upravitelja gđ. Zinka Kronegger. Slednjič pa so bana pozdravili trije mali zastopniki učence mladin: učenec in dve učenki. G. ban je bil vesel pozdrava mladine in je prijazno nagovoril otroke.

Po sprejemu je šel g. ban v spremstvu predstavnikov skozi špalir šolske mladine in stopičkih gasilec v službi božji, ki jo je daroval g. župnik Jože Smolič. Majhna vaška cerkvenica seveda ni mogla sprejeti pod streho vseh ljudi.

Po sv. maši je novomeški prošt g. Karel Čerin blagoslovil novo šolsko poslopje, potem ko je spregovoril o pomenu in namenu blagoslova. V svojem lepem govoru je omenil, da izhaja želja po blagoslovu iz naroda in da sv. Cerkev prosi v teh molitvah tako za otroke kakor za učiteljsvo, ki bo na tej šoli.

Po blagoslovitvi je zbrani množici spregovoril g. ban dr. Natlačen, ki je poudaril, da so vsi lahko ponosni na to novo zgradbo, ki je tako prostorna in zračna. Primerjal jo je s prejšnjo in pokazal razliko med eno in drugo. Ta šola naj bo hram, iz katerega bodo izšli ljudje, ki bodo ljubili svojo zemljo in radi na svoji zemlji delali in živeli. Šola jih ne sme odtujiti domu. Zahvalil se je vsem, ki so se trudili na ta ali oni način za zgradbo šole in želel še mnogo uspehov.

Nato je okrajni šolski nadzornik g. Skebe podal zgodovino dolžske šole. Ustanovljena je bila šola leta 1919 kot enarazrednica, ki je bila leta 1925 razširjena v dvorazrednico, letos pa v triirazrednico. Našel je tudi vse učitelje, ki so tu službo-

— Občni zbor Slovenske Straže v Kočevju. V nedeljo, dne 26. novembra je SS v Kočevju podala svoj obročan o delu v preteklem poslovnem letu. Predsednik g. župnik in svetnik Skulj je pozdravil vse navzoče in prešel na dnevni red. V imenu Slovenske Straže iz Ljubljane je občni zbor pozdravil g. prf. E. Bojč, ki je naglasil veliko skrb ljubljanske SS za Kočevske Slovence ter g. dr. Podgorski, ki je v svojem temperamentnem nagovoru vžgal navzočim novega ognja. Sledilo je poročilo predsednika, ki je omenil mnoge podpore v živilih, mozeljski prosvetni dom ter glasilo »Kočevski Slovence«, ki mora svojo pot nadaljevati pogumno. Prosil je pa za pomoč vse navzoče za to glasilo, ki izhaja sedaj v poldrug tisoč izvodih. Za njim so poročali še ostali odborniki. Volitev ni bilo, ker se odhor voli vsake dve leti. Občnemu zboru je sledilo krasno skioptično predavanje o Kočevski, ki je pokazalo, koliko romantične lepote je na tem slovenskem, sicer narodno mešanem ozemlju. Velika in razgibana je ta slovenska družina na Kočevskem in Slovenska Straža je s svojim obračunom pokazala, da se resno in pošteno trudi uveljaviti narodno zavest in pomagati kočevskim Slovincem, ki so vredni vse naše ljubezni in podpore.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi, vzemite jutraj za prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

— Dva velika slovenska dobrodelna koncerta v Belgradu. Na korist božične akcije za obdaritev revnih slovenskih otrok, bosta v Belgradu dva pomembna koncerta pevskega zbora Glasbene Ma-

tice ljubljanske. Prvi, vokalno-simfonični bo v petek, dne 1. decembra ob 20 in bo izvajana na njem Skerjancjeva simfonična kantata za zbor in Skerjancjevo delo je eno največjih in najpomembnejših del pod vodstvom ravnatelja Mirka Poliča, nekih simfoničnih del naše glasbene literature in je bilo deležno ob krstni izvedbi v Ljubljani splošnega priznanja. V nedeljo, dne 3. decembra dopoldne ob 11 pa bo vokalni koncert pevskega zbora Glasbene Matice in se bodo izvajala dela: Lajevca, Foersterja, Adamiča, Tomca, Milojevića, Mokranjca, Gotovca in Slavenskega. Sama znamenita vokalna dela za mešani zbor, ki jih po pravici pristihevali med bisere naše zborovske literature. Obenem opozarjamo, da bo v soboto, dne 2. decembra zvečer vokalni koncert pevskega zbora Glasbene Matice v Svetosavski dvorani v Pančevu. Vsi koncerti so pod vodstvom ravnatelja Mirka Poliča.

— Nova zveza Zagreba s Slovenijo. Na novi betonirani cesti iz Samobora proti Sloveniji je bil te dni dogotovljen nov odsek, tako da manjka do slovenske meje le še dober kilometer. Nova betonirana cesta bo priključena na staro državno cesto Zagreb-Ljubljana. Z novo cesto bo Zagreb dobil mnogo ugodnejšo cestno zvezo s Slovenijo.

— Huda nesreča z motorjem. V nedeljo popoldne se je peljal skozi Prevalje s precejšno brzino polir Franjo Ažnoh. Na ovinku je nenadoma izgubil oblast nad motorjem in je z vsoto silo treščil ob zid starega mostu. Dobil je hude poškodbe na lobanji in so ga nezvestnega pripeljali v slovenjegraško bolnišnico. Malo je upanja, da bi okleval.

— Noge nosijo vse človeško telo, zatorej so najvažnejši del telesa. Neguj jih s SANOPEDOM, da jih ohraniš zdrave. Glavna zaloga: drogerija Jančigaj, Ljubljana, Krekov trg.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozji, sečni kislini in slično. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

Avtobusna proga

LJUBLJANA — KOČEVJE — SUŠAK
prekine začasno 30. t. m. obratovanje
»JADRAN«, avtobusno podjetje d.d., Ljubljana

Po državi

* Zveza nameščencev socialnega zavarovanja decentralizirana. V nedeljo je bil v Subotici v dvorani mestnega magistrata kongres Zveze nameščencev socialnega zavarovanja kraljevine Jugoslavije. Predsednik zveze dr. Božidar Adžija je v svojem nagovoru opozoril na potrebo, da se po preureditvi državne zajednice najde nova formula zveze, ki bo odgovarjala interesom posebnih individualnih zajednic. V teku zborovanja je bil sprejet predlog delegata dr. Branka Adževića za spremembo pravil, po katerih bo Vrhovna zveza nameščencev socialnega zavarovanja sestavljena iz treh samostojnih zvez v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani. Sedež Vrhovne zveze bo v Zagrebu. S tem bo izvršena popolna decentralizacija dosedanje organizacije.

* Dva otroka se zadušila v dimu. Mile Draženović v Sisku je šel zgodaj jutraj na delo. Kmalu za njim je odšla od doma njegova žena Stefanija v trgovino da bi nakupila nekaj živčnih potrebščin. Doma je pustila petletnega Ivana in 19 mesečnega Tončka. Oba einčka sta spala na slaminjaci poleg štedilnika, da bi jima bilo topleje. Pod štedilnik je mati natrčala koruzne slame, da bi se sušila. Vrata je za seboj zaklenila in se zamudila v mestu skoro do popoldne. Ko se je vrnila domov, je zapazila, da se skozi vrata vije gost dim. Ko je vrata odprla, je komaj našla svoja otroka, ki sta ležala nepremično na tleh. Poklicala je takoj zdravnika, ki je poskušal z umetnim dihanjem rešiti oba otroka, kar je bilo že prepozno, oba sta bila mrtva. Starejši einček je ležal pod posteljo, kamor se je v smrtnem boju zavlekel. Otroka so pokopali na stroške mestne občine.

* Bosanski učitelj dopisuje z bivšim abesinskim njeđušem. Staremu učitelju Luki Stijačiču v Bilezah v Hercegovini je šla usoda bivšega abesinskega cesarja Haile Selassija tako krcu, da je sedel za mizo in mu napisal pismo, v katerem mu je izrekel svoje iskreno sožalje. Po nekaj tednih

je dobil iz Londona od Haile Selassija odgovor, v katerem se mu bivši neguš toplo zahvaljuje za njegovo sočustvovanje. Od tedaj si stari učitelj stalno dopisuje z bivšim abesinskim negušem.

* Hud boj s steklim volkom. Iz Sjenice v Bosni poročajo, da imajo tamkajšnji prebivalci, odkar je nastopil mraz, vedno več neprijetnosti z volkovi, ki jih lakota prižene v bližino človeških bivališč. V petek pa je vas Crveki doživela sredi belega dne razburljiv dogodek s steklim volkom, ki se je priklatil iz gozdov in razsajal po vasi. Vseokrog, kogar je srečal, je napadel in ugriznil. Stiri kmete, ki so bili v tem času na cesti, se ogrezli. Vse je zbežalo v hiše. Nekaj pogumnih kmetov pa se je vendar odločilo in odhitelo za volkom, ki je divjal proti koncu vasi, kjer je pasel čredo ovac pastir Jakob Cucak. Cucak je opazil volka in mu je z nožem v roki pohitel nasproti. Zverina se je zaletela vanj in ga podrla na tla. Cucaku se je sicer poročilo, da je porinil zverini nož v trebuh, toda kljub temu bi najbrže podlegel, če ne bi v tem prihiteli kmetje, ki so volka pobili. Vse štiri hudo ogrezene kmete in pastirja so prepeljali v Pasterjev zavod v Novem Pazariju.

* Izkazalo se je, da ni poneveril. Pretekli teden emo poročali, da se vodi preiskava proti občinskemu načelniku v Nedeljšču Jurju Znidariču, ki je bil osumljen, da je poneveril okrog 40.000 din občinskega denarja. Preiskava pa je ugotovila, da Znidarič denarja ni poneveril, nego samo to, da je nekatere izdatke, ki so se dejansko izvršili, pozabil vključiti, med drugim tudi večje nakazilo davčni upravi. Izkazalo se je, da je bila prijava proti sicer priljubljenemu občinskemu načelniku le plod osebnega sovraštva nekaterih občanov.

* Okruten umor v kleti. Policija v Križevcih je bila te dni obveščena, da leži v vinogradu Dragutina Novaka v bližnjem Podgajcu ubit možki z razkldano lobanjo. Komisija je ugotovila, da je ubiti 65-letni dindar Gjuro Zarep. Preiskava je kmalu doglala, da je dinarja ubil lastnik vinograde Novak, ki je imovil posestnik in star 62 let. Novak je povsem hladnokrvno priznal svojo zločin. Povedal je, da je povabil Zarepa v klet na vino in ko sta ga že precej spila, sta se začela pripraviti. V teku prepira, pravi Novak, je Zarep potegnil nož, toda Novak je bil hitrejši. Zgrabil je veliko tesarsko kladivo in ga z vso silo udaril po glavi. Zarep se je pod silnim udarcem zrušil mrtve na tla. Novak je nato še nekoliko pil, nato pa je zvelkel truplo za noge iz kleti in ga pustil ležati pred hišo. Novak je v svojem priznanju pokazal neverjeten cinizem. Ko je bil naslednjega dne navzoč pri obdukciji trupla na licu mesta je v ugodnem trenutku pobegnil redarju v klet, kjer je začel piti vino kar izpod pipe. Ubijalec Novak je po vsej vasi znan kot zelo nasilen človek in je bil že večkrat kaznovan zaradi pretepev, v katerih je uporabljal sekiro.

* Še o dvojnem ropaskem umoru v Osjeku. V eni zadnjih številkih smo na tem mestu poročali o dvojnem ropaskem umoru, ki se je primeril v noči med petkom in soboto preteklega tedna v Osjeku. Trgovec Kohn je podlegel ranam že med prevozom v bolnišnico, njegova žena Cecilija pa je izdihnila v soboto popoldne. Na podlagi opisa roparjev, kakor ga je dala služkinja, so že ugotovili identiteto enega od njih. Je to komaj 20-letni Bogdan Radivojevič iz Male Vasiče pri Sidu. Kljub svoji mladosti ima na vesti že mnogo hudih zločinov. Niso pa še mogli doseči ugotoviti, koliko denarja in dragocenosti eta roparja odnesla.

* Iz strahu pred operacijo v smrt. V soboto popoldne se je skozi okno prvega nadstropja vrغل 58-letni upokojenec Steva Kurteš. Pri padcu na tla je dobil tako hude poškodbe, da jim je kmalu podlegel. Kurteš je prišel v bolnišnico pred nekaj dnevi in bi se moral podvreči težji operaciji. Ker je dvomil v srečen izid operacije, je sklenil sam končati z življenjem. V trenutku ko ni bilo nikogar v bližini, se je pognal skozi okno na cesto.

Anekdota

Dvorni svetnik Duden je nekoč obiskal značnega filozofa, ki je bil velik ljubitelj knjig. Takoj po kosilu je filozof popeljal dvornega svetnika v svojo knjižnico, kjer mu je vse ponosen pokazal svoje knjige, katerim se je dvorni svetnik iskreno čudil.

»Vi imate tukaj silno redka dela,« pravi dvorni svetnik in priznanjem. »Gotovo so te knjige po-zirle ogromno denarja.«

»Res« odgovori filozof »te knjige sem si mogel nabaviti samo tako da sem se odpovedal neki drugi mali knjižnici.«

»Kateri?« se je začudil gost.

»Hranilni knjižnici,« se je nasmehnil filozof.

Ljubljana, 29. novembra

Gledališče

Drama, Sreda, 29. nov.: »Kozarec vode«. Red Sreda. — Četrtek, 30. nov.: »George Dandin«. Red Četrtek. — Petek, 1. dec. ob 15: »Emil in detektiv«. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Sobota, 2. dec.: »Kozarec vode«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Nedelja, 3. dec. ob 15: »Princeska in pastirček«. Mladinska predstava. Nastop ev. Miklavža in njegovega spremstva. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20: »Hudičev učenec«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Abonenti reda Četrtek bodo imeli v četrtek predstavo »George Dandin«. Zgodba o varnem soprogu, ki je odbleek Molierove lastne nesreče v zakonu, pa je obenem tudi udarna elika mišljenja in čustvovanja določenih krogov plemstva. Zanimivo inscenirana in slugu ustrezajoča podana igra je vredna obiska. Režiser: dr. Bratko Kreft, Vloga sluge Lubina bo igral namesto v Operi zaposlenega Sancia Sever.

Opera, Sreda, 29. nov.: Zaprtlo (generalka). — Četrtek, 30. nov.: »Gorenjski slavček«. Premiera. Premierski abonma. Slavnostna predstava. — Petek, 1. dec.: Zaprtlo. — Sobota, 2. dec.: »Gorenjski slavček«. Red A. — Nedelja, 3. dec. ob 15: »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. Ob 20: »Ero z onega sveta«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. — Ponedeljek 4. dec.: Zaprtlo.

Radio Ljubljana

Sreda, 29. nov.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Poročila, napovedi — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Španske pesmice in plesi (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Resni zvoki in veseli ritmi (plošče) — 14 Napovedi — 18 Mladin. ura: a) Narodno obrambno delo in mladina (prof. Bojč); b) Za mlade naravoslovce (Mirosl. Zor) — 18.40 Kmet, izobrazba in šola (dr. V. Brumen) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Ministrstvo za ljudsko telesno vzgojo — 19.40 Objave — 19.50 Fotografiranje v naravnih barvah (Fr. Bajd) — 20 Rubinsteinovi dvospevi (gđ. P. Zupanova in V. Rudolfova s spremljevanjem klavirja (prof. Šivic) — 20.45 Plesna glasba (plošče) — 21.15 Komorni pihalni trio (V. Campa - flavta, M. Ravbar - klarinet, G. Loparnik - fagot — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Tamburaški septet (St. Kahne).

Drugi programi

Sreda, 29. novembra: Belgrad: 20 Opera — Zagreb: 20 Ljubljana. — Bratislava: 19.40 Španska gl. — 20.15 Zab. gl. — 21 Igra — 21.30 Zbor. — Solija: 19.50 Wagnerjeva opera »Tannhäuser«. — Ankara: 19.20 Operetna gl. — Beromünster: 21.20 Baletna gl. — Budimpešta: 20.10 Igra — 22 Cig. ork. 23.20 Plesna gl. — Bukarešta: 20 Verdi: Stabat Mater in Monteverdi: Orfej. — Stockholm-Hörby: 20 Simf. konc. — Trst-Milan: 17.15 Plesna gl. — 21.15 Simf. konc. — Rim-Bar: 21 Igra — 22.25 Violina. — Florencia: 21 Verdijeve opera »Rigoletto«. — London: 19.45 BBC ork. in zbor. — Oslo: 19.30 Kom. gl. — 20.30 Ork. konc. — Reykjavik: 21.15 Pisan konc. — Sottens: 20.30 Simf. koncert.

Prireditve in zabave

Trnovčani! Prosvetno društvo Trnovo priredi v četrtek, 30. novembra ob 20 v društvenem domu Karunova ulica 14 »Proslavo zedinjenja« s pestrnim sporedom. Govor bo imel župnik in pisatelj Fr. S. Finžgar. Za članstvo društva in odsekov udeležba obvezna. Ostali Trnovčani vljudno vabljeni. Vstop je prost.

Salezijanska prosveta na Kodeljevem priredi v petek, 1. decembra na državni praznik, ob 19 v gledališki dvorani Salezijanskega mladinskega doma proslavo s sledečim sporedom: 1. Nastop godbe Mladinskega doma, 2. Slavnostni govor (govori g. prof. Terčelj); 3. Petje narodnih pesmi; 4. Zborna deklaracija; 5. Nastop mladinskega pevskega zbora; 6. Recitacija »Slovenska beseda«; 7. Alegorična skupina; 8. Državna himna. Pri proslavi se bodo pobirali prostovoljni prispevki. Dvorana bo zakurjena. Udeležite se v obilnem številu proslave v spomin ustanovitve naše Jugoslavije!

Predavanja

V dvorani Rokodelskega doma bo predaval v sredo 29 t. m. ob 8 zvečer g. mestni svetnik Karol Kavka o velikem vsestranskem napredku obrti v Jugoslaviji. Vsi člani Društva rokodelskih mojstrov in Društva rokodelskih pomočnikov naj se predavanja zanesljivo udeležijo.

Sadjarjska in vrtnarska podružnica Ljubljana-mesto ima redno predavanje v sredo 29. t. m. ob 19 (7 zvečer) v kemijski dvorani na I. dr. realni gimnaziji (reakti) v Vegovi ulici, pritižlje. Predaval bo g. Franc Zelenik »O naših prijateljih in pomočnikih na vrtn« in bo svoja izvajanja pojasnjeval s skioptičnimi slikami. Vstop prost. Člani in gostje vabljeni!

Sentpeterska prosveta. Drevi ob 8 skioptično predavanje prof. J. Mikarja: »O Dolomitih«.

Ljudska univerza, Kongresni trg, mala dvorana Filharmonije. V sredo, 29. t. m. bo predaval g. inž. Fran Premrl, univ. asistent o enovi: »Tehnika in gospodarstvo«. Vstopnine ni.

Naše dijaštvo

Akademski kongregacija pri oo. frančiškanih ima drevi ob osmih redni članski sestanek. Vsi tovariši akademiki vabljeni!

Kongregacija za akademike ima drevi točno ob četrti na osem sestanek v frančiškanski kapeli. Vljudo vabljeni!

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa 43; mr. Hočvar, Celovška Celovška c. 62 in mr. Gartue, Moste, Zaloška c.

»Strašno je mraz v telefonski celici, jaz moram pa veliko pomeniti s svojo prijateljico.«

Seja ljubljanskega mestnega sveta

Ugoden računski zaključek - Vprašanje električne zadrage v Šiški - Stavbišče za Oficirski dom v Ljubljani

Ljubljana, 28. novembra. Danes ob 5 popoldne je bila seja mestnega sveta ljubljanskega, katero je začel ljubljanski župan dr. Adlesič, ki je po uvodnih formalnostih najprej omenil, da je Ljubljana pokazala svoje dobro srce pri svesvetski akciji.

Zupanova zahvala

Pozitvnovalno so sodelovali članice in člani skoraj vseh dobrodelnih organizacij, pa tudi samarijani, gasilci, bojovniki, gozdovniki, zlasti pa skavti. Glavno delo v skladu s tem je vodil ravnatelj v p. g. A. Jagodic. Letošnja akcija je dosegla 96.697 din čistega dobička. Ker so se pa tudi med letom dobri ljudje odkupovali od razkošja pri pogrebih, se ta vsota poveča na 171.458 din. V dobrem letu je bilo z lansko vse-svetsko akcijo nabranih vsega skupaj 208.000 din. Z nabranim denarjem je bil ustanovljen zavod za najbednejše in prehodni dom za otroke v stari cukrarni. S tem je bilo zlasti preprečeno beračenje otrok. Hvala vsem!

Dne 22. oktobra je bila odprta razstava bolgarske knjige. Po razstavi so prireditelji poklonili velik del knjig Slovaniki knjižnici mesta Ljubljane, ki je s tem dobila k češki Masarykovi knjižnici lepo bolgarsko dopolnilo. V začetku novembra je dobila Ljubljana vrhovno sodišče za Slovenijo, s čemer je dobila Slovenija najvišjo sodno instanco v Ljubljani. — O vseh svetih je prostovoljna gasilska četa Ljubljana - mesto slavila demantni jubilej svojega člana g. Franca Medica, ki je že 60 let požrtvovalen član prostovoljnih mestnih gasilcev, za kar zasluži jubilat najtoplejše čestitke.

Napredek cestne železnice

Cestna železnica, ki je že l. 1937 postala čisto mestno podjetje, je pomnožila letos svoj vozni park za sedem novih vozov, ki so bili izdelani doma. S tem je bil dosežen velik prihranek, saj je bil vsak voz cenejši za okrog 180.000 din. Za strokovno vodstvo gre posebna zahvala mestnemu svetniku prof. inž. Lobetu in članoma tehn. odbora prof. Hrovatu in ravnatelju inž. Miklavcu, kakor tudi vsem gg. inženirjem in delavcem, ki so pripomogli domači delavnosti do uspeha.

Za lepšo Ljubljano

Dne 15. novembra je župan z načelnikom gradbenega odbora g. univ. prof. dr. Stetelom in načelnikom kulturnega odbora g. banskim inšpektorjem Kranjem izročil univ. prof. g. Jožetu Plečniku insignije častnega članstva Ljubljane in mu sporočili sklep o izdaji knjige njegovih del za Ljubljano in o ustanovitvi nagrade za njegovim imenom za mlade arhitekte. G. profesor se mestnemu svetu najlepše zahvaljuje.

Zadnjo nedeljo je bila blagoslovljena nova meščanska šola na Viču, ki je eno najmodernejših šolskih poslopij pri nas. Zgodilo se je, da prav ob 10letnici meščanske šole na Viču in štiriletnici inkorporacije bivše viške občine. Ta nova šola najlepše dokazuje, da mestna uprava z enako vestnostjo skrbi za vse dele mesta, posebno pa za okoliške dele.

V spomin zaslužnim rajnikom

Dne 27. oktobra je umrl nadzornik g. Fortunat Lužar, član mestnega sveta ljubljanskega. Bil je vzoren učitelj, strok. pisatelj in urednik »Slov. učitelja«. V mestnem svetu je posebno pridno sodeloval v šolskih odborih in v zdravstvenem odboru. Dne 7. novembra je umrl g. Ivan Černič, ubožni oče za šentpeterski okraj. Mnogo let je opravljal to službo z ljubeznivo pravega karitativnega delavca. Navzoči so počastili spomin obeh pokojnikov in jim zaklicali »Slava!«

Računski zaključek

Po odobritvi zapisnika zadnje seje je načelnik finančnega odbora g. Dermastja poročal o računskem zaključku za l. 1938-39. Poudaril je, da je leto prvič bil sestavljen računski zaključek pravočasno, kakor to določa zakon. Zaradi tega so večji aktivni zaostanki, namreč 7.578.600 din. Velik del tega so priznavalne mestnih podjetij, zlasti Mestne elektrarne. Samo od teh znaša skupni zaostanek 4.250.000 din, ki bodo gotovo plačani. Računski zaključek izkazuje čisti efekt 5.347.079 din, kar pomeni naproti lanskemu letu povišanje za pol milijona dinarjev. Tako ugoden računski zaključek je kljub realnemu proračunu omogočilo več vzrokov: 1. Živahne kupčije z nepremičninami, ki so povišale dohodke iz davkov na prenos nepremičnin. 2. Mestni vodovod je izkazal nad milijon din dohodkov, to pa zaradi tega, ker je bila uvedena stroga kontrola nad porabo vode in so bili pregledani in postavljeni novi vodomeri, pri čemer je bilo ugotovljeno, da veliko število vodomerov ni delovalo. 3. Doklade na državne davke so določene natančno po proračunu, vendar se marsikdaj naknadno predpisujejo. Tako je bil naknadno ocenjen družbeni davek in je samo osem večjih podjetij moralo za zadnja leta naknadno plačati 970.000 din, med njimi tudi Mestna elektrarna 80.000 din. 4. Tudi dotok trošarin je bil v zadnjem letu večji.

Določen je bil tudi 5% prihranek, ker je v začetku proračunskega leta grozila nevarnost, da bo proračun pasiven. Ta prihranek pa ni vplival na investicije, ki so bile vse po proračunu izvršene. Čisto blagajniško stanje je po zaključku tako, da je v zadnjem proračunskem letu mestna blagajna prejela 72.504.000 din, izplačala pa 72.654.000 din. To je mogla storiti, ker je imela iz proračunskega leta 1937-38 čisti blagajniški prebitok v znesku 2.412.000 din. Mestna podjetja so ugodno uspevala in izpolnila svoje obveze razen Mestne elektrarne, ki je zaradi cestne železnice v zaostanku.

Povišanje plač

Mestni svetnik g. Likar je predlagal zahvalo finančni upravi, ki je pohlitala z računskim zaključkom. Glede na to, da je bila izvršena redukcija plač za zagotovilo, da se bodo mest-

nim uslužbencem plače ob priložnosti spet zvišale, pa predlaga, naj se zdaj, ko nastopa draginja, regulirajo plače mestnih uslužbencev po danih možnostih. — Svetnik dr. Bohinec predlaga, naj bi mestni svet parkrat na leto dobil tudi poročila o finančnem stanju mestne občine, kar bo gotovo omogočilo sklepanje najbolj umestnih ukrepov, kar bo v korist mestne občine. Ilkrti predlaga, naj se izvedejo napredovanja tistih uradnikov, ki na to čakajo. Zupan je zahvalo za finančno upravo sprejel in omenil, da glede plač in napredovanja lahko pove, da je že pripravljen obširen razpis za napredovanja mestnih uslužbencev. Ko je sedanja mestna uprava prevzela posle, so nekateri mestni uslužbenci prebili v službi že 12 let brez napredovanja. Predlaskim je bilo to popravljeno že v toliko, da zdaj čakajo nekateri vsi, tako da bo stanje normalno. Glede plač pa priznava potrebo, da bo treba zlasti nižjim uslužbencem sporazumno pomagati.

Računski zaključek je bil nato sprejet.

Fond za preskrbovanje in zaščito prebivalstva

Sprejet je bil nadalje sklep o ustanovitvi fonda za preskrbo in zaščito prebivalstva. Ker so o vsem tem izšli le predpisi, ki niso pokazali virov, je za prvo silo bil ustanovljen fond dveh milijonov din. Poldrug milijon od tega bo šel za zavetišča, 400.000 din za podporo revnim družinam vojnih obveznikov, 100.000 din pa za razne druge izdatke. Ker kritja za ta fond ni bilo, je bilo treba sredstva vzeti od drugod in je bil porabljen prebitok lanskega prerač. leta, ki je bil na seji 12. junija 1939 namenjen za kanalizacijo Opearske ceste, za modernizacijo Zaloške ceste in za preložitve kopalnice Kolesije. Kljub temu je upravičeno upanje, da bo s polletno zamudo izpeljana tudi kanalizacija Opearske ceste in preložitve kopalnice Kolesije.

Debata o Električni zadrugi v Šiški

Poročevalec finančnega odbora je za tem predlagal, naj se podaljša rok električni zadrugi za Spodnjo in Zgornjo Šiško za izpolnitve pogodbe do 15. januarja 1940. Zadruga je sklenila to pogodbo že 20. novembra 1937, pa s svoje strani še ni izpolnila vseh obveznosti,

dočim jih mestna občina je. K besedi se je oglašil svetnik dr. Bohinec, ki je izjavil, da sicer noče razburjati javnosti, da pa je mnenja, da je prizadeta tudi mestna občina kot sopodpisnica pogodbe, da bi bilo prav, če bi g. župan skušal posredovati, da se spor mirno poravnava. Če bi se pa tak posredovalni poskus ponesrečil, pa naj zadruga nosi vse posledice. Obč. svet. Likar je k temu pripomnil, da izvira ves spor iz nepoznavanja pogodbe in da je pogodba, kar se tiče mestne občine, že do 90% izvršena, prepir v zadrugi pa da se občine ne tiče.

Zupanova izjava o sporu

»Ker ste se obrnili v svojih pripombah tudi name, bom odgovoril: Strinjam se z izvajanjem obeh gg. svetnikov in stojim na stališču, da je mestna občina pogodbenica, ki se mora držati svojih obvez in pogodbe. Občina pa mora tudi zavarovati svoje interese.

Ker smo videli, da se od strani sopogodbence, to je zadruge, pogodba ne izvede, je bilo treba nekaj napraviti in zadrugo opozoriti na njene obveze. Zadrugi je bil dan naknadni rok in če svojih obvez ne bo izvedla do danega roka, potem bo pogodba stornirana in ugodnosti, ki jih uživajo člani, ne bomo mogli več priznati. Treba pa je vse potrebno pripraviti. Zato so bili odbrani vsi števeci, da vidimo, kakšno je stanje: ker če zadruga svojih obvez ne bo izpolnila, bo treba pripraviti tudi drug obračun. Mestna občina mora varovati interese vse Ljubljane in cele občine. Izkazalo se je, da znaša ugodnosti, ki jih uživajo člani zadruge, nad pol milijona din letno. To je veliko in če se zadeva ne uredi v miru, bodo člani morali toliko več toka plačevati. Mislim, da se bolj lojalno ne more delati. Pripominjam le toliko, da mestna občina ni instanca, da bi mogla reševati spore v zadrugi, ampak je za to odločujoče sodišče. Ker sem videl, da ne moremo mirno gledati na vso to stvar, sem bil mnenja, da je treba nekaj napraviti, da se zadeva uredi. Predlagal sem, naj se termin ureditve zadeve podaljša do 15. januarja 1940. Pripominjam, da bo mestna občina iz prihrankov lahko napravila še lepše zavetišče, kot bi ga pa Vincencijeva konferenca. Izjavil pa sem, da se ne vrtim v interne zadeve zadruge in njene spore. Predlagal sem tudi, naj mi prinesejo predloge za ureditev

LJUBLJANA

Higienična ureditev stanovanj

Protituberkulozna zveza v Ljubljani polaga veliko važnost na higienično ureditev stanovanj, ki naj bi zagotovila zlasti delavskim slojem in kmečkim življu kolikor mogoče vse pogoje za zdravje rodbin in njihovega naraščanja. Obče je znano, da mnogo stanovanj ne odgovarja najprimitivnejšim zdravstvenim predpisom in da tvorijo hvalačna legla nalezljivih bolezni, predvsem najzahrbtnejše sovražnice našega naroda — jetike. Protituberkulozni zvezi je dobro znano, da marsikatera družina zaradi težkih socialnih razmer ne more urediti stanovanja tako, kakor bi želela, vendar pa prav vsakdo lahko posveča največjo pažnjo čisto in zračnosti, ki sta glavna pogoja za preprečitev jetike. Protituberkulozna zveza bo tudi za letošnji božič razdelila za območje vsakega protituberkuloznega dispanzerja dve skromni nagradi onim rodbinam, katerih stanovanja se odlikujejo po posebni čistoći in higijenski ureditvi (ločitev jetičnega bolnika od zdravih, sistematično zračenje itd.). V ta namen bodo dispanzerske sestree na podlagi svojih opazovanj sestavile seznam takšnih stanovanj ter jih potom protituberkuloznih dispanzerjev dostavile Protituberkulozni zvezi, ki bo nato odobrene nagrade še pred božičem razdelila. Pripominjamo pa, da iz tega naslova že nagrajena higienična stanovanja pri nagradah ne pridejo vnoč v poštev.

Sv. Miklavž je shranil

en del svojih lepih darov tudi pri narodni tvrdki

Janko Jazbec, Miklošičeva c. 12.
Poglejte in izberite!

1. Upravni odbor oficirskega doma v Ljubljani priredi 1. decembra t. l. za aktivne in rezervne oficirje družabni večer v prostorih Zvezde. Vsi aktivni in rezervni oficirji in njih družinski člani vljudno vabljeni. Aktivni oficirji v praznični obleki, rezervni v službeni ali temni obleki. Vstop dovoljen samo proti stalnim pozivnicam. Začetek ob 21.45.

2. Društvo rokodelskih mojstrov poziva vse svoje člane, da se v sredo, 29. novembra ob 8 zvečer zanesljivo udeležijo predavanja, ki ga bo imel v dvorani Rokodelskega doma g. mestni svetnik Karel Kavka. Predaval bo o vsestranskem napredku obrti v Jugoslaviji.

3. Miklavževanje v Rokodelskem domu bo v nedeljo, 3. decembra. Ob 4 popoldne bo Miklavž obdaroval otroke, ob 8 zvečer pa odrasle. Pri Miklavževanju za otroke bo Rokodelski oder vpriporil ljubko igrice »Miklavž prihaja«, pri Miklavževanju za odrasle pa veseloigrice »Oporoka Lukovskega graščaka«. Predprodaja vetopnic in sprejemanje daril bo v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12, v soboto, 2. decembra od popoldne do 8 zvečer, v nedeljo 3. decembra pa od 9 popoldne dalje.

4. Naši namestenci bodo slovesno proslavili 1. december. — Društvo Zdrženih zasebnih in trgovskih namestencev Slovenije priredi na predvečer narodnega praznika, t. j. v četrtek, 30. t. m. ob 8 zvečer v veliki dvorani Delavske zbornice proslavo zedinjenja z izbranim sporedom. Na sporedu je več pevskih, orkestralnih in solo točk, ki jih bodo izvajali name-

ščenci sami. Prav tako je na sporedu več recitacij in priložnostni govor. — Ker je zanimanje za to proslavo v vrstah naših zasebnih namestencev zelo veliko in je vstop dovoljen samo proti posebnim vabilom, svetujemo, da si jih zainteresirani pravčasno nabavijo. Vabila so na razpolago našim članom danes in jutri, v sredo od pol 5 do pol 7 popoldne v društvenih prostorih, Ljubljana, Miklošičeva c. 22, II. nadstropje, desno.

5. Grzinčičeva opereta »Miklavž prihaja« nedvoumno na najboljši način podaja razpoloženje Miklavževega večera. To velja zlasti za prvo in tretje dejanje. V prvem dejanju se nam otroško nalivno predstavijo nebeščani — angelci, mojstra Krišpin in Gerard — kako se pripravljajo na odhod na zemljo. Drugo dejanje je resnejše — pač predstavlja pekel in njegove prebivalce, ki so že tudi vsi prevzeti od misli, da zopet pojdejo z Miklavžem na zemljo. V drugem dejanju nas obišče Miklavž v spremstvu nebeščanov in peklensčkov. Vso opereto prepletajo presrečno lepe melodije nebeščanov, pa zopet razposajene melodije peklensčkov. Temu dodajte pestrost oblek in čarobno razsvetljavo, pa si lahko oddaleč nekoliko predstavljate Miklavžev večer, ki ga bo v nedeljo, 3. decembra pripravil Salezijanski oratorij svojih mladini in svojim prijateljem.

6. Prosvetno društvo Trnovo sporoča vsem članom in prijateljem, da v sredo 29. novembra ne bo rednega prosvetnega večera, ker bo namesto tega v četrtek, 30. novembra proslava zedinjenja.

7. Miklavž naj pomaga bolnim revežem. Pisarnica »Modri Janko«, ki jo je založila Protituberkulozna zveza v Ljubljani, nazorno predločuje šolski deci nevarnost okuženja z jetiko in način, kako se je mogoče tej nevarnosti izogniti. Opozorjamo vse starše, ki imajo šoloobvezne otroke, da se spomnijo Miklavža in ga prosijo da nabavi zanje to slikanico, ki jim bo poleg vsega razvedrila v vezani besedi in v posrečenih slikah zbudila smisel za borbo proti jetiki. Pisarnica je na razpolago v vseh knjižarnah in v pisarni Protituberkulozne zveze (poslopje šolske poliklinike, Askerčeva cesta) za ceno 20 din. Čisti dobiček je namenjen najrevnejšim jetičnim bolnikom.

8. Razveselite tudi letos za Miklavža Vaše malčke z lepimi igrankami in primernimi darili, ki jih nudi v veliki izbiri in po zmernih cenah domača trgovina Ivan Samec, Mestni trg 21.

9. Podražitev mleka. Prejeli smo: Vsem konsumentom in producentom mleka! Vsi skrajno slabe letine za živinsko krmo, kakor tudi vedno naraščajočih cen močnim krmilom itd. je širši odbor Mlekarskega društva za Ljubljano in okolico na svoji seji dne 26. novembra 1939 sklenil, da se cena mleku poviša na 2,50 din za liter z dnem 1. decembrom 1939. Vse producente prosimo, da se navedene cene točno držijo, ter da ne povišujejo preko določene cene, dokler ne bi o tem ponovno razpravljali. Prosimo pa tudi vse konsumente, da blagovljijo vzeti ta malenkostni skrajno neodločljiv povisek na znanje. — Mlekarsko društvo za Ljubljano in okolico.

10. Združenje brivcev in frizerjev v Ljubljani obvešča cenjeno občinstvo, da morajo biti brivsko-frizerski saloni v Ljubljani na dan zedinjenja 1. decembra ves dan zaprti, zato bodo v četrtek, 30. novembra odprti do 21 zvečer, ter se cenjeni gosti naprošajo, da se po tem ravna.

11. 15.000 km po Severni Ameriki, je bil naslov predavanja, ki ga je imel v ponedeljek zvečer v franciskanski dvorani g. inž. Mitja Svigelj. Predavanje je spremljalo veliko število diapozitivov, med njimi tudi nekaj barvnih, izdelanih na Dufay filmu. Snov sama je bila prav gotovo zanimiva, vendar preobsežna, saj bi zadoščalo že 15.000 valov ne pa kilometrov. Škoda, da je predavatelj izgubil čas na zgodovini o razvoju Amerike. Vse predavanje je seveda izdajalo tudi poklic predavatelja, ki je imel najprej oko za arhitekturo in

spora, pa teh nisem prejel. Mislim, da se strinjate s predlogom finančnega odbora, ker je zakonit, lojalen ter koristen in da boste soglašali s tem, da se termin podaljša na 15. januar 1940 in da bomo takrat vsi složni, da energično izvajamo ta načrt in prinesemo Ljubljani velik dobiček. Ker bistvenega ugovora proti podalšanju termina ni, je predlog finančnega odbora soglasno sprejet.

Stavbišče za Oficirski dom v Ljubljani

Vojna oblast je zaprosila mestno občino za primerno stavbišče za Oficirski dom, in sicer za stavbišče na vogalu Tomanove in Gajeve ulice. Tam so tri parcele, od katerih je bila ena dana zadrugi »Novinarski doma«. Banska uprava se je pogajala z zadrugo, ki je pripravljena pod določenimi pogoji parcelo odstopiti. Z vojaško oblastjo pa je mestna občina napravila dogovor za kupno in darilno pogodbo, po kateri proda in daruje mestna občina nad 2500 kvadratnih metrov obsežno zemljišče za 1 milijon dinarjev. Seveda velja še obveza, da mora ta dom biti zgrajen leta 1941. Stavba mora biti tudi tri-ali štirinadstropna in reprezentativna, poleg tega je gradbeni odbor predpisal še nekaj drugih določil. Pod vsemi temi pogoji bo stavbišče za »Oficirski dom« na razpolago.

Sledile so številne točke o pridobitvah in zamenjavah sveta za regulacijo Dolenjske ceste in Tržaške ceste ter za pridobitev stavbišča za orožniško vojašnico. Socialnopolitični oddelek sme izrabiti 5% prihranek zadnjega preračunskega leta za mladinsko skrbstvo in za trnovsko zavetišče. Deloma zavrtni, deloma sprejeti so bili številni ugovori proti predpi, som prirastkarine, prošnje za ocpise vodarine in kanalsčine itd.

Nujni predlog svetnika Franca Jarca, naj se kredit za nabavo semenskega krompirja za poplavlence na Barju zviša od 28.000 din na 40.000 din, je bil sprejet.

Načelnik gradbenega odbora dr. Stele je poročal o parcelaciji, inšpektor S. Kranjc pa

o imenovanju novih ulic

v svetokrižkem okraju, na Viču, v smeri proti Stožicam in v Kolesiji. Vsega skupaj je bilo določenih skoraj sto novih imen.

Sledilo je poročilo trošarinskega odbora in poročilo personalnopravnega odbora. Sprejet je bil pravilnik za mestno vrtnarsko gospodarstvo in ostavka inž. Gostiše na članstvo mestnega sveta.

Pri tajni seji sta bila imenovana za komisarja VI-t dr. Karel Faganel in Franc Bučar. Upokojen je bil dr. Rudolf Mole, vodja mestnega muzeja. Nameščenih je bilo več dnevničarjev, s čemer je bil dnevni red izčrpan.

NOVINARSKI KONCERT

1. DECEMBRA - NA TABORU

SODELUJEJO:

AKADEMSKI PEVSKI ZBOR
POD VODSTVOM
FRANCETA MAROLTA

SOLISTI:

SONJA IVANČIČ
IVAN FRANCL
VEKOSLAV JANKO
VIOLINIST LEO PFEIFER

pokrajino. Glede tega je pokazal marsikaj novega. Škoda je le, da se ni omejil na manjši obseg. V tem primeru bi prav gotovo lahko elišali tudi kaj več o socialnem licu Amerike. Tako pa so gledalci dobili le najrazličnejše zgode za amerikanke ekstreme, ki niti originalni niso več. Fotografije so nazorno pokazale slikovitost in svojstvenost najrazličnejših ameriških pokrajin. Videli pa smo prav gotovo manj lepot, kakor smo jih pričakovali. Se nekaj Kadar so prireditelji tako eplendni, da pošljejo uredništvom brezplačne vetopnice, potem jim evetujemo, da poklonijo najcenejši sedež, da si tako zmanjšajo izgubol

1. Vol montafonske pasme se je odrgal v petek pred gostilno Useenik na Dolenjski cesti in zbežal. Vola so kasneje ujeli, lastnika pa še sedaj ni od nikoder, tako da mislijo, da je vol ubežal tatu, ki ga je odpeljal. Kdor ga pogreša, naj se javi na upravi policije v Ljubljani.

2. Prošnja dobrim ljubljanskim družinam. Delavska družina 13 ih oseb, ki ima še dva predšolska in štiri šoloobiskujoče otroke od 2 do 11 let, ki pa ne more otrokom niti malo preskrbeti Miklavževega darila, prosi usmiljene ljubljanske družine, ako bi ji darovali kake obrabljene otroške igrice ali kako obnošeno obleko za Miklavža. — Uredništvo »Slovenca«, ki dobro pozna res potrebno družino, jo prav toplo priporoča in na željo sporoči naslov.

Spet 30.000 Italijanskih poljedelcev v Libijo

Rim, 28. nov. t. Stefani: Mussolini je sprejel ministra za afrikansko Italijo ter se z njim razgovarjal o novih naseljitvenih načrtih v Libiji. Mussolini je sporočil ministru, da bo država prevzela velika ozemlja v Libiji, da jih pripravi za to, da bodo mogla sprejeti kakšnih 30.000 novih italijanskih poljedelskih naseljencev.

Položaj v Pragi

Pariz, 28. nov. AA. Havas: Andrej Novak, o čigar smrti poroča praški radio, je bil profesor češke književnosti na Masarykovem vaučilišču in rektor univerze v Brnu vse do zadnjega šolskega leta. Znan je bil kot odlični književnik. Napisal je več del, ki imajo veliko vrednost.

Frankfurt, 28. nov. b. Naknadno so prispela poročila, da je bilo pri železniški nesreči, ki se je pripetila pretekli teden, 11 mrtvih, 80 pa težje in lažje ranjenih.

Vea Ljubljana z veseljem gleda prekrasni film iz življenja enega najpopularnejših muzikov. P. Nörbiger, M. Andersgast, F. Czepe in H. Holt. — Muziko, nesmrtno Straussovo valčko izvaja orkester dunajske filharmonije. — Predstave ob 16., 19., 21. uri.

Joh. Strauss - kralj valčka
KINO UNION Telefon 22-21

KULTURNI OBZORNIK

Ob smrti velikega češkega katoliškega pesnika X. Dvoraka

Največji sedanji češki katoliški pesnik umrl. Pesnik in duhovnik Ksaver Dvofak je te dni umrl, ko se je ravno bližal svoje 81. letu življenja. Skromno je bilo njegovo življenje in tiha njegova smrt, toda nekrologi sedaj podčrtavajo, da je njegova smrt prav takega pomena za češki narod, kakor ko je umrl zgodovinar Josef Pekař ali kritik F. Ks. Salda, kajti Ksaver Dvofak je bil res pesnik z božje milosti, ki je bil sicer med ustanovitelji moderne in najboljši izmed njih, toda je predstavljal tudi najvišji vrh češke religiozne, cerkvene poezije. Katoličanom je pomenjal veliko, ki je bil eden tistih ognjenih stebrov, ki je v svoji pesmi klical k obnovi človeka v nebeški hrani, Evharistiji in liturgiji, dočim je drugim Čehom bil pesnik, ki ni šel s tokom, temveč je sam zase v samotni pesni svoje lepe, svetu odmaknjene in od dvorjenja množice nedotaknjene stih. Kot pesnik bo v literarni zgodovini vedno zapisan kot najboljši učenec velikega Vrchlickega, ki prav sedaj doživlja nekakšno svojo renesanso. Vrchlický, Sladek in Zeyer, to so bili tisti pesniški vrhovi koncem stoletja, v katerih ima zarodek nova romantika, ki je z Dvofakom, Bouškom in najgemetiziranim izmed njih Březina zrasla v češko metafizično in katoliško moderno. Tudi Březina je spadal dolgo časa v ta krog in je vse do konca bil z njimi v stikih. In Dvofak je bil med temi, ki so se borili za čisto poezijo in jo napolnjevali s katoliško mistiko in liturgično himniko ter avharistično meditacijo pač največji ter pravi predstavnik resnično katoliške, cerkvene poezije, ki prenese vsako literarno kritiko. Poglejmo samo naslove njegovih pesniških zbirk, ki obenem že tudi podajajo vsebino, notranjega duha. Tako je

začel zbirko sonetov Zlata stezica, ko je imel 30 let ter je takoj stopil v prve vrste tedanje moderne nove romantike, ki je iskala svoje motive tako rada v katoliški mistiki (Zeyer, Vrchlický, Březina), dalje v senci k zarji (1891), Molitev in pesmi (1893), Sursum corda (1894), ki velja za najboljšo njegovo pesniško zbirko. Meditacije (1896), Evharistija (1897), Improferije (1902), Novo življenje (1903), Soli Deo (1905), Iz globin vekov (1905), Kontemplacija (1909), Molitve pesnika (1913), Večna hrepenenja (1913), Brezoblačno nebo (1923), Na temelju (1929), Mistične melodije (1933) ter Pod svečnikom svobode (1934).

To so njegove zbirke, s katerimi je v češki književnosti ovrgel debato o inferiornosti katoliške poezije ter javno prisilil, da ga je priznala. Po svoji umetniški metodi je bil učenec artistov, parnasistov, tako da spada med najgibnejše oblikovalce češke besede in besednega okrasja, toda zaprtost oblike mu ni hromela duha, ki je v njem plapolal z resnično živim ognjem. Vsa poznejša katoliška umetnost z Durychom, Demlom, Cepom, Zachradničkom, Dokulilom ali Renčom, Lazeckim in drugimi, ki danes napolnjujejo češko književnost s katoliškim religioznim duhom, je zrasla iz podlage, ki so jo ustvarili prvi pionirji katoliškega gibanja, med katerimi se je najvišje povzpela Ksaver Dvofak, drugače duhovnik in katehet na dekliški gimnaziji, tako pa »Janez Krstnik« katoliške poezije, kakor ga imenujejo češki literarni kritiki (Miloš Krejza). Primereno bi bilo, da bi se vsaj zdaj po njegovi smrti tudi pri nas kdo predstavljal tega svečenika-pesnika vsaj s pietetno studijo, ko tako slabo poznamo tovrstno češko literarno udejstvovanje. td.

Prof. Fr. Koblar — petdesetletnik

Danes dopolnjuje petdeseto leto življenja profesor France Koblar, naš dolgoletni gledališki kritik, upravitelj Radio-postaje Ljubljana, predsednik Društva slovenskih književnikov ter dolgoletni urednik Doma in sveta. Prof. Koblar, eden naših najodličnejših šolnikov v svoji stroki ter neutrudljivi kulturni delavec, se je pred 50 leti rodil v Železnikih na Gorenjskem. Studiral je v Ljubljani, univerzo pa na Dunaju in v Ljubljani, ko je preživel vso svetovno vojno pod uniformo in bil tudi na frontah. Kot kulturni prosvetni delavec se je agilno udeleževal v domačem kraju, kjer je bil stebber vsega tamkajšnjega društvenega delovanja. Sam je za Prosvetni dom prevajal igre (Hero in Leander, Parabica, Po 20 letih, itd. itd.), jih sam režiral in tudi sam igral še potem, ko je bil

Ljubljani, ki je pred leti tako lepo uspela in rodila dober sad za slovensko knjižno kulturo ter utrdil njen dober sloves. Prav posebno pa se poveča ves Radiu Ljubljani, katerega upravitelj je, ter vodi tudi radijske dramatične ure. Kot izkušeni ljudsko prosvetni delavec ve, kako mora organizirati vsa slovenska kulturna ter da je Radiu velik moderni prosvetni pripomoček, ki mu je potreben največji razmah in polne vsebine, ter vreden življenjskega napa najboljših naših kulturnih delavcev. Ko sedaj praznuje svoj življenjski jubilej, v vrsto številcev stopamo tudi mi, ter svojemu dolgoletnemu odličnemu sodelavniku ključemo: Na mnoga leta!

Pred premiero »Gorenjskega slavčaka«

Anton Foerster, rodem Čeh, ki je živel v Ljubljani, spoznal in vživel naš folklorni melos in se vživel v mišljenje in čustvovanje našega ljudstva, je dal nam Slovincem izraziti našo opero »Gorenjski slavček«. Na besedilo Luize Pesjakove, ki spada med naše prve pesnice, je skomponiral igro s petjem, a jo je kasneje izpopolnil tako, da je nastala iz nje prava slovenska ljudska opera. To našo domačo umetnino, ki je res popolnoma naša, kot da jo je komponiral Slovinc, lahko primerjamo s prikupno pisano, poslikano kranjsko majoliko, ki izraža oblikovno po slogu in slikanju naše narodno blago. Preprosta, prikupna, skromna, a vendar sočna in prisrčna govori ta opera našemu srcu najbližje in najplešje besede, nas ogreje s svojo melodiko in dejanjem, ki tako čudovito izraža stanovitnost ljubezni slovenskega dekleta do domače grude in tistih, ki jih ljubi. — Najlepše in najznačilnejše pesmi iz našega narodnega zaklada je uporabil Foerster v tem svojem delu in dal slovenski duši odmeva v njih.

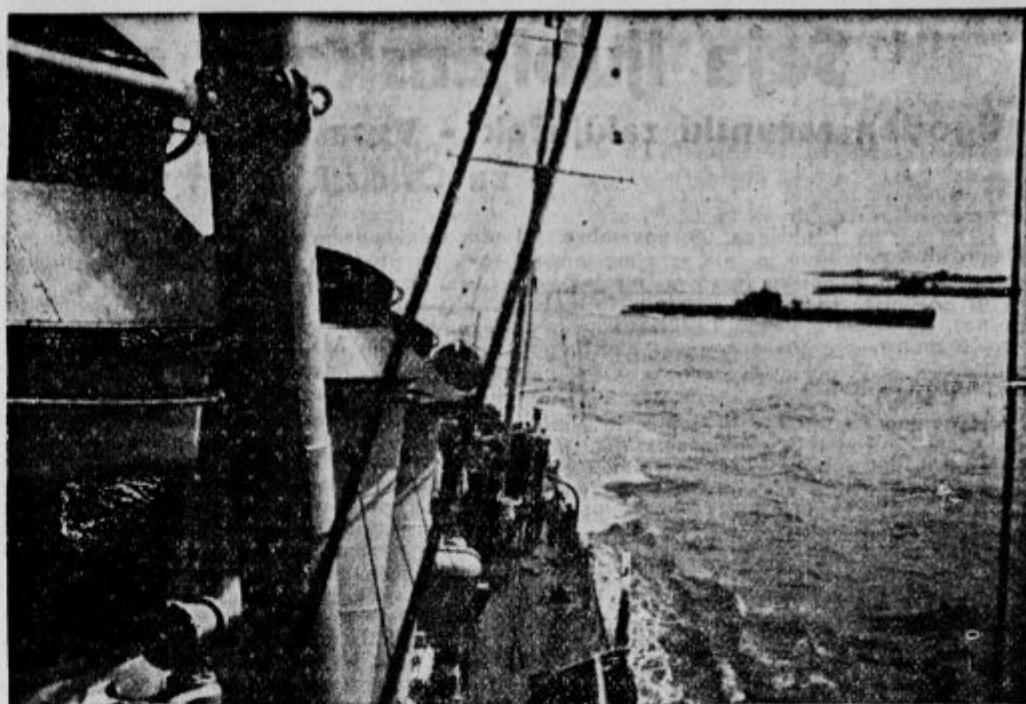
Uprizoritev te opere, s katero je dokazal Čeh Foerster kako bratsko, da, z istim utripom zna biti srce z nami, ja za nas v današnjem času do goodek, ki ne bo šel brez globljega odmeva mimo nas. Ta opera v prvotni obliki, ne šlageresko preoblikovani, učinkuje med nas kot spomin na tiste čase, ko se je v Iliriji zbudil duh svobode, ko je zažvela bolj ko kdaj prej narodna zavest v nas, ko je zrasel naš ponos, v zavesti, da ima tudi majhen narod, ki pa terja vse pravice do svobodenega, svojega življenja.

Vsak narod črpa v dobrih in slabih časih moč za svojo rast iz svojih osnov. In narodne umetnine spadajo mednje. Za nas pomeni uprizoritev »Gorenjskega slavčaka« več kot samo reprodukcijo naše opere v skrbni zasledbi, ki je trenutno mogoča; ne, ta uprizoritev naj je manifestacija našega duha, mišljenja in čustvovanja, naše hvalčivosti do komponista tega dela, ki nam je dal edinstven narodni zaklad, ob katerem čutimo vso zdravo moč našega naroda. Premiera bo v četrtek, 30. t. m. na predvečer narodnega praznika, kar naj še bolj potrdi tudi v občinstvu zgornji pomen.

Nagrade češke Akademije znanosti. Literarne nagrade letošnjega leta je določilo te dni razodišč akademikov (Ruža Jesenska, Karel Sezima in Jan Vrba). Prve nagrade ni dobil nihče, pač pa sta dva dobila drugo nagrado, vsak po 3000 čeških kron in sicer Jiří Marank za roman »Barbar Vok« ter Frant. Kropáč za roman »Slabo znamenje« (Zlé znamení). Tretjo nagrado sta dobila po 2000 Kč V. L. Drnák za roman »Soproglavne žene« (Manžel slavné ženy) ter V. a. n. ka za roman »V krásni samotě« (Na krásné samotě). Razdeljene so bile tudi druge nagrade iz likovnih ter glasbenih umetnosti.

Nagrado iz fonda Mateja Havelke je dobil dramatik Fr. Goetz za igro »Tekmovalce« (Soupeři), iz fonda arh. Bed. Hlavačka kot najboljšo leposlovno delo iz češke zgodovine pa Čestimír Jelfabek za roman »Iskaleci zlata« (Hledači zlata). V poroti prvega fonda so bili Jelinek H., G. Preissova ter F. X. Svoboda, drugega pa Ja. Borecky, St. Lom ter K. Sezima.

Srbsko-hrvatski kulturni drobiž. — V nedeljo 26. novembra so bile odprte razstave slikarskih del hrvatskih slikarjev Jeromila Mišeja in Frana Šimunovića in slovenskega Zorana Mušiča. Miše, po rodu Splitčan, ki je več ko dve desetletji živel in deloval v Zagrebu, se je pred kratkim preselil v Beograd, kjer je postal profesor umetniške akademije, sicer pa spada v znano zagrebško skupino treh. Miše razstavlja okrog 80 del. To je njegova prva razstava v Beogradu. Druga dva slikarja, Šimunović in Mušič, ki spadaja med mladi krog umetnikov, ki so se šolali v Zagrebu, pa razstavljata skupaj v mali dvorani Umetniškega paviljona. Njuna dela so zanimiva zlasti zato, ker so zvečine rezultat njunega popotovanja po Španiji.

Francoske podmornice se mimo torpedovke vračajo v svoja oporišča.

ŠPORT

Nujna potreba slovenske vrhovne športne zveze

Za Hrvati, ki imajo svojo športno slogo, so zdaj prišli še Srbi, ki ustanavljajo Zvezo srbskih športnih zvez ali na kratko SSSS. V to svrhu so že imeli sestanek, na katerem so soglasno sprejeli osnutek pravil, katera je sestavljal pripravljalni odbor, in so tudi sklenili, da bo ustanovni občni zbor nove zveze 17. decembra t. l. Na tem sestanku so sprejeli tudi resolucijo, ki jo bodo poslali vsem društvom, in ki se glasi:

»Predstavniki in delegati skoraj vseh športnih panog in športnih organizacij v Beogradu (zastopanih je bilo 17 športnih panog), so soglasno sprejeli naslednje sklepe:

Šport v Jugoslaviji se zaradi razmer, ki niso odvisne od njega, pa na šport vplivajo, nahaja v težkem položaju. V mnogih športnih disciplinah se iščejo nova pota, športne organizacije tavajo v nejasnosti, izgubljajo se čas in zatorej se troši športna energija. V vrhovne športne organizacije se je začela mešati tudi politika.

Športniki, zbrani na tem sestanku, ostajajo dosledni svojemu dosedanjemu športnemu delu in obsojajo mešanje politike v športno življenje. Nadalje ugotavljajo, da je z delom gotovih višjih športnih forumov, katerih sedeži so izven Beograda, ogrožena osnovna samostojnost srbskih športnih organizacij izven ozemlja banovine Hrvatske in dravske banovine.

Delegati vseh športnih panog in ustanov, ki obstajajo v Beogradu, najodločneje protestirajo proti nešportnim nameram in poizkusom, da se srbskim športnim organizacijam tudi brez njihove privolitve z oktroiranimi pravili, ki se sestavljajo in napravljajo v Zagrebu, vsiljujejo nemogoči pogoji za športno delo in obstanek.

Belgrajski športniki smatrajo, da je potrebno in nujno potrebno, da se vse srbske športne organizacije čim prej zedinijo in organizirajo v svojo zvezo srbskih športnih in viteških društev. S tako organizacijo srbskih športnih društev bi ob reorganizaciji športa v Jugoslaviji preprečili, da se ta preosnova ne izvrši na škodo srbskih športnikov in da bodo imela srbska športna društva na razvoj športa v Jugoslaviji takšen vpliv, kakor jim po vrednosti in številu organizacij pripada.

Zaradi tega pozivajo belgrajski športniki kot delegati posameznih športnih ustanov vse srbske športne zveze, ustanove, klube, družine in vsa srbska viteška društva, da pristopijo k športni organizaciji »Savez srbskih sportskih savezov« (SSSS), ki se ustanavlja v Beogradu. Združeni srbski športni klubi bodo predstavljali močno organizacijo, mimo katere ne bo mogel nihče. Zato ključemo in

prosimo vse srbske športne organizacije, da pošljejo svoje delegate na ustanovni občni zbor, ki bo v Beogradu 17. decembra letos ob 9 dopoldne v dvorani hotela Bristol.

Kaj pa mi Slovenci?

Hrvatje imajo — kakor smo že omenili — svojo športno slogo, ki zastopa interese vseh hrvatskih športnih in telovadnih društev. Srbi so tik pred ustanovitvijo take vrhovne športne instance, ki jim je neobhodno potrebna zlasti sedaj, ko se reorganizira šport po vsej državi. Mi Slovenci pa stojimo ob strani in gledamo kakor neverni Tomaž, češ saj iz tega itak nič ne more biti. Tako vlogo igramo pri celi stvari kakor bi nas vse skupaj nič ne zanimalo. Že večkrat smo opozorili na škodo, ki jo bo utrpel naš šport, ako se ne bomo pravočasno zganili, toda vse je bilo — kakor izgleda — zaman.

V interesu celokupnega slovenskega športa je, da gremo takoj na delo. Vsakdo, ki se količkar zanima za razvoj našega športa, je moral spoznati, da je v zadnjih tednih krenilo športno gibanje v naši državi na novo pot, na pot reorganizacije na celi črti. Z velikansko hitrico reorganizirajo svoj šport Hrvatje, v zadnjem času so jih začeli posnemati tudi Srbi, ki ustanavljajo svoje narodne zveze ter še vrhovno srbsko zvezo. Poleg tega pa skuša vsakdo, Hrvatje in Srbi, dobiti v svoje roke čim več vrhovnih državnih športnih zvez.

Za naš slovenski šport je torej neobhodno potrebno, da ustanovimo čim prej svoje slovenske športne zveze, zastopniki vseh teh zvez pa morajo takoj pristopiti k delu za svojo vrhovno športno zvezo. Tu ne smemo več oklevati, kajti vsako odlaganje nam bi moglo samo škodovati. Čudno je, da se doslej slovenske športne organizacije še niso zganile. Tem bolj nam je pa nerazumljivo, zakaj še čakajo, ko je vendar jasno, da bomo morali slejkoprej osnovati svoje slovenske športne zveze, če imajo Hrvatje svoje in če ustanavljajo Srbi svoje. Ali naj mar samo Slovenci ostanemo pri jugoslovenskih savezih in ljubljanskih podsavezih, ko pa imata druga dva naroda v državi svoje narodne zveze? Razne saveze in podsaveze na teritoriju slovenskega ozemlja je treba takoj reorganizirati v delovne slovenske zveze, ker bodo odslej take narodne zveze zastopale slovenski šport v vrhovnih državnih zvezah. Izdelati bi bilo treba takoj potrebna pravila za vse te zveze ter jih združiti v Zvezi slovenskih športnih zvez; potem pa na delo za naš šport, ki bo in mora kvalitativno in kvantitativno lepše uspevati kot doslej.

Brez Slovencev in Srbov so plavalci nadaljevali občni zbor

Kakor smo že poročali v našem listu, so v nedeljo zaradi zahtev zastopnikov hrvaškega plavalnega športa zapustili slovenski in srbski delegat občni zbor jugoslovenske plavalne zveze. Ostala je samo polovica vseh delegatov, to je deset. Najprej so sklenili, da se razveljavijo dopoldanski sklep, nato so pa prešli na volitve nove uprave. Izvoljena je bila stara uprava z omejitvijo, da njena funkcija doba ne more trajati dlje kakor dotlej, ko bodo spremenjena pravila. Na občnem zboru je bila izražena splošna želja, da se spor, ki je nastal med hrvaško na eni in srbsko-slovensko skupino na drugi strani, čim prej kompromisno reši. Zato je bilo sklenjeno, da se pozove vsi klubi, da v roku treh mesecev osnujejo svoje narodne zveze, potem se pa s sestanejo zastopniki vseh treh zvez, ki bodo na bazi enakopravnosti 1:1:1 odločali o spremembi pravil. V kolikor se ti zastopniki ne bi mogli sporazumeti, bi potem na prihodnjem izrednem občnem zboru padla o tej stvari odločitev ter na katerem bi glasovali vsi klubi po starih pravilih. Občni zbor bo 14. januarja 1940.

Poleg drugega je bilo sklenjeno, da se bodo tekme posameznikov za vso državo vršile po dosedanjih pravilih s tem, da se na to prvenstvo pozoveva tudi dve prvoplasirani waterpolo-moštv. Tekme posameznikov — moških in žensk — se vrše v istem mestu. Juniorska prvenstva bodo prirejale samo narodne zveze. Dosedanja pokrajinska prvenstva se spreminjajo v narodna prvenstva ter jih prirejajo narodne zveze. Na koncu so sklenili tudi ligaško prvenstvo ter je v to ligo prišel še zagrebški plavalni klub, tako da sestavljajo ligo sedaj naslednji klubi: Viktorija (Sušak), Jug (Dubrovnik), Jadran (Split) ter Zagrebški plavalni klub.

Rekord ni uspel

Znana danska plavalca in rekorderka Inge Sörensen je v Kopenhagnu naskočila svetovni rekord, ki ga je pred kratkim postavila Brazilijanka Marija Lenk v prsnem plavanju na 400 m v času 6:15, 8 min. Kakor se zdi, je plavalca svoje moči previsoko cenila, kajti dosegla ni niti svojega evropskega rekorda (6:16,2), kajti za omenjeno progjo je rabila 6:25,4 min.

Hvegrova in Sörensenova ne pojdeteta v Ameriko

Obe danski plavalci Ragnhild Hveger in Inge Sörensen sta dobili povabilo od plavalnih zvez Argentine in Brazilije, da bi letošnjo zimo tamkaj kazali svoje velike sposobnosti v vodi. Vendar pa sta obe plavalci sporazumno s svojo zvezo odklonili to ponudbo.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Atletski sodniki zbor v Ljubljani. Za Tek Zednjonja v petek, 1. decembra dopoldne s startom in ciljem ob 11.30 uri pred Narodnim domom se določa naslednji sodniški zbor: vrhovni sodnik: Gorjanc Jakob; voditelj tekmovanja: Windtich Josko; starter: Sauerin D.; sodniki na cilju in časomerilci: Kermavner Ivo, Pevalsek Mirko, Polajnar Karl, Vidic Ciril, dr. Bradac; zapisnikarja: Cek in Jež (LAP). Sodniki na progi: 1. vokal Kralja Petra trg-Miklošičeva: Zupančič M., Keber in Karnev; 2. vokal Komenskega: Resljeva: Gnidovec in Safosnik; 3. Na Ovinikih-Grad: Ivice in Soukan; 4. vokal Vozna pot na Grad-Karlova: Glavnik; 5. vokal Privoz-Na Pralah: Potocnik; 6. vokal Krakovski nasip-Cojzova cesta: Cuderman; 7. vokal St. Jakoba trg-Truberjeva: Cimperman; 8. vokal Kongresni trg-Selenburgova: Kalan; 9. vokal pred postjo: Nagy; 10. vokal Vodnikov trg-Studentovska: Stropnik; 11. Mariljin trg-most preko Ljubljane: Polak. Kontrolerji na progi: 1. Tyrševa-Tavčarjeva: Stok; 2. Kolodvorska-Tavčarjeva-Komenskega: Kajfež; 3. Konjarjeva-Krekov trg: Tetnik; 4. Vodnikov trg-Studentovska: mag. ph. Plečoli, Premerl; 5. Grad-Volna pot na Grad: Beranek; 6. Karloška-Privoz: Vahar; 7. Prule-Most preko Ljubljane: Rašč, Karšč; 8. Most preko Ljubljane-Trnovski pristan: Stepišnik, Jurca, Zupančič Z.; 9. Cojzova-Emonska: Jugovec; 10. Vegova-Kongresni trg: Gašperšič; 11. Mariljin trg-Tromostje: Fine; 12. Stritarjeva-Mestni trg: Košir Zm.; 13. Stari trg-St. Jakoba trg: Zorja Aloj; 14. pred postjo-Aleksandrova: Skušek, Zorja Frie, Kos. — Vsi imenovani gg. morajo biti na svojih zgoraj omenjenih mestih najpozneje ob 11.30, ker bo ogled letedne patrole pred startom. Vsi gg. ki bi bili zadržani, naj to javijo najpozneje do četrka, ob 18. uri pri blagajni kavarne »Evropa«.

Kolesarska sekcija ZSK Hermes bo imela prihodnjo nedeljo, 3. decembra ob pol 9 zjutraj svoj redni letni občni zbor v prostorih gostilne pri Habjanu v Siki (nasproti Kerščal). Vabilo se posebno sekcijski dirkači in člani k skupni udeležbi, da silijo obredna sekcijška delovanja v minul sezoni in sprejmejo tudi nove smerice za nadaljnji razvoj sekcije. Dobro došli tudi ostali ljubitelji kolesarstva — Odbor.

S. K. Reka (smučarska sek.). V četrtek, 30. novembra 1939 ob 30 strogo obvezo članski sestanek smučarske sekcije v gostilni Oblak, Tržanska cesta. Važno in obvezno za vse glade tednjanske kroskourirja pod Rožnikom. Obenem se vabilo tudi novi člani, ki imajo veselje do smučanja in tekmovanja.

Nova odkritja v Pompejih

Po imenu je znanih 400 meščanov, znane so tudi vse okoliščine, v katerih so našli smrt pod žarečo lavo

Še vedno je živo zanimanje, s katerim znanstveni pa tudi preprosti svet spremlja usodo nekdanj slavni mest Pompeji in Herkulanum, ki sta izginili l. 79. po Kr. in sicer v nekaj urah, ko je izbruhnil Vezuv in ju prekril z gorečo lavo in živim pepelom. Raziskovanja so sedaj privedla že tako daleč, da nam bodo raziskovalci najbrž kmalu podali tako popolno sliko teh dveh starih rimskih mest, kakršne ne moremo dobiti o marsikaterem srednjeveškem mestu. Znani zgodovinar Egon Cezar comte Corti in njegov sodelavec profesor Maiuri pripravljata veliko delo o Pompejih in Herkulanumu. Sicer je knjižnih del o teh mestih že nešteto; toda nobeno ne podaja celotne slike, zlasti ne o življenju in dogodkih neposredno pred popolnim koncem.

Kdor se hoče seznaniti z življenjem teh dveh mest, danes ni več navezan na sodobna literarna dela, ampak mu izkopanine povedo še veliko več. Raziskovalci so prišli že tako daleč, da so mogli sestaviti že popoln adresar, ali seznam prebivalcev takratnih Pompejev. O več kot 400 osebah, ki so vse po imenih znane, je z vsoto točnosti dognano, kje so na dan katastrofe stanovale in kako so se ob nesreči obnašale in kje so iskale zavetja. Značilno pa je, da so vsi, ki so iskali zavetje v kletih, našli smrt v svojih skrivališčih. V vili meščana Diomedesa so v kleti našli 32 ljudi, vsi prebivalci hiše, od hčerke hišnega lastnika pa do zadnjega sužnja, kar vse so mogli spoznati in ločiti po obleki. In vsi ti so počakali raziskovalce na tem kraju svoje zadnje ure — sama zaglonehla trupla. Imeli so s seboj celo dokajšnje zaloge hrane, toda vse je bilo nedotaknjeno. Očividno so nameravali v kleti ostati dalj časa, pa so jih strupeni hlapi, ki so vzhajali iz lave in pepela zadušili, ne da bi se kdo hrane dotaknil. Glede spoznavanj najdenih trupel in njihovega položaja je raziskovalec Fiorelli iznašel nov postopek, ki je za taka dela velika pridobitev. Trupla je namreč ob katastrofi preplavila tekoča lava, ki se je na njih hitreje ohladila in strdila kot pa so trupla trohnela. Tako so v strjeni lavi ostali negativni odtiski teles in obrazov, ki jih je Biorelli dal previdno napolniti s tekočim mavcem. Tako je dobil kipe, ki so bili najtočnejši posnetek ne-

kdanjih pompejskih meščanov. V muzeju v Pompejih je veliko teh odtiskov, ki kažejo presenetljive kretnje nesrečnih ljudi, ki so se pred strašno smrtjo na vse mogoče načine skušali ubraniti prihajajoče groze. Pogled na te kipe je naravnost presenetljiv. Poleg tega pa so izkopavanja pokazala pot še nadaljnjim raziskavanjem. Poleg trupel so v lavi našli tudi veliko listin, zlasti testamentov, ki so jih ti meščani Pompejev imeli pripravljene in v njih označujejo svoje nepremičnine, hiše in vile pa tudi razne dragocenosti. Raziskovalci upajo, da bodo našli vsakemu truplu tudi še njegov dom, čeprav so nekatere hiše danes še pod pepelom. Tako bo po združenem delu kmalu stopilo pred človeštvo to razkošno mesto, ki je bilo ob svojem naglem in nenadnem koncu na višku svoje slave in blagostanja.

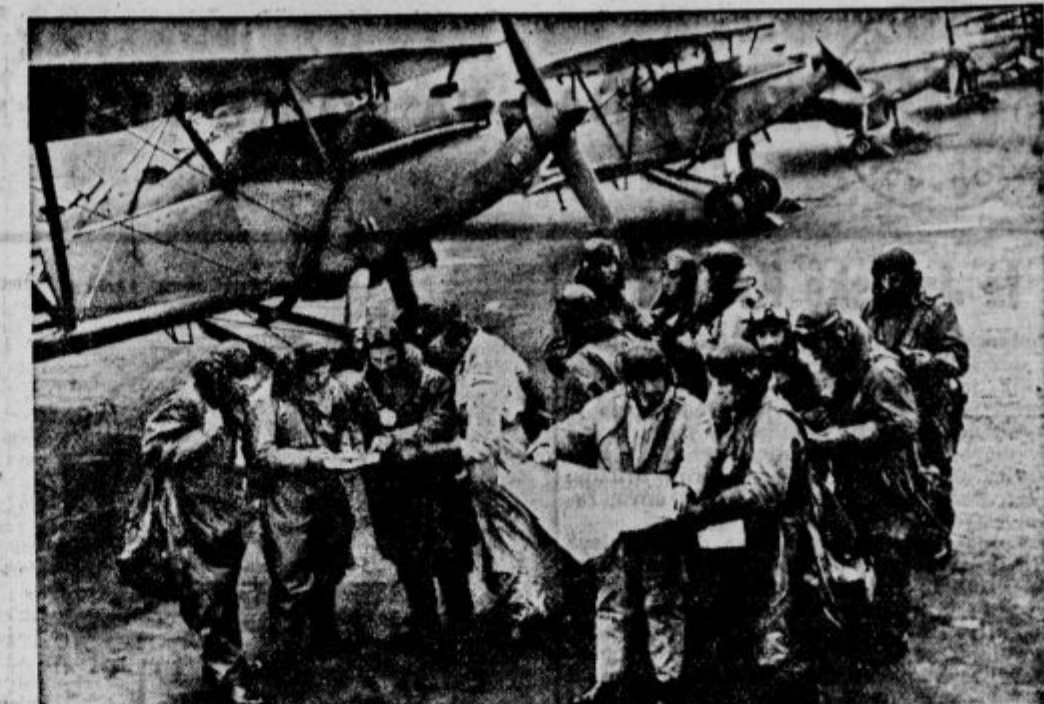
Tudi ribe se lahko prehlade

Na prvi pogled se to čudno sliši, toda opazovanja so pokazala, da je le res. Riba se sicer zelo odporne za počasne toplotne izpremembe, kakor nastopajo z vremenom ali z izpreminjanjem letnih časov, zelo pa občutijo, da se temperatura vode naglo izpremeni, če n. pr. pridejo iz gorkih jezer v mrzle reke. Ako n. pr. ribo preložiš iz vode, ki je samo za tri stopinje hladnejša, se more prav temeljito prehladiti. Opazi se to po tem, da se ji odlučijo celi koši kože in mrtvo vise od nje, dokler ne odpadejo.

Ker smo že pri ribah, omenimo še to, da ribe zelo pogostokrat menjajo zobe. Odpadejo jim kot da je to šala, seveda pa jim narava prav tako hitro daje nove zobe. Zato zlepa ni dobiti ribe, ki bi ji kaj zob manjkalo.

Vitamin „C“ in krompir

Med človeškimi hranivi je izredno važen tudi vitamin »C«, kakor pravi moderna medicinska znanost. Ako človek uživa hrano, v kateri je dosti tega vitamina, je veliko odpornejši proti raznim nalezljivim boleznim. Tako je n. pr. odpornost proti difteriji, škrlatinki in podobnim boleznem v veliki meri odvisna od tega, koliko vitamina »C« je v napadenem organizmu. Ugotovili pa so, da izredno veliko tega vitamina vsebuje krompir, ki je danes že postal najbolj splošna ljudska hrana. Toda količina vitamina »C« v krompirju je zelo odvisna od vrste krompirja in njegove starosti. Največ tega vitamina vsebuje svež, nedavno izkopan krompir, ki je že popolnoma zrel. Čim bolj gre proti pomladi, tem bolj krompir izgublja ta dragoceni vitamin. Zato je bolj izdatno uživati čimveč krompirja jeseni — morda je narava sama poskrbela za to, ko ravno jeseni daje največ krompirja, ki je jeseni tudi, ali vsaj moral bi biti, najcenejši. Krompir, ki je prezimil, je veliko manj vitaminski. S kuhanjem pa se veliko tega

Angleška lovska letala, najhitrejša letala na svetu. Spredaj piloti, ki prejema zadnja navodila pred odletom.

vitamina izgubi. Vendar recepti za uživanje surovega krompirja še niso prišli med svet. Uživanje svežega, dobro zrelega krompirja jeseni je zelo dobro sredstvo zoper nevarnosti prehlada in ozeblin, katerim je vsak jeseni najbolj izpostavljen. Zlasti je to važno za prebivalce velikih mest, ki so vse bolj dovzetni za taka obolenja kot pa deželani.

Robanovemu Rafku v spomin

Da, Rafko; lani sva služila vojake tam v daljni Macedoniji. Tvoje žive oči, oči srečnega, umirjenega planinskega človeka, so se čisto tako tiho ozirale tja gori na krvavi Kajmakčalan.

Pa si znal ljubkovati planine z vsem zanosom človeka, ki zaseka svojo dušo in srce v te sive, vijoličaste skale, ki pomenijo tolikim ljudem le kamen.

»Kako lepe so planine! Kako čisti v njih dušo in srce in dih. Ne moreš se znebiti vtisa, ko bojaš skalo, da je ta sivi kamen okamenelost najvišjih, najplemenitejših in najsvetejših čustev.«

Kako si s slednjim dihom pozdravljal tvoje, naše planine, in kolikokrat si v zamaknjenosti zahrepenel: »Kako rad bi v naših planinah večno zasnul!

Rafko! Ena se Tebi je želja spopolnila — — — V najlepšem koščku sveta si omahnil v najopojnejši objem; v objem, ki je iskren, je topel, je resničen — je večni.

Iskal si lepoto in dušo v večnem kipenju in presnavljanju molčevih, orjaških velikanov. Našel si to Lepoto in Resnico in Mir v tako razburkanih časih; in zdaj kličeš svoj dobri, ljubljani materi in vsem svojem: »Našel sem Mir in Lepoto in Brepenenje in Ljubezen.«

Spaval mirno, dragi Rafko, in s solčavskega grička pomlil nas bedne, ki ostajamo...!

Da — vsem, ki odhajajo, bi rad zavpil: Srečni! Toda veter naših hribov pa le ne more zatajiti žalostnih melodij ob tem mladem, mlademu grobu.

Cuj, Ti dobri prijatelj — ali ne tožiš tudi skale — ali ne kričiš v tej lepi jeseni: »Rafko, kje si!« —

Ali njega, njega ni...

Brezovica pri Ljubljani

Naš župnik g. dekan Andrej Lavrič obhaja na dan sv. Andreja svoj 65. god. G. dekan je kljub letom še vedno mladeniško živahen in delaven. Kjerkoli in kadarkoli ga srečaš, se ti vedno ljubeznivo nasmehne in nagovori. Že nad 40 let deluje v dušnem pastirstvu. Bil je dekan v Vipavi, odkoder je prišel k nam. Poleg svoje duhovniške službe je večino svojega dela posvetil slovenskemu zadrugištvu in še danes upravlja domačo posojilnico in hranilnico. Ubožel ga poznajo prav dobro; saj ne gre nihče od njega brez daru, čeprav sam ostane brez dinarja v hiši. Vsi župljani prosimo Vsemogočnega, da bi nam ohranil našega g. župnika še dolgo vrsto let zdravega in zadovoljnega, da bi v naši sredi dočakal še veliko svojih godov in nas vodil po poti k Bogu.

»Ko je Mari Lanahan to izpovedala, je bila prepuščena, da govori resnico. Hašiš ji je enostavno izbrisal iz glave spomin na pretekli čas.«

»To je vpliv hašiša?«

»Da. Vzbudi izvrstno razpoloženje... omotico, o kateri pojim časa preneha. Včasih se onim, ki to sredstvo rabijo, zdi, da potrebuje cele ure, preden prehodijo nekoliko metrov. Na drugi strani pa v omotici, ki jo povzroči hašiš, dotičnik lahko cele ure gleda cvetlice, se ozira po okolici ali občuduje v knjigi kako sliko, ne da bi se zavedel, da je preteklo več časa, a ne le nekoliko sekund. Tako je bilo z Mari Lanahan. Nič hudega sluteč, je enkrat ali dvakrat potegnila iz zastrupljene cigarete. Najbrž je takoj postala omotična in to je trajalo četrte ure ali še dalje. Seveda je v travi, gledala sinje nebo, sanjnila je z odprtimi očmi in medtem časom je vse, kar je bilo kroga nje, kričanje, ropot, enostavno izginilo. Sploh ni vedela, kaj se godi krog nje. Zločinca, močno sumim, da je bil Franc, je zadostovalo, da je šel, prijel otroka za roko in ga odpeljal.«

Poslušalca sta osuplo zrla detektiva.

»Zakaj mislite, da je Franc storil to?«

»Oh, imam vzrok za to. Ako bi med potjo videl, da strup pestunje ni omamil popolnoma, potem bi ji rekel, da hoče govoriti z njo o neki stvari. Potem... otrok je šel z njim, ne da bi kričal; jasno pa je, da bi to storil, ako bi se mu približal tuje. A so tudi drugi vzroki. Otroka je peljal na pot in ga izročil tovarišem, ko so se pripeljali v drugem vozu. Vse to se je zgodilo, kakor se lahko spominjate, v onem delu Bois, ki je slabo obiskan. Nadaljno vede-nje Mari Lanahan se da nekoliko težje pojasniti, a jaz mislim sledeče: ko se je polagoma vzbudila iz omotice in je opazila, da je otrok izginil, se je silno prestrašila. Zdelo se ji je, da je pretekel le en trenutek, o č časa, ko je obrnila glavo proč. Bala se je, da jo je cigareta uspavala... najbrž je slišala, da je v cigareta opij. Mislija je, da je nekotiko zadremala, a tega ni hotela priznati. Zlasti tega ni hotela, da bi gospodar izvedel, da ona kadi.

Metlika

10 letnice ustanovitve je praznovala te dni Vinarska in kletarska zadruga v Metliki. Kratka, ali za zadrugo težka doba, posebno, ker je ravno v prvih letih preživljala hudo svetovno stisko. Pa močje, ki so imeli zadrugo v rokah, niso popustili in danes stoji lepo poslopje tik železniške postaje Metlika in notri lepo urejena klet z ogromnimi sodi in moderno hidravlično prešo na električni pogon. Zadrugi čestitamo k temu prvemu jubileju in ji želimo še večjega razmaha.

Sestanek JRZ v Metliki. V nedeljo je imela naša stranka sestanek, na katerem je poročal naš bivši poslanec dr. Koc. Vsi navzoči so odobraval politiko našega voditelja dr. Korošca. Dr. Koc je sporočil tudi, da je po želji večine ljudstva, ki želi, da pride okraj Črnomelj izpod vojnega okrožja Karlovac zopet pod ljubljansko voj. okrožje, interveniral pri armiskem generalu v Zagrebu, ki mu je obljubil, da bo storil vse, da se ustreže želji ljudstva, kar so vsi navzoči glasno odobraval. G. župan Nemovič je prosil g. dr. Koceta, naj se še potruži za nas, da bi dobili vodovod in pa elektriko. Za vodovod Suhov je od države nakazan znesek 500.000 din in se začne z delom 1. marca 1940, za elektriko pa je težka zadeva, ker še ni nobenega kapitala. Vendar je bilo sklenjeno, da se za 17. december skliče to-zadevna anketa, na kateri bo strokovnjak razložil ljudstvu vse potrebno.

Ne kupujte mačka v vreči!
Ne pijte kisle vode, ne da bi pazili, katero pijete!

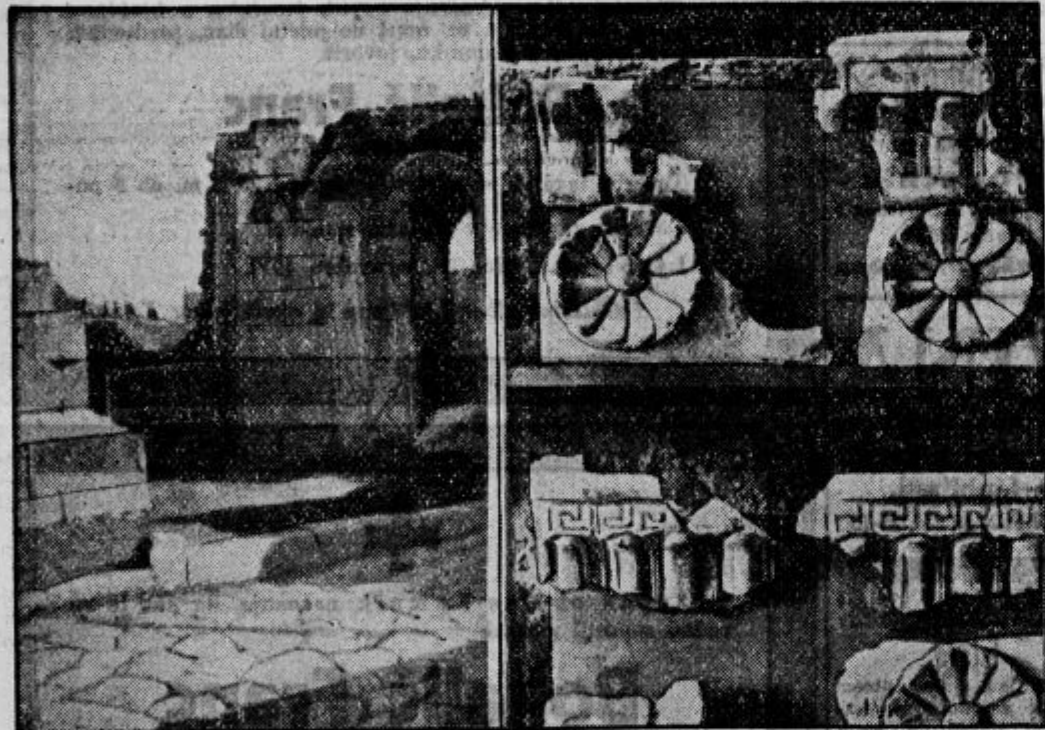
Vaše zdravje je toliko vredno, da zahtevate
Radensko
tisto z rdečimi srci,
našo najboljšo mineralno vodo,
izrecno v originalnih steklenicah!

Peč v žepu

Vsak dan nas preseneti s kakimi novimi iznajdbami, ki naj bi ali pospeševale človekovo udobje, ali pa ga tudi uničevale. V mislih pa imamo iznajdbo, ki naj bi udobje pospeševala. Nekemu inženirju je padlo v oči, da v mrazu najbolj trpe roke, zlasti prsti, ki so najbolj dovzetni za ozeblino. Zato je poleg neštetihi ogrevalnih naprav, ki se košatijo po človekovih bivališčih, pa jih ni mogoče prenašati s seboj, iznašel majhno pečico, ki jo človek lahko v žepu nosi s seboj in se ob njej neprestano greje. Nova žepna peč se kuri z bencinom in je komaj tako velika kot okrogle žepne bate

rije. Na priloženi sliki moremo spoznati njene glavne dele. Spodaj ima visoko obrobjeno dno, ki se odvijte od godnjega dela. V tem dnu je vata ali dosti širok, lepo zvrt stenj, na katerega se toliko časa naliva bencin, dokler popija. Nato se spodnji del privije nazaj in pečica sestavi in je že pripravljena, da ogreva žep. Kadar bi mraz prišel le preveč v roke, se samo »zakurijo«. Odvijte se gornji del, v katerem je zvita platinasta žica, prižgo se hlapi bencina, ki uha-jajo iz spodnjega dela in zgornji del spet privije na spodnjo. Platinasta žica zaradi hlapi-bencina ostane trajno žareča in tako greje žep. Pečica more goreti, oziroma ogrevati nepretrgoma deset ur. Prekine pa se, ako se zgornji del odvijte in pri tem platinasta žica vzame iz bencinskih hlapov. Iznajditelj pravi, da vsa naprava ni prav nič nevarna, ker prav za prav ni nikjer nobenega ognja, žareča platinasta žica pa je vsa tako ovita in zavarovana, da je vsa naprava tudi v žepu popolnoma zanesljiva — Koliko bo taka iznajdba pospeševala obolenja na revmatizmu, iznajditelj pač ne pove. Smola je tudi v tem, da jo je iznašel prav takrat, ko se je svobodna trgovina z bencinom začela ustavljati.

Del izkopanine v Pompejih pod Vezuvom

Arnold Fredericks:

Svetlobni znaki

Detektivski roman. — Priredil Fr. Kolenc.

Sklenil sem, da to doženem. Ko sem se vrnil v hišo, sem poklical Mari Lanahan in sem jo vprašal, ali Valentin kadi pozlačene cigarete. Tega nisem storil v nadi, da bi dobil uporabljivo pojasnilo, marveč sem hotel opazovati ženski-ko vedenje, obraz v trenutku, ko ji stavim to vprašanje. Zelo je bila presenečena in je tajila, da bi Valentin kadil. Četrte ure pozneje mu je poslala naročilo, da cigarete uniči. Iz tega sem takoj sklepal, da sta složna in sta oba krivca... to je sklepanje, v katerem sem se, dasi sem imel mnogo vzrokov, motil. Sedaj je sledil poizkus nekega moža, črnobradca, kakor se mi je reklo, da Valentin ukrade cigarete. Izvedel sem, da so tega moža zasledovali notri do Stapletonove hiše in da je izginil skozi vrata za služinčad. To je postavilo zadevo v drugo luč, dasi, priznam, na nejasen način. Razen pestunje je še nekdo želel, da bi tobačnica kot dokaz izginila — nekdo, ki je v hiši, ali pa ima v njej prijatelja. Kdo neki more to biti? Razen Mari Lanahan sem mogel osumniti le šoferja Franca.

»Zakaj vam je bil sumljiv?« je vprašal Stapleton.

»Ker je on razen pestunje, ki je bil v trenutku ugrabljenja navzoč. Nisem pa popustil sumnje tudi nasproti pestunji in Valentina. Brezpogojno sem bil pripravljen, da vesta o do-sodku mnogo več, kakor hočeta povedati. Prišel pa sem tudi do prepričanja, da mora imeti Franc prav tako roke vmes! Izpovedal je, da je spal, ko je bil čim izviršen, jaz pa sem imel to za laž. Zato sem ob prvi dani priliki preiskal njegovo sobo in sem našel tobačnico s cigaretami v budilnici na peti.

»Res? Tega niti vedel nisem.« je dejal po-ljijski šef. »In zakaj je bila tam?«

»Sklepanam na to, da jih je dal črnobradec.

ki jih je nakradel Valentinu, ker bi s tem pre-prečil, da bi pričale proti njemu, Francu z gotovim namenom.«

»In kaj je bil ta namen?«

»Da bi jih uporabili pri izvršitvi drugih zločinov.«

Stapleton in policijski šef sta začudeno gle-dala Duvallo.

»Prijatelj, pojasnite nama to stvar! — je dejal šef. »Priznam, da ne razumete, kar sedaj pravite. Ako smem vprašati, kdo je prav za prav kadil cigareto, katere konec ste našli v travi?«

»Mari Lanahan,« je odvrnil detektiv s sme-hom.

»Pestunja? Za vraga! Potem ne morem ra-zumeti, kako je mogoče, da bi cigareta ne ime-la nobenega pomena.«

»Nasprotno, gospod šef, zelo velikega po-mena je. Vprašam vas, ali slučajno poznate lastnosti nekega vzhodnega pridelka, ki ga do-bivajo iz konopelj in ga navadno imenujejo hašiš?«

Policijski šef je skočil z mesta in se je z rokami tolkel po kolenih.

»Moj Bog!« je vzkliknil, sedaj se mi je za-čelo jasni.

»Meni pa ne,« je dejal Stapleton.

»Cigarete so bile zastrupljene in v tem je jedro stvari,« je nadaljeval Duval. »Možje, ki so ta načrt skovali, so se zelo previdno lotili dela. Vprašali so Franca, ali Mari Lanahan skriva kaj. To sem že dognal, preden sem šel iz New Yorka. Tako so izvedeli, da kadi iste cigarete, kakor gospa Stapleton. Gotovo se je preskrbela z njimi na račun vaše žene g. Stapleton. Nato so si prisrbeli, istotako potom Franca, eno skatlo teh cigaret in so jim pri-mešali veliko mero hašiša. To skatlo za zastrup-ljenimi cigaretami so potem položili na mesto drugih cigaret.«

»Toda kako je mogla Mari Lanahan pod prisego izjaviti, se je oglasil Stapleton »da je samo trenutek obrnila proč glavo in v bližini ni bilo nikogar?«

TALE ZNAK NA KONCU VSAKE ŽARNICE JAMČI ZA KVALITETO

Iz Julijske Krajine

Podgora pri Gorici. Po kratki bolezní je umrl, star 52 let, g. Ivan Nemec, davčni uradnik. Pokojnik je pripadal znani Nemčevi družini. Služboval je večinoma v Gorici, pred leti pa je bil premeščen v Forli, odkoder je sedaj prišel domov umret. Bil je ljubezniv uradnik in povsod spoštovan. Kot pošten mož je svojo družino lepo krščansko vzgojil. Naj počiva v miru, žalujočim iskreno sožalje!

Zima nas je presenetila. Prve dni minulega tedna je brila po vsej deželi močna burja. Silila je v vse kote in kotičke, zato nam je bilo vsem miraz, čeprav je toploter v nižinah kazal še vedno več stopinj nad ničlo. V petek je burja prenehala, nadomestila jo je prava zima, saj je v najtoplejših predelih dežele začelo zmrzovati. V gorški okolici smo imeli do 4 stopinje pod ničlo, tako tudi v Trstu, mareške v hribih pa celo 7. Trgovina s kurivom, ki se je močno podražila, je hitro zacvetela. Kažejo se pa znaki, da se bo vreme zopet zboljšalo. Prav bi bilo, kajti drugače bo zima prehuda in predolga. Kako si bodo ljudje pri sedanjih draginjah oskrbeli gorak zapeček v stanovanju in potrebno zimsko obleko?

Nov most čez Vipavo. Skoro tik ob železniškem mostu, ki pelje s postaje v Prvačini na dornberško stran, smo dobili pred kratkim most za pešce. Za osebni promet je ta lepa novost prav udobna. Kdor hoče s prvaške postaje proti Dornbergu ali pa narobe, se mu ne bo več treba skrivati po železniškem mostu in mu bo prihranjen dolgi ovinek čez spodnji most.

Dornberg. Razprodali smo že skoro ves letonjši vinski pridelek. Cena je bila v razmerju z drugimi leti prav lepa. V zadnjih tednih je šla od 1.20 na 1.40 lire. Škoda, da je bila letina tako pičila. S skromnim izkupičkom sedaj pridno plačujemo davke, da ne zapademo globam ali pa še hujšim nevednostim. Kakor čujemo, se tudi drugod po Vipavski dolini kleti hitro praznijo, če niso že prazne.

Zopet dve hudi nesreči. V Avčah pri Kanalu se je zgodila nesreča, ki je zahtevala življenje mladega posestnika. 34-letni Ivan Munih je šel v gozd podirati drevesa. Ker najbrž ni bil dovolj previden, je padlo nanj drevo, ki ga je sekal. Obležal je na mestu mrtve. Bog mu bodi milostljiv! — Druga nesreča se je pripetila v Trenti pod Triglavom. Iz Tolmina je peljal vojaški tovornik gradbeni material na Mojstrovko nad Sočo. Na vozilu je bilo tudi 12 vojakov. Na občinski cesti v bližini Trente se je ta tovorni voz srečal z drugim. Sofer je zavozil zelo ob desni rob ceste, ki je bil zavarovan z zidom. Nenadoma se je pa zid zrušil in tovornik je strmoglavil v Sočo. Pet vojakov je še pravočasno skočilo s tovornika, drugih sedem pa je zletelo v strugo. Tri nevarno ranjene so prepepeljali v vojaško bolnišnico v Vidmu, ostale štiri zdravijo v bližnji vojašnici na Logu.

Novo mesto

Prosvetno društvo proslavi praznik zedinjenja s slavnostno akademijo, ki bo v četrtek ob 8 zvečer v dvorani Prosvetnega doma. Pri pestrem in skrbno pripravljenem sporedu proslave sodelujejo skoraj vse katoliške organizacije. Novomeško javnost toplo vabimo k praznovanju 21-letnice Jugoslavije.

Sveti Miklavž obišče mladino v torek ob pol 4 popoldne v Prosvetnem domu. Otroci sami pripravljajo kratko igrico, nakar sledi prihod sv. Miklavža in obdarovanje. Darovi se sprejemajo v domovih prostorih.

Novo kapelo, večjo in prostornejšo od prejšnje, je po uvidenosti vodstva dobila ban. ženska bolnišnica. Kapelo je po lepem nagovoru blagoslovil g. prošt. K. Čerin, g. gvardijan p. Ludovik Dovč pa je blagoslovil novi križev pot.

Prispevajte za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

Otroški kotiček

SLON SAMBO

(166) Najbolj učeni učenjaki so sedevali skupaj in preresetavali ta zagonetni primer svojega kneza. »Aman« je nagovoril najstarejši učenjak svojega tovariša, »poišči v tisti debeli zdravniški knjigi vse bolezni, ki utesnejo nastati zaradi pika kakega mrčesa!« Trdno je bil prepričan, da izvira sultanova bolezen od pika kakega mrčesa. Iskali so in iskali, a »bolezni velikih ušes« niso našli nikjer opisane.

Mnoge gospodinje niti ne slutijo

kako udobna, koristna in lepa je v kuhinji lična Junghansova kuhinjska ura. Okusne oblike, dolga trpežnost in nizke cene — to so prednosti svetovno znanih

Junghans
UR
Z ZNAMKO ZVEZDE

DOBIJO SE V VSEH STROKOVNIH TRGOVINAH Z URAMI

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; šenttovanjski oglaš 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglaš 15 din. — Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka črtna vrstica po 1 din. — Za pismena odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Mizarskega pomočnika
in vajenca sprejme Stigl Milan, Trata, št. Vid nad Ljubljano.

Pomočnika

kotlarskega in kleparskega, sprejemem. — Mlajša mož. — Kostomaj Karel, klepar, Celje, Gaberje.

Stanovanja

Enosobno stanovanje s pritliklinami, oddam v Orlovi ulici 7.

Stanovanje

dve sobi, kuhinja, pritlikline, v vili na Lavi št. 35, se s 1. decembrom odda proti mesečni najemnini 400 din, ki se plačuje naprej. Polzvedbe v podr. »Slovenca« v Celju.

Kupimo

Vsakovrstno zlato srebro in briljante kupuje vsako količino po najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana

Franciškanška ulica 8

Odrezke

po eni strani kosmatega trikoja, tudi rabljeno čisto triko perilo, kupujemo po najvišji dnevni ceni v pošilkah od 5 kg naprej. Vzorce in ponudbe na: Remec & Co., Kamnik.

Srebro, drage kamne

in vsakovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah

Jos. Eberle, Ljubljana Tyrševa 2 (Galača hotela »Slon«)

Čitajte in širite »Slovenca«!

Da Vaša postelja pozimi ne bo mrzla

si preskrbite tople flanele, odeje v svili in klotu, pernice, plimoleje i. t. d. pri

F. I. GORIČAR, LJUBLJANA

Sv. Petra cesta

kjer ima v svojem specialnem oddelku največjo zalogo po najnižjih cenah.

Razpis

Občina Sv. Benedikt v Slov. gor. Maribor levi breg, razpisuje mesto

občinskega tajnika

Pogoji za sprejem so večletna dobra spricvala, položitev kavcije 5000 din. Pravilno kolokovane prošnje, opremljene z listinami po čl. 7. in 8. uredbe o občini, uslužbencih, je vložiti do 20. decembra pri tej občini.

Občina Sv. Benedikt v Slov. gor., dne 24. novembra 1939.

Denar

Hranilne knjižice

Kmečke hranilnice in posojilnice, Ptuj, ali drugih posojilnic, ki so članice Zadrugne zveze, kupim po ugodnih pogojih. Ponudbe v upravo »Slov.« v Mariboru pod »90.000« št. 18615.

Vnajem

Gostilno

oddam mlajšemu zakonskemu paru na račun. — Nastop takoj, kavcija potrebna. Ponudbe v upr. »Slov.« pod št. 18604.

SOBE ODDAJO:

Opremljeno sobo s posebnim vvhodom, oddam takoj. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 18621.

Prodamo

Trgovino z meš. blagom proda takoj Maks Plauc, Maribor, Glavni trg.

Krompir za jelo

dobite poceni pri Sever & Komp., Ljubljana, Gospodarska 5.

Premoq

koks, drva nudí

I. Pogačnik

Ljubljana, Bohoričeva 5

telefon 20-59

Postrežba brezhibna

VINA

za vse prilike naročite pri

Centralni vinarni

v Ljubljani.

TELEFON ŠTEV. 25-73

Razno

Izjava

Preključem, da nisem plačnik za dolgove, katere bi napravila moja žena Ursula. — Kočevar Franc, železničar.

Gumbnice, gumbice, plise,

monogramne, entel, ažur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Franciškanška ulica

Vezenje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Seibt - super - radio

za razvajenega poslušalca, 5 cevn, 7 okrožij, 8 valovne dolžine, po 3300 din, modeli 1940. — Zastopstvo: Ludvik Ilersič, Ljubljana, Rimska cesta št. 13.

KATERA IZMED VAS ŽELI IZGLEDATI MLADA?

Senzacionalna iznajdba s pomočjo katere IZGINJAJO GUBE

Žena 50 let lahko izgleda kakor da je samo 35 let.

Nov dragocen ekstrakt kožnih celic — ravno tak kakor vitalni elementi v koži zdravega mladega dekleta. Odkril ga je znameniti profesor dunajskega vseučilišča, ki ga je pridobil iz skrbno izbranih mladih živali.

Ta ekstrakt, imenovan »Biocel«, je zdaj v rožnati hrani za kožo Tokalon. Uporabljajte jo vsak večer. V vsakem trenutku vašega spanja bo Vaša koža srkala te vitalne elemente. Vsako jutro, ko se zbudite, je Vaša koža jasnejša, svežja, bolj gladka — mlajša. Čez dan uporabljajte belo, nemastno kremo Tokalon. S to preprosto nego lepote lahko vsaka žena doseže, da bo videti za deset let mlajša, ter lahko dobi čudovito kožo in polt, s kakršno bi se mogla ponašati vsaka mladenka. S hranami za kožo Tokalon so uspešni učinki vsekakor zagotovljeni, ali pa se denar vrne.

Oblastni odbor združenja vojnih invalidov v Ljubljani naznanja, da je 27. t. m. umrl dolgoletni član, predsednik sreskega odbora v Kamniku, tovariš

Bokalič Franc

sodni uradnik

Tovariši invalidi se udeležijo pogreba 29. t. m. ob 3 popoldne v Pristavi pri Mengšu. Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Ljubljana, dne 28. novembra 1939.

Oblastni odbor Ljubljana in sreski odbor Kamnik.

Župan občine Kamnik naznanja, da nas je za vedno zapustil gospod

Bokalič Franc

član občinskega odbora in predsednik finančnega odbora občine Kamnik

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v sredo, 29. t. m. ob 3 popoldne v Mengšu.

Agilnega sodelavca in drugega tovariša bomo ohranili v častnem in trajnem spominu!

Kamnik, dne 28. novembra 1939.

Nande Novak, župan.

V svojem sedemdesetletnem letu je sinoči dotrpela zemsko trpljenje naša prezvesta in predobra žena, mati, sestra, svakinja in teta, gospa

ANA BURJA roj. ZUPAN

Pokopali jo bomo v četrtek 30. novembra dopoldne na domačem blejskem pokopališču.

Blaga duša, živi v Bogu!

Bled, Ljubljana, št. Vid nad Ljubljano, dne 28. novembra 1939.

Rodbina Burja, Zupan, Vrevc

Seja ministrskega sveta

Vlada bo izdala odločne ukrepe proti navijanju cen

Belgrad, 28. nov. m. Danes od 5 do pol 10 zvečer je bila seja ministrskega sveta, ki jo je vodil predsednik vlade Dragiša Cvetković. Seji so prisostvovali vsi ministri. Kakor na vseh dosedanjih vladnih sejah, so tudi danes razpravljali o vseh aktualnih resornih vprašanjih.

Vlada se je bavila z vprašanji gospodarskega značaja in je posvetila posebno pozornost vprašanju cen, ki je postalo zlasti pereče zaradi izrednih gospodarskih razmer, ki so zavladale na svetu in ki

vplivajo tudi na gospodarske razmere pri nas. Med drugim je bilo sklenjeno, da bo vlada izdala odločne ukrepe proti vsem pojavom špekulacije in da bo vse takšne pojave zadušila v kali. Zaradi tega je bilo sklenjeno, da bodo ministri za socialno skrbstvo in ljudsko zdravje ter trgovinski in notranji minister sporazumno izdali potrebne ukrepe.

Na vladni seji so razpravljali tudi o drugih perečih vprašanjih, zlasti o zavarovanju

potrebne količine goriva za zasebni promet in se je tudi v tem oziru našla prava rešitev. V zvezi s tem vprašanjem je ministrski svet dovolil finančnemu ministru, da maksimira cene za gorivo na debelo in na drobno. Vlada je nato razpravljala tudi o vprašanju znižanja cen za plug. Zaradi velikih zaostankov na sodiščih je vlada razpravljala tudi o vprašanju povečanja osebja na sodiščih. Poleg tega se je ministrski svet na današnji seji pečal tudi s političnimi vprašanji in razpravljal o političnih zakonih. Sklenili so,

da bo vlada v najkrajšem času pričela pretepati politične zakone, in sicer zakon o volitvah narodnih poslancev, zakon o tisku in zakon o društvih.

Položaj Grčije

Govor preds. vlade Metaksasa

Atene, 28. nov. AA. Predsednik grške vlade je imel na banketu, ki ga je njemu na čast priredila atenska trgovsko-industrijska zbornica, govor, v katerem je med drugim dejal:

Gotovo ne pričakujete, da bi se bavil s podrobnostmi, morem pa vas prepričati, da je Grčija zdaj glede svojih diplomatskih odnosov v odličnem položaju, boljsem kot pa je bila kdaj koli poprej, in da imamo z vsemi našimi sosedi odlične odnose, posebno pa z našo veliko zahodno sosedo Italijo. Naši odnosi so prav tako odlični z vsemi državami, ki kakor koli vplivajo na usodo Grčije. Odeč bi bilo poudarjati, da so naši odnosi z balkanskimi zavezniki, a predvsem s Turčijo, s katero nas vežejo tudi drugi sporazumi izven balkanskega pakta, ne samo normalni, pač pa tudi v največji meri popolni. V tem oziru moremo torej trditi, da je občutek varnosti grškega naroda še bolj utemeljen. Nočem reči, da nikdar ne bo nastopil položaj, v katerem bi bil grški narod priiljen braniti se ter da takšne nevarnosti ni. Toda vsak mora biti pripravljen tudi za bodočnost na vse morebitnosti. Zaradi tega se naše vojne priprave ne bodo ustavile, čeprav zahtevajo ogromne izdatke.

Ekspoze novega predsednika romunske vlade

Romunija ostane nevtralna in se bo branila proti vsem razdiralnim strujam

Bukarešta, 28. nov. AA. Rador: Predsednik vlade Tatarescu je po radiu objavil svoj eks-poze o splošnem položaju in vladnem delovnem načrtu. Predsednik romunske vlade se je dotaknil zunanje politike Romunije ter govoril o težavah, ki so nastale zaradi vojne, in to ne samo za vojskujoče se države, temveč tudi za one, ki se ne vojskujejo. V zvezi s sedanjim spopadom, je dejal Tatarescu, je Romunija zavzela svoje stališče ter objavila nevtralnost. Romunski narod se bo boril samo za svojo lastno usodo. Romunija je in ostane nevtralna, želeč ohraniti z vsemi narodi prijateljske odnose, predvsem pa s svojimi sosedmi. Kar se tiče notranje romunske politike, se bo začel takoj izvajati vladin načrt. Tatarescu je nato obrazložil ukrepe, ki jih je vlada podvzela za ohranitev reda in nacionalne discipline, za podpiranje rodin rezervistov, za borbo proti druginji in za izvajanje naknadnih ukrepov, potrebnih za narodno obrambo. Tatarescu je tudi naglasil, da se bodo spremenili predpisi tiskov-

nega zakona in cenzure, ki bodo taki, da bo lahko objektivna kritika dela vlade prišla bolj do izraza.

Glede reform večjega obsega je predsednik vlade naglasil, da bo ta načrt reform nacionalen in socialen in da se bo izvajal metodično. V načrtu vlade se nahaja med drugim integralno izvajanje nove ustave, ohranitev nevtralnosti, konsolidacija nacionalnega elementa in ohranitev pravične uprave za vse narodnosti. Olajšalo se bo izseljevanje židov. Izvršila se bodo številna tehnična dela na podlagi petletnega načrta. Predvsem se bo podpirala proizvodnja. Nato je predsednik vlade Tatarescu pozval vse Romune k slogi, ter zahteval, naj pozabijo za časa sedanjih resnih mednarodnih dogodkov vse razprtije. Tatarescu je nazadnje dejal, da je prepričan, da bo vodeči razred Romunije oblikoval nepremagljiv zid proti vsem razdiralnim strujam, ki bi se v bodočnosti pojavile.

Berlin: Nemci potopili še eno angleško križarko

London, 28. nov. t. Reuter: Nemške radio postaje objavljajo nocoj vest, da je nemška podmornica vzhodno od otoka Shetland potopila angleško težko križarko tipa »London«.

V zvezi s tem poročilom se ugotavlja, da imajo križarke tipa »London« okoli 9.800 ton, razvijajo hitrost okoli 32 morskih milj ter so bile zgrajene leta 1927 in 1928. Te vrste križark

imajo po 8 20,5 cm topov in po 8 10,2 cm topov.

London, 28. marca. Nemške radio postaje so službeno objavile vest, da je poveljnik podmornice, ki je bila torpedirala tudi največjo angleško bojno ladjo »Royal Oak« v pristanišču Scapa Flow, potopil nocoj angleško veliko križarko tipa »London«. Te vesti angleška admiraliteta za zdaj ne potrjuje.

Odgovor sovjetske vlade na finsko noto

Moskva, 28. nov. AA. Havas: Sovjetski odgovor Finski ugotavlja, odklonitev sovjetske zahteve, naj se finske čete umaknejo 25 km od sovjetske meje, oziroma zahteva finske vlade, naj se tudi sovjetske čete umaknejo v isti globini s finske meje, dokazuje željo finske vlade, da stalno ogroža Leningrad. Absurdno je zahtevati, da bi se sovjetske čete umaknile 25 km od meje, ker bi se nahajale tako za Leningradom, kar bi pomenilo neposredno nevarnost za to mesto. Sovjetski predlogi, nadaljuje nota, predstavljajo najmanjše zahteve. Finska vlada je s tem, da je osredotočila največji del svojih čet pred Leningradom, izvršila sovražno dejanje proti Sovjetski Rusiji, dejanje, ki se ne more spraviti v sklad s paktom o nenapadanju, ki obstoja med obema državama. Zaradi tega smatra Sovjetska Unija, da je bila prisiljena odpovedati sovjetsko-finski pakt o nenapadanju, ki ga je finska vlada sistematično kršila.

Moskva, 28. novembra. AA. Havas: Potrež-

ljivost sovjetskega naroda je pri koncu, je izjavil nocoj speaker moskovskega radija, ko je poročal o protifinskih manifestacijah v vsej Sov. Rusiji.

Moskva, 28. nov. AA. Moskovski radio je opolnoči objavil, da so finske čete izvršile danes na sovjetski meji ponovno incident. Med vasjo Gibici in Srednjo je pet finskih vojakov začelo streljati na nek sovjetski oddelke. Ob tej priliki so bili ujeti trije finski vojaki. Na sovjetski strani ni bilo žrtv. Po tem incidentu so s finske strani streljali s puškami v smeri proti sovjetskemu ozemlju. Štab leningradske pokrajine je isto tako sporočil, da so v pokrajini Vidiki s finske strani dvakrat s topovi ustrelili na sovjetsko ozemlje. Oba izstrelka sta padla daleč na sovjetsko ozemlje. Razen tega je neki oddelke finske pehote poskušal prekorati sovjetsko mejo. Sovjetske čete so streljale s strojnimi puškami ter odbile napad. Na kraju vesti se sporoča, da so bile sovjetske obmejne čete okrepljene.

Saradzoglu v Londonu

London, 28. nov. t. Reuter: Turški minister zunanje politike Saradzoglu je nocoj prispel v London kot gost angleške vlade. Koliko časa bo ostal v Londonu, še ni znano.

Seja francoske vlade

London, 28. nov. t. Reuter: V Parizu je imela franc. vlada nocoj važno sejo v vojnem ministertvu, kateri je predsedoval Daladier, prisotni pa so bili ministri finance, mornarice, letalstva, blokade, agrikulture, trgovine, javnih del, trgovske mornarice, oboroževanja in narodnega gospodarstva.

Na zapadu zatišje

Pariz, 28. novembra. AA. Havas: Nocojšnje poročilo vrhovnega poveljstva se glasi: Na vsem bojišču zatišje. Sem pa tja topniški ogenj. Naše vojne ladje so zaplenile nemški ladji »Trisels« (6000 ton) in »Santach« (4.500 ton), ter jih pripeljali v neko francosko pristanišče.

Bivši francoski minister obsojen zaradi zahteve po miru z Nemci

London, 28. nov. t. Reuter: V Parizu je bil danes pred vojaškim sodiščem obsojen Marcel Deat, bivši minister letalstva, ker je napisal brošuro, v kateri je pozival, naj se takoj sklene mir z Nemčijo. Ta njegova knjiga je krožila po Franciji v začetku septembra. Nadalje je bilo obtoženih zaradi istega pregreška še 32 drugih oseb, ki so jih oblasti pridržale v zaporu do obravnave.

Nova albanska zastava

Rim, 28. nov. b. Danes je italijanski generalni namestnik izročil novo zastavo albanski vladi. Nova zastava je prav tako rdeča kot dosedanja. Na zaetavi pa je albanski dvoglavi orol s Skenderbegovo čelado, poleg tega pa sta na njej dva fašistična liktorca znaka in savaška krona. Letočasno je bila zelo svečano izročena albanska zastava tudi albanski kraljevi gardi. Odslej bo 28. november vedno albanski narodni praznik.

Belgrad, 28. nov. m. V Belgradu je bil danes podpisan sporazum glede plačevanja predvojnih srbskih in bosenskih dolgov.

Celjske novice

c Katoliško prosvetno društvo priredi v četrtek, 30. novembra, v okviru narodnega praznika zedinjenja prvi družinski večer članov KPD. Na večerbo bo nastopil salonski orkester, govornik pa bo predaval g pomenu narodnega praznika zedinjenja. Pričetek točno ob 8. K večerbo so vabljeni tudi vsi člani in članice naših mladinskih organizacij. Vstopnine ni, pobirajo se darovi za društvo.

c Dekliški krožek prične drevi ob 7 v Domu z redno telovadbo.

c Prednaznanilo. Mariborsko narodno gledališče bo uprizorilo v sredo, 13. decembra, opero »Prodana nevesta« v celjskem mestnem gledališču.

c Na Bregu je umrla 82letna zasebnica Likovič Antonija. Naj rajnka v miru počivala.

c V Novi cerkvi pri Celju je padel s kolesa 26letni posestniški sin Kerš Jernej in si zlomil levo ključnico.

CISTEK

Narte Velikonja:

Môre

Veste, da hvalim Boga! Morda bi kdo rekel, da se hočem izraziti retorično ali kaj? Ponovim: Boga hvalim zaradi môr. Da je ustvaril môre in jih dal človeštvu. Ne vsake môre!

Toliko pa si le upam povedati, da ne vsake. Ne hvalim tiste, ki pride v najhujšem delu, niti potrka ne, ker mu ne bi rekel: Naprej! Tako môra pride nenapovedana, ne potrka, ne odkrije se, ali če se odkrije, se zato, ker mu je vroče. Ne povabiš ga, da bi sedel, saj sede sam, ne ponudiš mu cigarete, saj jo ima sam, samo vžigalic nima nikoli in je zmerom hud in nekaj mrmra o zaniknem domu in zanič gospodarstvu, če jih nimaš in moraš v trafiko. Seveda, kdaj je že kdo našel tistikrat doma služkinjo ali otroka? Niti žene ni takrat doma, ker vsi vedo, da rohnim, če delam in hočem imeti pri hiši mir, vsaj mir. Navadno stikaš po ognjišču in koplješ žerjavico, opečeš si z voglom prste. Zažgeš, ali Nekoč sem zažgal neki novo bluzo, ki je visela ob štedilniku. Plačati sem jo moral. Žena je bila huda, otroci so deklamirali tieto o štoru. Da je najlepša pesem, kar jih je v čitanki! Vse to je seveda po tem, po obisku! Zdaj naj velja naša pozornost môri, ki sedi na zofi ali naslanjaču, navadno na tistem naslanjaču, ki ga nosimo k tapetniku že peto leto, a se spominimo, ko je na vratih: »zaprtost!

Zadnjič sem šel v trafiko sam, ker niti sosedovega Janeza ni bilo doma, in pustil prijatelja Vincencija v sobi. Našel sem môro, ki pa je bil moj dobi prijatelj Vincencij, nad mojimi papirji! Da mora nekaj reči, da nisem prav napravil in da bi bilo boljše tako ali tako. Nisem nič ugovarjal, ker sem le čakal, da bi kraglu šel! Kako

pa ne! Rodi se ti misel. Veš, če je ne napišeš, je izgubljena. Mudi se ti morda zraven še na sejo ali kaj, pa ti takle možakar »tvoj prijatelj« sedi v naslanjaču. In ko se je udobno razkoračil, izvleče uro in pravi, povečini to pravi, in tako je rekel tudi moj srčni prijatelj Vincencij:

»Veš, do vlaka imam še pol ure časa. Nisem se vedel, kam dejati!« je bil odkritosrčen. »Spominil sem se, da si ti doma, ker so okna zaprta. Povej mi najprej, zakaj imaš okna vedno zaprta? Zrak je zdrav za pljuča in človek se mora utrditi zoper vsako sapico. Jaz spim pri odprtem oknu v najhujši zimi!«

»Pravle sem zinil! O, da bi ne bil!« »Vidiš, sam to trdiš in vendar delaš drugače. Nikoli nisi bil značaj in ne boš! Če kdo kaj spozna za pravo, se mora tega držati, ti pa! Saj vemo, zmerom si bil slabič, v šoli in povsod. Nihče ne more biti kaj drugega, kakor česar se je navadil! Pol ure manjka še do vlaka. Ali naj obiščem svojega sošolca in ga vprašam, če je kaj novega? Ti boš rekel, da ni nič! O, saj vemo, da zmerom praviš, da ni nič! Ali veš, da mi s tem prav nič ne povečaš svoje gloriole in veličine. Poznamo take tiče! Reče ti: Ne vem, kaj je novega. a ti jih imaš za ušesle!

Premaknil sem se nekoliko na stolu.

»Saj vem, ti se dolgočasiš, da, prav, ti se dolgočasiš, a moraš razumeti, da meni ni vseeno, ali kaj izvem ali ne, kajti doma me bodo prijatelji čakali že na postaji in vpraševali, kaj je novega in kod sem hodil. Ali smem povedati, da sem bil pri tebi?«

»Ne smeš, ker se ti bodo smejali, kaj si iskal okoli mene in Sv. Jakoba!«

»Ne bodi skromen, preskromen si!« »Zdaj sem moral ziniti, sicer bi ališal celo dolgo razmišljanje o skromnosti, ki bi moralo izveneti — jaz bi moral biti tisto zvonjenje — da je moj prijatelj preskromen in zato ni o njem nič čutil! Vem, nato bi bil izvel svoje pesmi in hotel, naj jih preberem in koj ocenim! Vem, da so jih ocenili drugi tudi in so se mu zamerili.

»Nekaj pa le vem, a povem samo, če znaš molčati!«

Toliko, da me ni zapustil, tako je bil užaljen. Da je že večjemu gospodu dal besedo, a je ni prelomil. Vem, kako je bila ta stvar! Nekdo mu je očenil pesmi, a pod pogojem, da ne pove nikomur, da se je te stvari lotil. Ko je dobil besedo, je očenil pesmi tako ponižujoče, da je moj prijatelj Vincencij vsakemu pripovedoval, kako ta (večji gospod mislim) ničesar ne razume in bi mu on ne dal pesmi, če bi mu jih z volji hotel izvel. Moj prijatelj Vincencij je res držal besedo in jaz sem za to vedel, ker mi je povedal drugi.

Segel mi je v roko in potem sem mu zaupal skrivnost. Bog mi odpusti, saj je to bil silobran! Zlagal sem se mu!

Prijatelj Vincencij je navdušen pograbil klub in hitel k vratom.

»Pa praviš, da nikoli nič ne veš. O, to si mi hotel zamolčati! Ali si moj sošolec ali ne, ali si moj prijatelj ali ne, ali —?«

Tiste dni sem imel delo in se nisem zanimal, kaj je okoli mene. Ze tako se malo zanimam, odkar sem doznal, da sem nekomu trdil, da mu je žena pokora in nezvesta in da sem to jaz trdil, da sem sosedovemu fantku s kamnom zlomil ključnico, da ...

Saj ni, da bi pravil, ker v resnici je bilo tako, in naj vsaj tu povem, kako.

V resnici je tisti nekdo omahnil pijan na moje srce in prosil, da, zaprosil, naj ga potolažim, ker ga žena vara.

Rad bi ga videl, ki najde ob dveh jutraj v kavarni pravo besedo tolažbe!

Jaz sem mu rekel, naj si iz tega nič ne stori, če ga žena vara. Ne verujem, da bi ga, da se moti, da ni prav slišal, da sem zmerom občudoval njeno skrb do moža, do njega in ne do koga drugega, prosim, in če vara, saj druge žene tudi vara! ...

Cez nekaj dni je privršla nad me žena. Onega žena! Da mi bo dala »vatreč! Vatre je dejala.

Lahko si mislite, kako mi je bilo pri srcu, če je zraven še vihtela dežnik! Zelo razločno in razumljivo vihtela dežnik!

Da sem rekel njenemu možu, da ga vara, da sem slišal, da ga vara in da ga vara kakor druge

candre. Ona ni zandra! Ali nimam nič bolj pametnega, kakor da delam med zakonci zdrave? Da se vidi: če sem ločen jaz, da bi rad videl, da se ločijo vsi, da pa tega ne bom dočakal, ker ga ni boljšega para, kakor sta ona in mož.

Oprostite, če zraven povem, da sem prvič v življenju slišal, da sem ločen.

Poslušal sem krotko, ker sem vedel, da ne smem ziniti in ona je odvihrala. A ni tako odvihrala, kakor je tu zapisano, zapisano je nalahko, ona pa je zaprla vrata za seboj, da sem mislil da jih nikoli več ne odprem.

Tako je bilo z ženo, a nato je prišel mož. Ni snel klobuka in mi zalučal v obraz:

»Kukavica!«

Hotel je iti, ker nisem zinil niti besede. Bog varuj, da bi bil zinil!

»Kukavica!« je ponovil. »Najprej nekaj trdiš, potem pa molčiš! Kdor molči, samo potrdi svoj greh. In ti se spraviš nad dva ljubeča se človeka in hočeš s svojo umazano gofio —«

»Oprostite, nimam časa!« sem dejal v obupu, kaj naj storim.

»Zdaj nimaš časa, ti nesnaga nesnagasta!« Rekel je tako in ne gre, da bi spreminjal. — »Ko si pa meni trdil, da me žena vara in da se vlači okoli in da ...«

Kaj sem hotel! Ubežal sem mu in ga pustil. On pa za menoj!

»Vidite ga lopova! Držite lopova, zdaj beži! Držite ga!«

Ujeli so me in nič ni pomagalo moje razlaganje in pripovedovanje.

Rdečelasi policaji, oni, ki sem mu že prižgal cigareto na česti, je skomignil z rameni, ko me je peljal:

»Saj boš imel časa dovolj, da boš povedal, kar imaš, tiček, ki smo te že dolgo iskali!«

Zdaj mislim, da vam je vsem jasno, brez »tekom dogodkov« vse jasno, zakaj se ne zanimam rad in če ne moram po poklicu ali po okoliščinah. Oh, ko bi imel čas, da bi vam povedal tudi o okoliščinah neka! Pa drugič!

(Dalje.)

Droline novice

Koledar

Sreda, 29. novembra: Saturnin, mučenec: Ge-lazij, papež.
Četrtek, 30. novembra: Andrej (Hrabroslov), apostol.

Novi grobovi

† Na Bledu je v 47. letu svojega življenja po mučni bolezni mirno v Gospodu zaspala gospa Ana Burja roj. Zupan, posestnica in trgovka na Rečici pri Bledu. Pogreb bo v četrtek dopoldne. Rajna je bila odlična krščanska žena in skrbna mati. Vedno je spremljevala delovanje katoliških društev in jim rada pomagala, v mlajših letih je tudi dejansko sodelovala. Bila je svoj čas vneta cerkvena pevka. Pogrešali jo bodo posebno reveži, ker je bila silno dobrega srca in je rada pomagala vsakemu, ki je bil v potrebi. V zakonu je rodila sedem otrok, od katerih žive še trije. Rajna je bila sestra stolnega kanonika g. dr. Alojzija Zupana, njen drugi brat je pa dirigent podružnice Zadržno gospodarske banke na Bledu. Naj ji bo Bog bogat plačnik. Zaljučim naše globoko sožalje!

† Iz Kamnika poročajo, da je v Mengšu umrl g. Franc Bokalič, višji sodni oficial in vodja zemljiške knjige. Rajni je bil tudi član občinskega odbora in predsednik finančnega oddelka občine Kamnik. Bil je zelo zaslužen mož. Pogreb bo danes ob 3 popoldne v Mengšu. Naj počiva v miru! Zaljučim naše iskreno sožalje!

Jubilej dobrotnika in prijatelja gluhonemih

Lastnik znane ljubljanske tiskarne »Grafike« in graverskega zavoda, gospod Ciril Sitar, je praznoval te dni petdesetletnico svojega rojstva. Vsak dan imamo polno sličnih jubilejev, ali srečanje našega slavljenca z Abrahamom je zanimivejše iz razloga, ker ga proslavlja človek-obrt-nik, ki mu narava ni dala sluha. Gosp. Ciril Sitar je edini samostojen gluhomoni obrtnik v Sloveniji, človek, ki ima za seboj najtežje izkušnje o socialni pravičnosti sveta do gluhonemih. Za kot obrtniku bi se mu stajalo na pot ovire, ki jih mora prebiti vsak obrtnik, preden doseže svoj cilj, koliko bolj se je moral boriti naš slavljenec kot človek brez sluha. Če ga danes srečamo, se mu moramo čuditi, da zgleda kljub vsemu še vedno čil in zdrav.

Naš slavljenec se je moral šolati v ljubljanski gluhomonici, kjer je dobil vse ono, kar pač človek potrebuje za življenjsko borbo. Pod večjim vodstvom sedaj že upokojenega ravnatelja gospoda Frana Grma in gospodične učiteljice Vite Zupan-čičeve je postal sposoben za življenje in človek odličnih vrlin. Zelo rad bi se šel učiti črne umetnosti, moral pa je pod silo razmer k mizarjem, na katere ima zelo slabe spomine. Kar čez noč se je po izčitavi odločil za toliko zaželjeno tiskarsko obrt. Učil se je v učiteljski tiskarni, potem odšel s podporo takratne deželne vlade v ksilografski zavod na Dunaj, od tam v Gradec in šele l. 1917 je prispel v Ljubljano v službo k znanemu grav-erju g. Černetu. Dve leti kasneje je odprl na Sv. Petra cesti delavnico za izdelovanje štampiljk, čez pet let z g. Cirilom Svetkom graverski zavod, pred osmimi leti pa tiskarno »Grafiko« na Resljevi cesti. Kakor vidimo, se je izpopolnjeval iz leta v leto in končno dosegel z ustanovitvijo lastne tiskarne svoj življenjski cilj. To tiskarno še vedno izpopolnjuje s pomočjo svoje zveste zakon-ske družice, ge. Minke.

Gospod Ciril Sitar pa ni znan samo kot človek odločne volje in dober obrtnik, poznan je tudi kot največji zagovornik pravic za današnji gluhomoni svet. Izkušnje, ki jih je pridobil tekom svoje življenjske borbe, mu služijo zelo dobro pri stremeljenju za odpravo nekaterih le preveč kri-čičih krivic nad njegovimi sotrpini. Gospod Ciril Sitar je njihov največji dobrotnik in vodnik, njih-ov največji prijatelj in pravi oče. Prav zato mu želimo, da bi ohranil svojo življenjsko silo še dolgo let v pomoč in korist vseh onih, ki se za-tekajo k njemu.

Nova šola na Dolžu pri Stopičah

Lepemu številu novih šolskih zgradb, ki so bile v Sloveniji izročene svojemu vzvišenemu na-menu, se je pridružila tudi nova šola na Dolžu pri Stopičah na Dolenjskem. Domačini so se lepo pripravili na dan, ko je bilo novo šolsko poslopje blagoslovljeno in odprto. Ze zgodaj dopoldne so se začeli birati ljudje iz vseh bližnjih in daljnih vasi pod Gorjanci med pokanjem možnarjev in pritrkavanjem zvonov, da pozdravijo bana dr. Marka Natlačen. Zbralo se je nad 800 ljudi. Ob napovedani uri se je pripeljal g. ban, ki mu je okrajni glavar g. Vidmar predstavil vse zastop-nike. Nato je g. bana pozdravil župan g. Brule v imenu občine Smihel-Stopiče in v imenu kra-jevnega šolskega odbora na Dolžu. Dobrodošlico je izrekla g. banu tudi šolska upraviteljica gđ. Zinka Kronegger. Slednjaja pa so bana pozdravili trije mali zastopniki učence se mladine: učenec in dve učenki. G. ban je bil veselo pozdravlja mladine in je prijazno nagovoril otroke.

Po sprejemu je šel g. ban v spremstvu pred-stavnikov ekoli špalar šolske mladine in stopičkih gasilcev k službi božji, ki jo je daroval g. župnik Jože Smolič iz Stopič. Majhna vaška cerkvena se-veda ni mogla sprejeti pod streho vseh ljudi.

Po sv. maši je novomeški prošt g. Karel Cerin blagoslovil novo šolsko poslopje, potem ko je spre-govoril o pomenu in namenu blagoslova. V svojem lepem govoru je omenil, da izhaja želja po blago-slovu iz naroda in da sv. Cerkev prosi v teh mo-litvah tako za otroke kakor za učiteljstvo, ki bo na tej šoli.

Po blagoslovitvi je zbrani množici spregovoril g. ban dr. Natlačen, ki je poudaril, da so vsi lahko ponosni na to novo zgradbo, ki je tako pro-storna in zračna. Primerjal jo je s prejšnjim in pokazal razliko med eno in drugo. Ta šola naj bo hram, iz katerega bodo izšli ljudje, ki bodo lju-bili svojo zemljo in radi na svoji zemlji delati in živeti. Šola jih ne sme odglaviti domov. Zahvalil se je vsem, ki so se trudili na ta ali oni način za zgradbo šole in želel še mnogo uspehov.

Nato je okrajni šolski nadzornik g. Skebe podal zgodovino doljske šole. Ustanovljena je bila šola leta 1919 kot enarazrednica, ki je bila leta 1925 razširjena v dvorazrednico, letos pa v triraz-rednico. Našel je tudi vse učitelje, ki so tu službo-

vali in jih pozdravil. Najdalj sta tu službovali Irma Lavrič in Berta Erker; prva 11 let, druga pa 10 let.

Zupan g. Brule je podal poročilo o gradbi šole. Opisal je ves finančni razvoj zidanja šole kakor tudi neštete ovire raznih prejšnjih režimov, ki so bili proti gradnji nove šole.

Šola je trirazredna in dvonadstropna. Vsako nadstropje ima po en razred s toplo predsobo, kjer odlagajo otroci svoje površne obleke, kloboke in rute, pa tudi čevlje, da se obujejo v preproste pletene copate, preden vstopajo v učno sobo. Vsak razred ima svoje stranišče. V razredih so namesto dosedaj običajnih šolskih klopi stoli in mize za dva učenca. Stoli imajo na nogah gumijaste pod-stavke, da ni ropota pri premikanju. Upraviteljevo stanovanje ima svoje lastno poslopje, ki se drži šolskega poslopja kot prizidek.

Slavnostnega obeda v šoli so se udeležili g. ban, senator g. dr. Kulovec, prošt g. Cerin, okraj-ni glavar g. Vidmar, župnik g. Smolič, bivši na-radni poslanec Vabla, banški svetnik inž. Rataj, nadzornik g. Skebe, inž. Navinšek z gospo sopro-go, župan Brule, učitelj g. Jalen, gđ. Kronegger in g. Liliija, dalje g. Vrhovnik, g. Košir in odbor-niki krajevnega šolskega odbora. Med obedom je napil g. banu in vsem gostom župan g. Brule. Zah-valil se je g. banu za udeležbo in za pomoč, ki jo je izkazal ob gradnji šole. Prosil ga je še za nadaljnjo naklonjenost. Nato se je g. župan po-vrsti zahvalil vsem za trud in delo, ki so ga imeli z novo šolo. G. županu se je v imenu vseh zahva-lil g. ban. In z veseljem priznal, da je zelo zado-voljen z vsem, ker je tako domače in prijetno na Dolžu. Obljubil je svojo nadaljnjo pomoč, ker vidi, da vsi složno delajo, za kar zasluži priznanje in so vsem lahko za zgled. Zakaj sloga je prvo in glavno za doseg cilja, ki si ga postavimo. Tako složen slovenski narod bo močan in bo vedno do-segal, kar mu gre.

Ob dveh popoldne je bilo slavlje zaključeno in gostje so se razšli v veseljem razpoloženju in z lepimi spomini na naš Dolž.

Avtobusna proga

LJUBLJANA — KOČEVJE — SUŠAK
prekine začasno 80. t. m. obratovanje
„JADRAN“, avtobusno podjetje d. d. Ljubljana

Po državi

* Zveza nameščencev socialnega zavarovanja decentralizirana. V nedeljo je bil v Subotici v dvorani mestnega magistrata kongres Zveze na-mesčencev socialnega zavarovanja kraljevine Jugo-slavije. Predsednik zveze dr. Božidar Adžija je v svojem nagovoru opozoril na potrebo, da se po preureditvi državne zajednice najde nova formula zveze, ki bo odgovarjala interesom posebnih indi-vidualnih zajednic. V teku zborovanja je bil spre-jet predlog delegata dr. Branka Alujevića za spre-membo pravil, po katerih bo Vrhovna zveza na-mesčencev socialnega zavarovanja sestavljena iz treh samostojnih zvez v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani. Sedež Vrhovne zveze bo v Zagrebu. S tem bo izvršena popolna decentralizacija dose-danje organizacije.

* Dva otroka se zadušila v dimu. Mile Draž-novič v Sisku je šel zgodaj jutraj na delo. Kmalu za njim je odšla od doma njegova žena Stefanija v trgovino da bi nakupila nekaj živežnih potreb-ščin. Doma je pustila petletnega Ivana in 19-me-sečnega Tončka. Oba sinčka sta spala na slani-njati poleg štedilnika, da bi jima bilo topleje. Pod štedilnik je mati natresla koruzne slame, da bi se eušila. Vrata je za seboj zaklenila in se zamudila v mestu skoro do popoldne. Ko se je vrnila domov, je zapazila, da se okoli vrata vije gost dim. Ko je vrata odprla, je komaj našla svoja otroke, ki eta ležala nepremično na tleh. Poklicala je takoj zdrav-nika, ki je poskusil z umetnim dihanjem rešiti oba otroke, kar je bilo že prepozno, oba sta bila mrtva. Starejši sinček je ležal pod posteljo, kamor se je v smrtnem boju zavlekel. Otroke so pokopali na stroške mestne občine.

* Bosanski učitelj dopisuje z bivšim abesin-skim njegovcem. Staremu učitelju Iuki Stijačiču v Bilečah v Hercegovini je šla usoda bivšega abesin-skega cesarja Haile Selassieja tako k srcu, da je sedel za mizo in mu napisal pismo, v katerem mu je izrekel svoje iskreno sožalje. Po nekaj tednih

je dobil iz Londona od Haile Selassieja odgovor, v katerem se mu bivši neguš toplo zahvaljuje za nje-govo občutovanje. Od tedaj si stari učitelj stal-no dopisuje z bivšim abesinskim negušem.

* Hud boj s steklami volkom. Iz Sjenice v Bosni poročajo, da imajo tamkajšnji prebivalci, odkar je nastopil mraz, vedno več neprijetnosti z volkovi, ki jih lakota prižene v bližino človeških bivališč. V petek pa je vas Crvci doživela sredi belega dne razburljiv dogodek s steklami volkom, ki se je priključil iz gozdov in razsajal po vasi. Vsakogar, kogar je srečal, je napadel in ugriznil. Štiri kmete, ki so bili v tem času na cesti, je ogri-zel. Vse je zbežalo v hiše. Nekaj pogumnih kme-tov pa se je vendar oborožilo in odhitelo za vol-kom, ki je divjal proti koncu vasi, kjer je pasel čredo ovac pastir Jakob Cucak. Cucak je opazil volka in mu je z nožem v roki pohitel nasproti. Zverina se je zaletela vanj in ga podrla na tla. Cucaku se je sicer pooretilo, da je porinil zverini nož v trebuh, toda kljub temu bi najbrže podle-gl, če ne bi v tem prihiteli kmetje, ki so volka pobili. Vse štiri hudo ogrižene kmete in pastirja so pre-peljali v Pasterjev zavod v Novem Pazaru.

* Izkazalo se je, da ni poveril. Pretekli te-den smo poročali, da se vodi preiskava proti ob-činskemu načelniku v Nedeljšu Juriju Znidariču, ki je bil osumljen, da je poveril okrog 40.000 din občinskega denarja. Preiskava pa je ugotovila, da Znidarič denarja ni poveril, nego samo to, da je nekatere izdatke, ki so se dejansko izvršili, pozabil vknjižiti, med drugim tudi večje nakazilo davčni upravi. Izkazalo se je, da je bila prijava proti sicer prikljubnemu občinskemu načelniku le plod osebnega sovraštva nekaterih občanov.

* Okružen umor v kleti. Policija v Križevcih je bila te dni obveščena, da leži v vinogradu Dra-gutina Novaka v bližnjem Podgajcu ubit moški z razlikano lobjano. Komisija je ugotovila, da je ubiti 65-letni dninar Gjuro Zarep. Preiskava je kmalu doglala, da je dninarja ubil lastnik vino-grada Novak, ki je imovit posestnik in star 62 let. Novak je povsem hladnokrvno priznal svoj zločin. Povedal je, da je povabil Zarepa v klet na vino in ko sta ga že precej spila, eta se začela pripraviti. V teku prepira, pravi Novak, je Zarep potegnil nož, toda Novak je bil hitrejši. Zgrabil je veliko tesareko kladivo in ga z vso silo udaril po glavi. Zarep se je pod silnim udarcem zrušil mrtev na tla. Novak je nato še nekoliko pil, nato pa je zvelkel truplo za noge iz kleti in ga pustil ležati pred hišo. Novak je v svojem priznanju pokazal neverjeten cinizem. Ko je bil naslednjega dne na-vzoč pri obdukciji trupla na licu mesta je v ugod-nem trenutku pobežnil redarju v klet, kjer je za-čel piti vino kar izpod pipe. Ubijalec Novak je po vsej vasi znan kot zelo nasilen človek in je bil že večkrat kaznovan zaradi pretepotov, v katerih je uporabljal sekiro.

* Še o dvojnem ropaskem umoru v Osijeku. V eni zadnjih številk smo na tem mestu poročali o dvojnem ropaskem umoru, ki se je primeril v noči med petkom in soboto pretekelega tedna v Osijeku. Trgovca Kohna je podlegel ranam že med prevozom v bolnišnico, njegova žena Cecilija pa je izdihnila v soboto popoldne. Na podlagi opisa roparjev, kakor ga je dala elužinja, so že ugotovi-li identiteto enega od njih. Je to komaj 20 letni Bogdan Radivojevič iz Male Vasiče pri Sidu. Kljub svoji mladosti ima na vesti že mnogo hudih zlo-činov. Niso pa še mogli doleže ugotoviti, koliko denarja in dragocenosti eta roparja odnesla.

* Iz strahu pred operacijo v smrt. V soboto popoldne se je ekoli okno prvega nadstropja vr-gl 58 letni upokojenec Steva Kurteš. Pri padcu na tla je dobil tako hude poškodbe, da jim je kmalu podlegel. Kurteš je prišel v bolnišnico pred nekaj dnevi in bi se moral podvreči težji operaciji. Ker je dvomil v srečen izid operacije, je sklenil sam končati z življenjem. V trenutku ko ni bilo niko-gar v bližini, se je pognal ekoli okno na cesto.

Anekdoti

Dvorni svetnik Duden je nekoč obiskal zna-nega filozofa, ki je bil velik ljubitelj knjig. Takoj po kosilu je filozof popeljal dvornega svetnika v svojo knjižnico, kjer mu je vse ponesen pokazal svoje knjige, katerim se je dvorni svetnik iskreno čudil.

»Vi imate tukaj silno redka dela,« pravi dvor-ni svetnik e priznanjem. »Gotovo so te knjige po-zrle ogromno denarja.«

»Res?« odgovori filozof »te knjige sem el mo-gel nabaviti samo tako da sem se odpovedal neki drugi mali knjižici.«

»Kateri?« se je začudil gost.

»Hranilni knjižici,« se je nasmehnil filozof.

Ljubljana, 29. novembra

Gledališče

Drama. Sreda, 29. nov.: »Kozarec vode«. Red Sreda. — Četrtek, 30. nov.: »George Dandin«. Red Četrtek. — Petek, 1. dec. ob 15: »Emil in detek-tivi«. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Sobota, 2. dec.: »Kozarec vode«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Nedelja, 3. dec. ob 15: »Princeska in pastirček«. Mladinska predstava. Nastop sv. Miklavža in nje-govega spremlstva. Znižane cene od 20 din nav-zdol. Ob 20: »Hudičev učenec«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Abonenti reda Četrtek bodo imeli v četrtek predstavo »George Dandin«. Zgodba o varnem soprogu, ki je odblesk Molierove lastne nečreče v zakonu, pa je obenem tudi udarna slika mišljenja in čustvovanja določenih krogov plemstva. Zani-mivo inscenirana in slogu ustrežajoča podana igra je vredna oblika. Režiser: dr. Bratko Kreft. Vlogo sluge Lubina bo igral namesto v Operi zaposlene-ga Sancina Sever.

Opera. Sreda, 29. nov.: Zaprtlo (generalka). — Četrtek, 30. nov.: »Gorenjski slavček«. Premiera. Premiereki abonma. Slavnostna predstava. — Pe-tek, 1. dec.: Zaprtlo. — Sobota, 2. dec.: »Gorenj-ski slavček«. Red A. — Nedelja, 3. dec. ob 15: »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. Ob 20: »Ero z onega sveta«. Izven. Znižane cene od 30 din nav-zdol. — Ponedeljek 4. dec.: Zaprtlo.

Radio Ljubljana

Sreda, 29. nov.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Poročila, napovedi — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Španske pesmice in plesi (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napo-vedi — 13.02 Resni zvoki in veseli ritmi (ploš-šče) — 14 Napovedi — 18 Mladin. ura: a) Na-rodno obrambno delo in mladina (prof. Bojce); b) Za mlade naravoslovce (Mirosl. Zor) — 18.40 Kmet, izobrazba in šola (dr. V. Brumen) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Ministr-stvo za ljudsko telesno vzgojo — 19.40 Objave — 19.50 Fotografiranje v naravnih barvah (Fr. Bajd) — 20 Rubinsteinovi dvospevi (gđ. P. Zu-panova in V. Rudolfova s spremljevanjem kla-virja (prof. Šivic) — 20.45 Plesna glasba (ploš-šče) — 21.15 Komorni pihalni trio (V. Campa - flavta, M. Ravbar - klarinet, G. Loparnik - fagot — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Tambu-raški septet (St. Kahne).

Drugi programi

Sreda, 29. novembra: Belgrad: 20 Opera — Za-greb: 20 Ljubljana. — Bratislava: 19.40 Španska gl. — 20.15 Zab. gl. — 21 Igra — 21.30 Zbor. — Solija: 19.50 Wagnerjeva opera »Tannhäuser«. — Ankara: 19.20 Operetna gl. — Beromünster: 21.20 Baletna gl. — Budimpešta: 20.10 Igra — 22 Cig. ork. 23.20 Plesna gl. — Bukarešta: 20 Verdi: Stabat Mater in Monteverdi: Orfej. — Stockholm-Hörby: 20 Simf. konc. — Trst-Milano: 17.15 Plesna gl. — 21.15 Simf. konc. — Rim-Bar: 21 Igra — 22.25 Violina. — Florence: 21 Verdijeva opera »Rigolet-to«. — London: 19.45 BBC ork. in zbor. — Oslo: 19.30 Kom. gl. — 20.30 Ork. konc. — Reykjavik: 21.15 Pisan konc. — Sottens: 20.30 Simf. koncert.

Prireditve in zabave

Trnovčani! Prosvetno društvo Trnovo priredi v četrtek, 30. novembra ob 20 v društvenem domu Karunova ulica 14 »Proslavo zedinjenja« s pestrnim sporedom. Govor bo imel župnik in pisatelj Fr. S. Finžgar. Za članstvo društva in odsekov udeležba obvezna. Ostali Trnovčani vljudno vabljeni. Vstop je prost.

Salezijanska prosveta na Kodelfevem priredi v petek, 1. decembra na državni praznik, ob 19 v gledališki dvorani Salezijanskega mladinskega doma proslavo e sledečim sporedom: 1. Nastop godbe Mladinskega doma; 2. Slavnostni govor (go-vori g. prof. Terčelj); 3. Petje narodnih pesmi; 4. Zborna deklamacija; 5. Nastop mladinskega pev-skega zbora; 6. Recitacija »Slovenska beseda«; 7. Alegorična ekupina; 8. Državna himna. Pri pro-slavi se bodo botali prostovoljni prispevki. Dvo-rana bo zakurjena. Udeležiti se v obilnem številu proslave v spomin ustanovitve naše Jugoslavije!

Predavanja

V dvorani Rokodelskega doma bo predaval v sredo 29. t. m. ob 8 zvečer g. mestni svetnik Karol Kavka o velikem vsestranskem napredku obrti v Jugoslaviji. Vsi člani Društva rokodelskih moj-strov in Društva rokodelskih pomočnikov naj se predavanja zanesljivo udeležijo.

Sadljarska in vrtnarska podružnica Ljubljana-mesto ima redno predavanje v sredo 29. t. m. ob 19 (7 zvečer) v kemijski dvorani na I. drž. realni gimnaziji (realki) v Vegovi ulici, pritličje. Pre-daval bo g. Franc Zelenik o O naših prijateljih in pomočnikih na vrtni in bo svoja izvajanja po-jasnjeval s skioptičnimi slikami. Vstop prost. Čla-ni in gostje vabljeni!

Šentpeterska prosveta. Drevi ob 8 skioptično predavanje prof. J. Mlakarja: »O Dolomitih«.

Ljudska univerza, Kongresni trg, mala dvor-na Filharmonije. V sredo, 29. t. m. bo predaval g. inž. Fran Premrl, univ. asistent o enovi: »Teh-nika in gospodarstvo«. Vstopnine ni.

Naše dijaštvo

Akadska kongregacija pri oo. frančiškanih ima drevi ob osmih redni članski sestanek. Vsi tovariši akademiki vabljeni!

Kongregacija za akademike ima drevi toč-no ob četrti na osem sestanek v frančiškanski ka-peli. Vljudno vabljeni!

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyr-seva 43; mr. Hočevar, Celovška Celovška c. 62 in mr. Gartus, Moste, Zaloška c.

»Strašno je mraz v telefonski celici, jač se moram za veliko pomeniti e svojo prijateljico.«

LJUBLJANA

Higienična ureditev stanovanj

Protituberkulozna zveza v Ljubljani polaga veliko važnost na higienično ureditev stanovanj, ki naj bi zagotovila zlasti delavskim slojem in kmetičem živju kolikor mogoče vse pogoje za zdravje rodbin in njihovega naraščaja. Obče je znano, da mnogo stanovanj ne odgovarja najprimitivnejšim zdravstvenim predpisom in da tvorijo hvalažna legla nalezljivih bolezni, predvsem najzahrbtnejše sovražnice našega naroda — jetike. Protituberkulozni zvezi je dobro znano, da marikatera družina zaradi težkih socialnih razmer ne more urediti stanovanja tako, kakor bi želela, vendar pa prav vsakdo lahko posveča največjo pažnjo čistoči in zračanju, ki sta glavna pogoja za preprečenje jetike. Protituberkulozna zveza bo tudi za letošnji božič razdelila za območje vsakega protituberkuloznega dispanzerja dve skromni nagradi onim rodbinam, katerih stanovanja se odlikujejo po posebni čistoči in higieniški ureditvi (lošitev jetičnega bolnika od zdravih, sistematično zračenje itd.). V ta namen bodo dispanzerske seestre na podlagi svojih opazovanj sestavile seznam takšnih stanovanj ter jih potom protituberkuloznih dispanzerjev dostavile Protituberkulozni zvezi, ki bo nato odobrene nagrade še pred božičem razdelila. Pripominjamo pa, da iz tega naslova že nagrajena higienična stanovanja pri nagradah ne pridejo vnovič v poštev.

NOVINARSKI KONCERT

1. DECEMBRA - NA TABORU

SODELUJEJO:

AKADEMSKI PEVSKI ZBOR
POD VODSTVOM
FRANCETA MAROLTA
SOLISTI:
SONJA IVANCIC
IVAN FRANCL
VEKOSLAV JANKO
VIOLINIST LEO PFEIFER

I Upravni odbor oficirskega doma v Ljubljani priredi 1. decembra t. l. za aktivne in rezervne oficirje družinski večer v prostorih Zvezde. Vsi aktivni in rezervni oficirji in njih družinski člani vjdno vabljani. Aktivni oficirji v praznični obleki, rezervni v službeni ali temni obleki. Vstop dovoljen samo proti stalnim pozivnicam. Začetek ob 21.45.

I Društvo rokodelskih mojstrov poziva vse svoje člane, da se v sredo, 29. novembra ob 8 zvečer zanesljivo udeležijo predavanja, ki ga bo imel v dvorani Rokodeškega doma g. mestni svetnik Karel Kavka. Predaval bo o vsestranskem napredku obrti v Jugoslaviji.

I Miklavževanje v Rokodelskem domu bo v nedeljo, 3. decembra. Ob 4 popoldne bo Miklavž obdaroval otroke, ob 8 zvečer pa odrasle. Pri Miklavževanju za otroke bo Rokodelski oder vpriporil ljubko igrico »Miklavž prihaja«, pri Miklavževanju za odrasle pa veseloigro »Oporoka Lukovskega graščaka«. Predprodaja vstopnic in sprejemanje daril bo v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12, v soboto, 2. decembra od popoldne do 8 zvečer, v nedeljo 3. decembra pa od 9 popoldne dalje.

Sv. Miklavž je shranil

en del svojih lepih darov tudi pri narodni tverdi

Janko Jazbec, Miklošičeva c. 12.
Poglejte in izberite!

I Naši nameščenci bodo slovesno proslavili 1. december. — Društvo Zdrženih zasebnih in trgovskih nameščenov Slovenije priredi na predvečer narodnega praznika, t. j. v četrtek, 30. t. m. ob 8 zvečer v veliki dvorani Delavske zbornice proslavo zedinjenja z izbranim sporedom. Na sporedu je več pevskih, orkestralnih in solo točk, ki jih bodo izvajali nameščenci sami. Prav tako je na sporedu več recitacij in priložnostni govor. — Ker je zanimanje za to proslavo v vrstah naših zasebnih nameščenov zelo veliko in je vetop dovoljen samo proti posebnim vabilom, svetujemo, da si jih zainteresirani pravočasno nabavijo. Vabila so na razpolago našim članom danes in jutri, v sredo od pol 5 do pol 7 popoldne v društvenih prostorih, Ljubljana, Miklošičeva c. 22, II. nadstropje, desno.

I Grzinčičeva opereta »Miklavž prihaja« ne dvoumno na najlepši način podaja razpoloženje Miklavževega večera. To velja zlasti za prvo in tretje dejanje. V prvem dejanju se nam otroška naivno predstavijo nebeščani — angelci, mojstra Krispin in Gerard — kako se pripravljajo na odhod na zemljo. Drugo dejanje je resnejše — pač predstavlja pekel in njegove prebivalce, ki so že tudi vsi prevzeti od misli, da zopet pojdijo z Miklavžem na zemljo. V drugem dejanju nas obišče Miklavž v spremstvu nebeščanov in pekelščkov. Vso opereto prepletajo presrečno lepe melodije nebeščanov, pa zopet razposajane melodije pekelščkov. Temu dodajte pestrost oblek in čarobno razsvetljava, pa si lahko oddaleč nekoliko predstavljate Miklavžev večer, ki ga bo v nedeljo, 3. decembra pripravil Salezijanski oratorij svoji mladini in svojim prijateljem.

I Prosvetno društvo Trnovo sporoča vsem članom in prijateljem, da v sredo 29. novembra ne bo rednega prosvetnega večera, ker bo namesto tega v četrtek, 30. novembra proslavljati zedinjenja. I Miklavž naj pomaga bolnim revežem. Pisarnica »Modri Janko«, ki jo je založila Protituberkulozna zveza v Ljubljani, nazorno predčuje šoleki deci nevarnost okuženja z jetiko in način, kako se je mogoče tej nevarnosti izogniti. Opozorjamo vse starše, ki imajo šolobvezne otroke, da se opomnijo Miklavža in ga prosijo da nabavi zanje to elikanico, ki jim bo poleg veselega razvedrila v vezani besedi in v posrečenih slikah zbudila smisel za borbo proti jetiki. Pisanica na razpolago v vseh knjigarnah in v pisarni Protituberkulozne zveze (poslojpe šoleke poliklinike, Asker-

čeva cesta) za ceno 20 din. Čisti dobiček je namenjen najrevnejšim jetičnim bolnikom.

I Razveselite tudi letos za Miklavža Vaše malčke z lepimi igračkami in primernimi darili, ki jih nudi v veliki izbiri in po zmernih cenah domača trgovina Ivan Samec, Mestni trg 21.

I Podražitev mleka. Prejeli smo: Vsem konsumentom in producentom mleka! Vsi skrajno slabe letine za živinsko krmo, kakor tudi vedno naraščajočih cen močnim krmlom itd. je širši odbor Mlekarskega društva za Ljubljano in okolico na svoji seji dne 26. novembra 1939 sklenil, da se cena mleku poviša na 2,50 din za liter z dnem 1. decembra 1939. Vse producente prosimo, da se navedene cene točno držijo, ter da ne povišujejo preko določene cene, dokler ne bi o tem ponovno razpravljali. Prosimo pa tudi vse konsumente, da blagovolijo vzeti ta malenkostni skrajno neodločljiv povisek na znanje. — Mlekarsko društvo za Ljubljano in okolico.

I Združenje brivcev in frizerjev v Ljubljani obveča cenjeno občinstvo, da morajo biti brivsko-frizerški saloni v Ljubljani na dan zedinjenja 1. decembra ves dan zaprti, zato bodo v četrtek, 30. novembra odprti do 21 zvečer, ter se cenjeni gosti naprošajo, da se po tem ravnaajo.

I 15.000 km po Severni Ameriki, je bil naslov predavanju, ki ga je imel v ponedeljek zvečer v frančiškanski dvorani g. inž. Mitja Svigelj. Predavanje je spremljalo veliko število diapozitivov, med njimi tudi nekaj barvnih, izdelanih na Dufay filmu. Snov sama je bila prav gotovo zanimiva, vendar preobsežna, saj bi zadoščalo že 15.000 valov ne pa kilometrov. Škoda, da je predavatelj iz-

MARIBOR

Boj proti živinski kugi v okolici

Na pobudo okoliških živinorejcev je bilo brezplačno cepljenih v treh občinah 500 govedi

Maribor, 28. novembra. Dve leti že razsaja po Evropi huda živinska kuga elinavka in parkijevka, ki je povzročila v tem času ogromno škodo, ki gre v milijarde in milijarde. K nam so jo zanesli iz Nemčije, ki ima tudi glavno krivdo, da se je kuga tako razširila ter je ni bilo mogoče do sedaj zatreti. Z neprestanimi mobilizacijami, z vojaškimi pohodi križem države se je bolezen v Nemčiji razširila v sleherni kraj ter je ni mogoče zatreti z navadnimi policijsko-zdravstvenimi merami. Kot neposredni sosedje Nemčije pa smo zaradi tega prizadeti zlasti mi, saj je znano, da so prinesli in še prinašajo bolezen k nam sezonski delavci, ki so imeli v okuženih krajih v Nemčiji opravka z bolno živino.

Težko si je za nepoučenega predstavljati res ogromen obseg škode, ki jo povzroča ta kuga našim kmetovalcem. Po cele vasi so kontumicirane, ne morejo prodajati živine, ne smejo hoditi na sejme, ker ne dobe polnih listov, ne morejo dobavljati mleka, z živino ne smejo na javno ceste ter ne morejo z njo delati na polju. Veliko živine pogine, naraščaja pa sploh ni, ker vse obtele krave izvržejo. V enem samem okraju nastane na ta način milijonska škoda. Vsa dosejana borba proti živinski kugi je bila zaman. Za nekaj časa je prenehala, potem pa se znova spet pojavlja. Posebno nevaren je za širjenje kuge zimski čas, ker je tedaj povzročitelj bolezni — virus slinavke dobi bolj žilav, kakor v poletnem času. Bolezen se prenaša na obleki, obuvalu, z vsem, kar pride v dotik z bolelimi živalmi. Si silno strogimi oblastvenimi merami se skuša širjenje bolezni preprečiti. Pri tem pa oblastva nimajo vedno prav srečne roke. Kot razkuževalno sredstvo se je zadnje čase posebno priporočal »caporite«, ki pa je zelo drag ter učinkuje na virus šele po 24 urah. Tudi druga sredstva učinkujejo šele po daljšem času, tako da obstoji možnost, da se bolezen prenaša kljub razkužbi. Najbolj uspešno razkuževalno sredstvo je še natrijev lug, ki uniči v 1% raztopini klice bolezni v 1 minuti. 1% natrijeva lužina ni škodljiva za obleko in tudi ne za kožo, samo na eluznico ne sme priti. Tudi to prednost ima, da je najcenejše. Kot pa že rečeno, so vsa razkuževalna sredstva le dvomljive vrednosti, saj

se bolezen širi kljub najstrožjim ukrepom. Tako se je močno razširila kuga v mariborski okolici na desnem bregu Drave v vaseh pod Pohorjem, odkoder sega sedaj naprej v Dravsko dolino.

Ker se pa je uspelo sedaj na pobudo zasebnikov zainteresirati baneko upravo v Ljubljani za novo sredstvo v borbi proti slinavki in parkijevki — za profilaktični serum, s katerim se cepljena živina imunizira za daljšo dobo. Baneka uprava je bila sprva iz nerazumljivih razlogov proti cepitvi, na podlagi dokazov, ki jih je doprinesel državni veterinarski eksperimentalni zavod v Zagrebu, ki to cepivo izdeluje, pa je svoje mnenje izpremenila ter je dala dovoljenje za cepitev. Novo cepivo je izdelal prof. Waldmann v Nemčiji, kjer se sedaj na veliko izdeluje. Za Nemčijo ga je začela uporabljati Danzka, potem pa naša država, ki je tako šele tretja država v Evropi, ki se poslužuje tega najmodernejšega očuvalnega sredstva ter ga tudi sama izdeluje.

Omenjeni zavod v Zagrebu je dosejal cepil v državi nad 20.000 govedi z najboljšim uspehom. Niti v enem primeru se na cepljenih živalih ni pojavila kužna bolezen. Na poziv naprednih živinorejcev v mariborski okolici je poslal zagrebški zavod svojega strokovnjaka, ki je pred 24 dnevi pocepil v treh občinah — v Radvanju, Studencih in Limbušu 500 glav živine. Cepljenje se je vršilo brezplačno. Zagrebški zavod je prevzel vse stroške za cepivo in za svojega strokovnjaka. Uspeh tega cepljenja se je pokazal že sedaj. Kuga je ostala osamljena na že okužene dvorce ter se ni razširila v sosesčino. Vsa cepljena živina je ostala absolutno zdrava in se tudi niso pokazale nobene škodljive posledice, ki bi bile v zvezi s cepljenjem in česar so se nekateri prvotno bali. Ta uspeh je najlepši dokaz za vrednost novega sredstva. Nujno potrebno bi bilo, da bi se za cepljenje živine proti slinavki in parkijevki zainteresirala banska uprava z vso intenzivnostjo ter bi ga organizirala na najširši podlagi. Blizajo se za nas težki gospodarski časi ter je potrebno, da si z vsemi sredstvi čuvamo našo imovino. Nastopa ogromno povpraševanje po naši živini ter bomo lahko zadostili vsem potrebam le, če bomo znali ohraniti to, kar imamo.

V proslavo 21 letnice

kraljevine Jugoslavije
priredijo mariborski Fantovski
odseki in Dekliški krožki
telovadno akademijo
jutri, v četrtek, 30. novembra
ob 8 zv. v Narodnem gledališču

m Se danes si oskrbite vstopnice za jutrišnjo akademijo FO in DK. Vstopnice so naprodaj v prodajalni Cirilove tiskarne na Aleksandrovi 6. Ker je vstopnic vedno manj, povpraševanje po njih pa vedno večje, prosimo vse one, ki so vstopnice rezervirali, da jih dvignejo najpozneje danes do 6 zvečer.

m Brezplačna predstava v gledališču za mestne reveže. Tudi letos bo mariborsko gledališče proslavilo državni praznik 1. decembra z lepo socialno gesto — z brezplačno predstavo za revne mariborske meščane. Predstava bo popoldne ter se vpripori Finžgarjeva ljudska igra »Veriga«. Zvečer pa se kot ljudska predstava po globoko znižanih cenah ponovi Cankarjev »Hlapec Jernej in njegova pravica«. Na ta način bo omogočeno najširšim slojem, da na kulturnem način proslave praznik zedinjenja.

m Trgovine na državni praznik. Združenje trgovcev za mesto Maribor opozarja, da so trgovine v petek, 1. decembra, na državni praznik ves dan zaprte. Na Miklavžovo nedeljo, dne 3. t. m., ostanejo trgovine v mestu odprte od 8 do 12. ure.

m Slovensko obrtno društvo v Mariboru proslavi državni praznik 1. decembra s sv. mašo ob 8 v stolnici. Ob 9 se vrši proslava v dvorani Ljudske univerze. Na sporedu je slavnostni govor in nato razdelitev priznanj in nagrad pomočnikom in vajencem, ki so se udeležili s svojimi izdelki obrtne razstave na letošnjem Mariborskem tednu. Društvo vabi vse gg. mojstre, pomočnike in vajence, da se proslave udeležijo.

m Lepa nova stavba. Zelo skeptično so opazovali Mariborčani pričetek gradbenih del pri

svojevrstni novi stanovanjski in trgovski stavbi, ki jo zida zavarovalnica »Dravac« v Sodni ulici. Je to res posebne vrste zgradba, dolga skoraj 50, široka pa samo pet, oziroma od prvega nadstropja naprej šest metrov. Sedaj pa, ko so odstranjeni zidarski odri ter je zunanost stavbe skoraj gotova, pa so tudi najbolj skeptični kritiki izpreobrnjeni. Nova zgradba je na zunanost prijetna za pogled in tako posrečeno izpolnjuje prejšnji za vsako porabo neprimeren prostor ob dolgem požarnem zidu v Sodni ulici, da je res lepa pridobitev za mesto. Tudi notranost je zelo smoteno urejena ter ima zelo lepe stanovanjske in poslovne prostore. Nova stavba bo še letos pripravljena za vselitev.

m Poselska zveza opozarja svoje članice, da se listine, ki so potrebne pri izdaji novih knjižic, izdajajo brez kolkovine.

m Uhožna družina, ki je zaradi bolezni hranitelja prišla v veliko stisko, se pripravlja blagim srem v blagohotno pomoč bodisi v denarju, obliki ali hrani. Darove sprejema uprava našega lista v Mariboru.

Klobuki

pri »LAMA«, Jurčičeva ul. 4 (prost ogled)

m Nepoštena služkinja. Pred senatom treh sodnikov je bila včeraj popoldne zanimiva razprava o velikih tatvinah, ki so se nekaj let dogajale pri posestniku Šlambergerju v Zrkoveh pri Mariboru. Posestnik Šlamberger je tekom dveh let opazil da mu izginja denar, katerega je hranil doma. Zmanjkalo so včasih manjše, včasih pa tudi večje vsote. Sumil je vse mogoče ljudi, zlasti pa najožje domače, ni mu pa prišlo na misel, da mu izmika denar njegova služkinja, 25-letna G. Majhenič, ki je pri njem služila že več let. Tako mu je tekom dveh let zmanjkalo 7000 din. Pravo tatvico so odkrili letošnji poleti, ko je poslala služkinja v bližnjo gostilno nekega fanta s tisočakom, da ji prinese liter vina. V gostilni so postali pozorni, odkod služkinji 1000 din, pa je šla potem sama tja ter jih je pomirila, češ da so ji denar dali neki lovci, ki so se ustavili na lovu poleg vasi ter so jo poslali v gostilno po vino. Zadeva pa je prišla na ušesa njenemu gospodarju, ki je

Joh. Strauss - kralj valčka

KINO UNION Telefon 22-21

Celjske novice

c Katoliško prosvetno društvo priredi v četrtek, 30. novembra, v okviru narodnega praznika zedinjenja prvi družinski večer članov KPD. Na večeru bo nastopil salonski orkester, govornik pa bo predaval g pomenu narodnega praznika zedinjenja. Pričetek točno ob 8. K večeru so vabljeni tudi vsi člani in članice naših mladinskih organizacij. Vstopnine ni, pobirajo se darovi za društvo.

c Dekliški krožek prične drevi ob 7 v Domu z redno telovadbo.

c Prednaznanilo. Mariborsko narodno gledališče bo uprizorilo v sredo, 13. decembra, »Prodano neveste« v celjskem mestnem gledališču.

c O narodni obrambi bo drevi ob 8 predaval v Domu na sestanku FO brat Demšar. Za člano je udeležba obvezna. Vabljeni tudi podporni člani in starešine.

c Letošnji prosvetni večeri KPD v Celju. KPD v Celju bo po sklepu zadnjega občnega zbora priredilo redne družinske večere, na katerih se bodo shajali člani društva in govorili o vseh važnih problemih sedanjega časa. Obenem bo priredilo naslednje prosvetne večere: 18. decembra bo govoril o svetovni razstavi v Newyorku spiritual g. Viktor Demšar; 22. januarja ravnatelj dr. Ivo Pirc o narodni rasti in zdravju družin; 29. jan. prof. Janko Mlakar o temi: »Iz mojega nahrbtnika«; 12. februarja prof. dr. Pavel Blaznik o srednjeveških celih med Slovenci; 19. februarja kustos dr. Melita Pivec Stele o ženskih samostanih na Slovenskem; 26. februarja insp. Silvo Kranjec o kmečkih uporih; 4. marca ravn. Vinko Zor o sprejemu Slovencev pri sv. očetu Piju XII.; zaključili pa se bodo ti prosvetni večeri z materinsko proslavo 31. marca. Od časa bo KPD predvajalo tudi izbrane kulturne filme.

c Učiteljsko zborovanje. Učiteljsko društvo za celjski okraj bo zborovalo v ponedeljek, 4. dec., ob pol 9 dopoldne v prvi mestni ljudski šoli. Na dnevnem redu je aktualno predavanje univ. prof. dr. Andreja Gosarja »Nova družba in šola«.

c Nova pridobitev planinske koče na Lisci. Lepa planinska postojanka Liska, kamor tako radi pohite tudi Celjani, bo dobila nov vodovod, s čimer bo ta lepa planinska postojanka mnogo pridobila. Vodo bodo zajeli pri Sv. Joštu, odkoder bodo speljane navzgor vodovodne cevi v dolžini 610 m. Vsa dela bodo stala 60.000 din. Agilni odbor SPD, podružnica Zidani most, je že zbral v ta namen 30.000 din in je upati, da se bodo dela že prišla spomlad.

c Draga mačka. Potnik celjskega trgovca na Glavnem trgu je povozil z avtomobilom hišnikovo mačko, da je poginila. Hišnik je poslal potniku račun in prav resno zahteva za mačko 300 dinarjev. Če to primerjamo z cenitvijo na orožnih vajah poginulega žrebca nekega celjskega zdravnika, ki je dobil zanj le 450 din, je to zares draga živalca.

c Združenje trgovcev za mesto Celje je poslalo vsem članom okolišnice, da se vsem nameščenem zvišajo plače odnosno, da se uvedejo primerne draginske doklade z ozirom na naraščajočo draginjo.

c Državni prispevki za gradnjo vodovodov v celjskem okraju. Na intervencijo senatorja g. Alojzija Miheliča je gradbeno ministrstvo odobrilo za gradnjo vodovoda v St. Jurju pri Celju 150 tisoč din, za vodovod v Gornji Ponikvi 50.000 din, za vodovod na Klancu pri Dobrni 50.000 in za nadaljevanje gradnje vodovoda na Frankolovem pri Celju 14.000 din.

c Mezdno gibanje med krojaškimi pomočniki v Celju. Med krojaškimi pomočniki v Celju je začelo gibanje za zvišanje plač z ozirom na veliko draginjo. Govora je že o tozadnevni novi kolektivni pogodbi. Razume se, če bodo mojstri zvišali plače svojim pomočnikom, bodo pa morali računati dražje svojim naročnikom.

c Kanalizacija Vodnikove ulice. Celjska mestna občina razpisuje nabavo 18 komadov kanalskih mrež in 8 komadov litoželeznih pokrovov za ureditev regulacije v Vodnikovi ulici. Ponudbe je vložiti na mestnem poglavarstvu do vključno 6. decembra.

c Na Bregu je umrla 82letna zasebnica Likovič Antonija. Naj rajna v miru počival.

c Lohanjo si je prebila, ko je padla po stopnicah 47letna hči posestnika Piki Terenzija. Pripejaljo so jo v celjsko bolnišnico. Slučaj je smrton nevaren.

c V Novi cerkvi pri Celju je padel s kolesa 26letni posestniški sin Kerš Jernej in si zlomil levo ključnico.

c Huda nesreča pod vozom. V Škofji vasi je padel pod voz desk 20letni delavec Banovšek Anton. Kolesa so šla čeznj in mu zlomila nogo ter prizadela težke poškodbe po vsem telesu. Banovška so pripeljali v celjsko bolnišnico.

c Ponarejeni 50 din kovanci so se pojavili v raznih krajih Savinjske doline. Posebno mnogo jih je v St. Pavlu pri Preboldu. Slavnici in drugod. Opozorjamo prebivalstvo, da ne bo kdo oškodovan.

c Svojemu gospodarju so kradli več let. Pekovski mojster Prekopek Jožef v St. Jurju pri Celju je opazil že večkrat, da mu je zmanjkalo več kilogramov moke. V trgovini, kjer je precej prometa, se seveda to ne opazi tako hitro. Sedaj pa se je Prekopek posrečilo, da je dokazal svojim vajencem, da so mu kradli moko od 1. 1937. Odnašali so mu po 10 kg moke. Koliko škode je utrpel gospodar, še ni znano.

c Prepek, ki bo najbrže zahteval življenje, je bil pred dnevi pri Sv. Magdaleni pri St. Pavlu pri Preboldu. V prepiru so se zgrabili Uplaznik Ivan, Ocepke Jurij in Anton. Pri tem je dobil Uplaznik hudo rano z nožem v levo stran prsi. Ocepke Juriju pa so prerezali z nožem na desni strani obraza od senca do podbradka. Oba slučaja sta smrtonevarna.

o tem obvestil oročnike. Ti so se zanimali za življenje mlade služkinje, pa so ugotovili zanimive reči, katere je znala pred gospodarjem spretno skrivati. Ugotovili so, da je deklet kadilo kot Turek, pa je najdražje cigarete, da se je vsako nedeljo in praznik podala v Maribor, se lepo za to priliko oblekla, v mestu pa je dajala za pijačo fantom, da je kar teklo od mize. Na podlagi teh dokazov se je služkinja končno udala ter je tatvine priznala. Obsojena je bila včeraj na 5 mesecev strogega zapora in na 2 leti izgube častnih pravic.

Gledališče

Sreda, 29. nov.: Zaprti.
Četrtek, 30. nov. ob 20: »Slavnostna akademija FO in DK«.

KULTURNI OBZORNIK

Ob smrti velikega češkega katoliškega pesnika X. Dvoraka

Največji sedanji češki katoliški pesnik umrl. Pesnik in duhovnik Ksaver Dvořák je te dni umrl, ko se je ravno bližal svoje 81. letu življenja. Skromno je bilo njegovo življenje in tiha njegova smrt, toda nekrologi sedaj podčrtavajo, da je njegova smrt prav takega pomena za češki narod, kakor ko je umrl zgodovinar Josef Pekař ali kritik F. Ks. Salda, kajti Ksaver Dvořák je bil res pesnik z božje milosti, ki je bil sicer med ustanovitelji moderne in najboljši izmed njih, toda je predstavljal tudi najvišji vrh češke religiozne, cerkvene poezije. Katoličanom je pomenjal veliko, je bil eden tistih ognjenih stebrov, ki je v svoji pesmi klical k obnovi človeka v nebeški hrani, Evharistiji in liturgiji, dočim je drugim Čehom bil pesnik, ki ni šel s tokom, temveč je sam zase v samotni pesni svoje lepe, svetu odmaknjenosti in od dvorjenja množice nedotaknjene stihne. Kot pesnik bo v literarni zgodovini vedno zapisan kot najboljši učenec velikega Vrchlickega, ki prav sedaj doživlja nekakšno svojo renesanso. Vrchlický, Sladek in Zeyer, to so bili tisti pesniški vrhovi koncem stoletja, v katerih ima zarodek nova romantika, ki je z Dvořakom, Bouškom in najgenialnejšim izmed njih Březina zrasla v češko metafizično in katoliško moderno. Tudi Březina je spadal dolgo časa v ta krog in je vse do konca bil z njimi v stikih. In Dvořák je bil med temi, ki so se borili za čisto poezijo in jo napolnjevali s katoliško mistiko in liturgično himniko ter avharistično meditacijo pač največji ter pravi predstavnik resnično katoliške, cerkvene poezije, ki prenese vsako literarno kritiko. Poglejmo samo naslove njegovih pesniških zbirk, ki obenem že tudi podajajo vsebino, notranjega duha. Tako je

začel zbirko sonetov Zlata stezica, ko je imel 30 let ter je takoj stopil v prve vrste tedanje moderne nove romantike, ki je iskala svoje motive tako rada v katoliški mistiki (Zeyer, Vrchlický, Březina), dalje V senci k zarji (1891), Molitev in pesmi (1893), Sursum corda (1894), ki velja za najboljšo njegovo pesniško zbirko. Meditacije (1896), Evharistija (1897), Improferie (1902), Novo življenje (1903), Soli Deo (1905), Iz globin vekov (1905), Kontemplacija (1909), Molitve pesnika (1913), Večna hrepenenja (1913), Brezoblačno nebo (1923), Na temelju (1929), Mistične melodije (1933) ter Pod svečnikom svobode (1934).

To so njegove zbirke, s katerimi je v češki književnosti ovrgel debato o inferiornosti katoliške poezije ter javno prisilil, da ga je priznala. Po svoji umetniški metodi je bil učenec artistov, parnasistov, tako da spada med najgibljivejšie oblikovalce češke besede in besednega okrasja, toda zaprtost oblike mu ni hromela duha, ki je v njem plapolal z resnično živim ognjem. Vsa poznejša katoliška umetnost z Durychom, Demlom, Čepom, Zachradničkom, Dokulilom ali Renčom, Lazekčim in drugimi, ki danes napolnjujejo češko književnost s katoliškim religioznim duhom, je zrasla iz podlage, ki so jo ustvarili prvi pionirji katoliškega gibanja, med katerimi se je najvišje povzpeli Ksaver Dvořák, drugače duhovnik in katehet na dekliški gimnaziji, tako pa »Janez Krstnik katoliške poezije«, kakor ga imenujejo češki literarni kritiki (Miloš Krejza). Primerno bi bilo, da bi se vsaj zdaj po njegovi smrti tudi pri nas kdo predstavil tega svečenika-pesnika vsaj s pietetno studijo, ko tako slabo poznamo tovrstno češko literarno udejstvovanje.

Prof. Fr. Koblár — petdesetletnik

Danes dopolnjuje petdeseto leto življenja profesor France Koblár, naš dolgoletni gledališki kritik, upravnik Radio-postaje Ljubljana, predsednik Društva slovenskih književnikov ter dolgoletni urednik Doma in sveta. Prof. Koblár, eden naših najodličnejših šolnikov v svoji stroki ter neutrudljivi kulturni delavec, se je pred 50 leti rodil v Železnikih na Gorenjskem. Studiral je v Ljubljani, univerzo pa na Dunaju in v Ljubljani, ko je preživel vso svetovno vojno pod uniformo in bil tudi na frontah. Kot kulturni prosvetni delavec se je agilno udeleževal v domačem kraju, kjer je bil sleber vsega tamkajšnjega društvenega delovanja. Sam je za Prosvetni dom prevajal igre (Hero in Leander, Prababica, Po 20 letih, itd. itd.), jih sam režiral in tudi sam igral še potem, ko je bil

Ljubljani, ki je pred leti tako lepo uspela in rodila dober sad za slovensko knjižno kulturo ter utrdil njen dober sloves. Prav posebno pa se poseveča ves Radiu Ljubljani, katerega upravnik je, ter vodi tudi radijske dramatične ure. Kot izkušeni ljudsko prosvetni delavec ve, kako mora organsko rasti vsa slovenska kultura ter da je Radio velik moderni prosvetni pripomoček, ki mu je potreben največji razmah in polne vsebine, ter vreden življenjskega napora najboljših naših kulturnih delavcev. Ko sedaj praznuje svoj življenjski jubilej, v vrsto čestilcev stopamo tudi mi, ter svojemu dolgoletnemu odličnemu sodelavniku kličemo: Na mnoga leta!

Pred premiero »Gorenjskega slavčka«

Anton Foerster, rodem Čeh, ki je živel v Ljubljani, spoznal in vzljubil naš folklorni melos in se vživel v mišljenje in čustvovanje našega ljudstva, je dal nam Slovincem izraziti našo opero »Gorenjski slavček«. Na besedilo Luize Pesjakove, ki spada med naše prve pesnice, je skomponiral igro s petjem, a jo je kasneje izpopolnil tako, da je nastala iz nje prava slovenska ljudska opera. To našo domačo umetnino, ki je res popolnoma naša, kot da jo je komponiral Slovinc, lahko primerjamo s prikupno pisano, poslikano kranjsko majoliklo, ki izraža oblikovno po slogu in slikanju naše narodno blago. Preprosta, prikupna, skromna, a vendar sočna in pristrčna govori ta opera našemu srcu najbližje in najtoplejšje besede, nas ogreje s svojo melodiko in dejanjem, ki tako čudovito izraža slavnostnost ljubezni slovenskega dekleta do domače grude in tistih, ki jih ljubi. — Najlepše in najznačilnejše pesmi iz našega narodnega zaklada je uporabil Foerster v tem svojem delu in dal slovenski duši odmeva v njih.

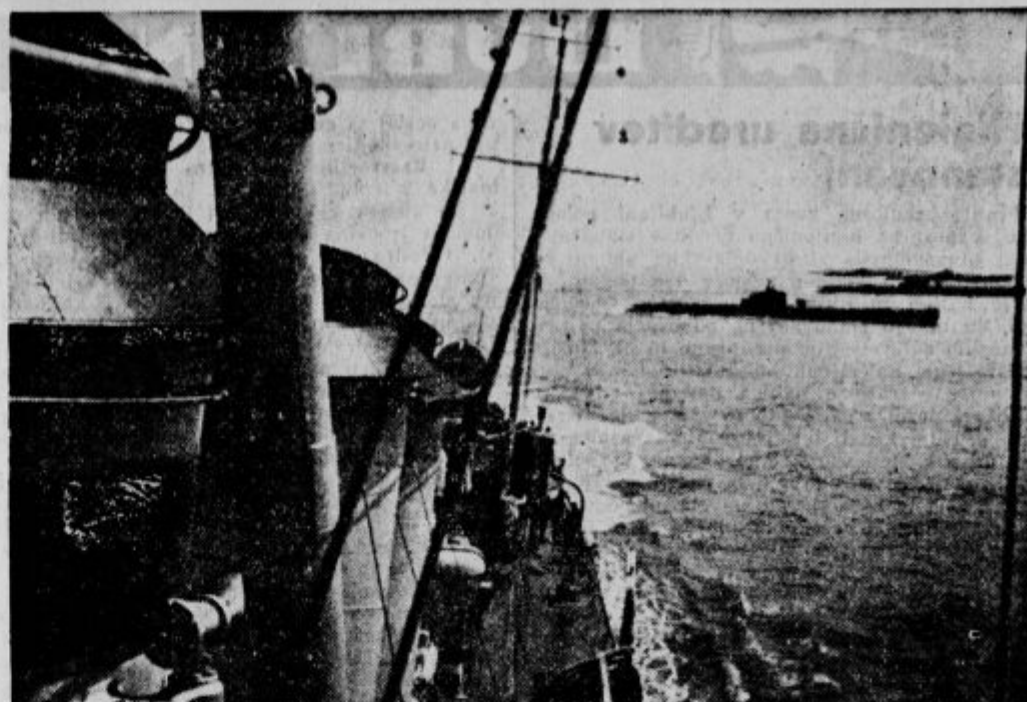
Uprizoritev te opere, s katero je dokazal Čeh Foerster kako bratsko, da, s istim utripom zna biti srce z nami, ja za nas v današnjem času do godek, ki ne bo šel brez globljega odmeva mimo nas. Ta opera v prvotni obliki, ne slagersko preoblikovani, učinkuje med nas kot spomin na tiste čase, ko se je v liriji zbudil duh svobode, ko je zažvela bolj ko kdaj prej narodna zavest v nas, ki je zrasel naš ponos, v zavesti, da ima tudi majhen narod, ki pa terja vse pravice do svobodenega, svojega življenja.

Vsak narod črpa v dobrih in slabih časih moč za svojo rast iz svojih osnov. In narodne umetnine spadajo mednje. Za nas pomeni uprizoritev »Gorenjskega slavčka« več kot samo reprodukcijo naše opere v skrbni zasedbi, kot je trenutno mogoča; ne, ta uprizoritev naj je manifestacija našega duha, mišljenja in čustvovanja, naše hvalečnosti do komponista tega dela, ki nam je dal edinstven narodni zaklad, ob katerem čutimo vso zdravo moč našega naroda. Premiera bo v četrtek, 30. t. m. na predvečer narodnega praznika, kar naj še bolj potrdi tudi v občinstvu zgornji pomen.

Nagrade češke Akademije znanosti. Literarne nagrade letošnjega leta je določilo te dni razsodišče akademikov (Ruža Jesenska, Karel Sezima in Jan Vrba). Prve nagrade ni dobil nihče, pač pa sta dva dobila drugo nagrado, vsak po 3000 čeških kron in sicer Jiří Marank za roman »Barbar Vok« ter Frant. Kropáč za roman »Slabo znamenje« (Zlé znamění). Tretjo nagrado sta dobila po 2000 Kč V. I. Drnák za roman »Soprog slavne žene« (Manžel slavné ženy) ter Vanka za roman »V krásni samotě« (Na krásné samotě). Razdeljene so bile tudi druge nagrade iz likovnih ter glasbenih umetnosti.

Nagrado iz fonda Mateja Havelke pa je dobil dramatik Fr. Goetz za igro »Tekmovalet« (Soupeři), iz fonda arh. Bed. Hlavačka kot najboljšie leposlovno delo iz češke zgodovine pa Čestimír Jelfabek za moran »Iskaleci zlata« (Hledači zlata). V poroti prvega fonda so bili Jelinek H., G. Preissova ter F. X. Svoboda, drugega pa Ja. Borecky, St. Lom ter K. Sezima.

Srbsko-hrvatski kulturni drobiz. — V nedeljo 26. novembra so bile odprte razstave slikarskih del hrvatskih slikarjev Jeromila Miševića in Frana Simonovića in Slovenca Zorana Mušiča. Miše, po rodu Splitčan, ki je več ko dve desetletji živel in deloval v Zagrebu, se je pred kratkim preselil v Beograd, kjer je postal profesor umetniške akademije, sicer pa spada v znano zagrebško skupino treh. Miše razstavlja okrog 80 del. To je njegova prva razstava v Beogradu. Druga dva slikarja, Simonović in Mušič, ki spadaja med mladi krog umetnikov, ki so se šolali v Zagrebu, pa razstavljata skupaj v mali dvorani Umetniškega paviljona. Njuna dela so zanimiva zlasti zato, ker so zvečine rezultat njunega popotovanja po Španiji.

Francoske podmornice se mimo torpedovke vračajo v svoja oporišča.

ŠPORT

Nujna potreba slovenske vrhovne športne zveze

Za Hrvati, ki imajo svojo športno slogo, so zdaj prišli še Srbi, ki ustanavljajo Zvezo srbskih športnih zvez ali na kratko SSSS. V to svrhu so že imeli sestanek, na katerem so soglasno sprejeli osnutek pravil, katera je sestavil pripravljalni odbor, in so tudi sklenili, da bo ustanovni občni zbor nove zveze 17. decembra t. l. Na tem sestanku so sprejeli tudi resolucijo, ki jo bodo poslali vsem društvom, in ki se glasi:

»Predstavniki in delegati skoraj vseh športnih panog in športnih organizacij v Beogradu (zastopanih je bilo 17 športnih panog), so soglasno sprejeli naslednje sklepe:

Šport v Jugoslaviji se zaradi razmer, ki niso odvisne od njega, pa na šport vplivajo, nahaja v težkem položaju. V mnogih športnih disciplinah se iščejo nova pota, športne organizacije tavajo v nejasnosti, izgublja se čas in zatorej se troši športna energija. V vrhovne športne organizacije se je začela mešati tudi politika.

Športniki, zbrani na tem sestanku, ostajajo dosledni svojem dosedanjemu športnemu delu in obsojajo mešanje politike v športno življenje. Nadalje ugotavljajo, da je z delom gotovih višjih športnih forumov, katerih sedeži so izven Beograda, ogrožena osnovna samostojnost srbskih športnih organizacij izven ozemlja banovine Hrvatske in dravske banovine.

Delegati vseh športnih panog in ustanov, ki obstajajo v Beogradu, najodločneje protestirajo proti nešportnim nameram in poizkusom, da se srbskim športnim organizacijam tudi brez njihove privolitve z oktroiranimi pravili, ki se sestavljajo in napravljajo v Zagrebu, vsiljujejo nemogoči pogoji za športno delo in obstanek.

Belgrajski športniki smatrajo, da je potrebno in nujno potrebno, da se vse srbske športne organizacije čim prej zedinijo in organizirajo v svojo zvezo srbskih športnih in viteških društev. S tako organizacijo srbskih športnih društev bi ob reorganizaciji športa v Jugoslaviji preprečili, da se ta preosnova ne izvrši na škodo srbskih športnikov in da bodo imela srbska športna društva na razvoj športa v Jugoslaviji takšen vpliv, kakor jim po vrednosti in številu organizacij pripada.

Zaradi tega pozivajo belgrajski športniki kot delegati posameznih športnih ustanov vse srbske športne zveze, ustanove, klube, družine in vsa srbska viteška društva, da pristopijo k športni organizaciji »Savez srbskih športnih savezov« (SSSS), ki se ustanavlja v Beogradu. Združeni srbski športni klubi bodo predstavljali močno organizacijo, mimo katere ne bo mogel nihče. Zato kličemo in

prosimo vse srbske športne organizacije, da pošljejo svoje delegate na ustanovni občni zbor, ki bo v Beogradu 17. decembra letos ob 9 dopoldne v dvorani hotela Bristol.

Kaj pa mi Slovenci?

Hrvatje imajo — kakor smo že omenili — svojo športno slogo, ki zastopa interese vseh hrvaških športnih in telovadnih društev. Srbi so tik pred ustanovitvijo take vrhovne športne instance, ki jim je neobhodno potrebna zlasti sedaj, ko se reorganizira šport po vsej državi. Mi Slovenci pa stojimo ob strani in gledamo kakor neverni Tomaž, češ saj iz tega itak nič ne more biti. Tako vlogo igramo pri celi stvari kakor bi nas vse skupaj nič ne zanimalo. Že večkrat smo opozorili na škodo, ki jo bo utrpel naš šport, ako se ne bomo pravočasno zganili, toda vse je bilo — kakor izgleda — zaman.

V interesu celokupnega slovenskega športa je, da gremo takoj na delo. Vsakdo, ki se količkaj zanima za razvoj našega športa, je moral spoznati, da je v zadnjih tednih krenilo športno gibanje v naši državi na novo pot, na pot reorganizacije na celi črti. Z velikansko hitrico reorganizirajo svoj šport Hrvatje, v zadnjem času so jih začeli posnemati tudi Srbi, ki ustanavljajo svoje narodne zveze ter še vrhovno srbsko zvezo. Poleg tega pa skuša vsakdo, Hrvatje in Srbi, dobiti v svoje roke čim več vrhovnih državnih športnih zvez.

Za naš slovenski šport je torej neobhodno potrebno, da ustanovimo čim prej svoje slovenske športne zveze, zastopniki vseh teh zvez pa morajo takoj pristopiti k delu za svojo vrhovno športno zvezo. Tu ne smemo več oklevati, kajti vsako odlašanje nam bi moglo samo škodovati. Čudno je, da se doslej slovenske športne organizacije še niso zganile. Tem bolj nam je pa nerazumljivo, zakaj še čakajo, ko je vendar jasno, da bomo morali slejkoprej osnovati svoje slovenske športne zveze, če imajo Hrvatje svoje in če ustanavljajo Srbi svoje. Ali naj mar samo Slovenci ostanemo pri jugoslovenskih savezih in ljubljanskih podsavezih, ko pa imata druga dva naroda v državi svoje narodne zveze? Razne saveze in podsaveze na teritoriju slovenskega ozemlja je treba takoj reorganizirati v delovne slovenske zveze, ker bodo odsele take narodne zveze zastopale slovenski šport v vrhovnih državnih zvezah. Izdelati bi bilo treba takoj potrebna pravila za vse te zveze ter jih združiti v Zvezi slovenskih športnih zvez; potem pa na delo za naš šport, ki bo in mora kvalitativno in kvantitativno lepše uspevati kot doslej.

Brez Slovencev in Srbov so plavalci nadaljevali občni zbor

Kakor smo že poročali v našem listu, so v nedeljo zaradi zaupstva zastopnikov hrvaškega plavalnega športa zapustili slovenski in srbski delegati občni zbor jugoslovske plavalne zveze. Ostala je samo polovica vseh delegatov, to je deset. Najprej so sklenili, da se razveljavi dopoldanski sklep, nato so pa prešli na volitve nove uprave. Izvoljena je bila stara uprava z omejitvijo, da njena funkcijska doba ne more trajati dlje kakor dotlej, ko bodo spremenjena pravila. Na obnem zboru je bila izražena splošna želja, da se spor, ki je nastal med hrvaško na eni in srbsko-slovensko skupino na drugi strani, čim prej kompromisno reši. Zato je bilo sklenjeno, da se pozovejo vsi klubi, da v roku treh mesecev osnujejo svoje narodne zveze, potem se pa sestanejo zastopniki vseh treh zvez, ki bodo na bazi enakopravnosti 1:1:1 odločali o spremembi pravil. V kolikor se ti zastopniki ne bi mogli sporazumeti, bi potem na prihodnjem izrednem obnem zboru padla o tej stvari odločitev ter na katerem bi glasovali vsi klubi po starih pravilih. Občni zbor bo 14. januarja 1940.

Poleg drugega je bilo sklenjeno, da se bodo tekme posameznikov za vso državo vršile po dosedanjih pravilnikih s tem, da se na to prvenstvo pozovevata tudi dve prvoplasirani waterpolo-moštvii. Tekme posameznikov — moških in žensk — se vrše v istem mestu. Juniorska prvenstva bodo prirejale samo narodne zveze. Dosedanja pokrajinska prvenstva se spremenijo v narodna prvenstva ter jih prirejšajo narodne zveze. Na koncu so sklenili tudi ligaško prvenstvo ter je v to ligo prišel še zagrebški plavalni klub, tako da sestavljajo ligo sedaj naslednji klubi: Viktorija (Sušak), Jug (Dubrovnik), Jadran (Split) ter Zagrebški plavalni klub.

Rekord ni uspel

Znana danska plavalnica in rekorderka Inge Sörensen je v Kopenhagnu naskočila svetovni rekord, ki ga je pred kratkim postavila Brazilijanka Marija Lenk v prsmem plavanju na 400 m v času 6:15, 8 min. Kakor se zdi, je plavalnica svoje moči previsoko cenila, kajti dosegla ni niti svojega evropskega rekorda (6:16,2), kajti za omenjeno progo je rabila 6:25,4 min.

Hvegova in Sörensenova ne pojdetja v Ameriko

Obe danski plavalnici Ragnhild Hveger in Inge Sörensen sta dobili povabilo ob plavalnih zvez Argentine in Brazilije, da bi letošnjo zimo tamkaj kazali svoje velike sposobnosti v vodi. Vendar pa sta obe plavalnici sporazumno s svojo zvezo odklonili to ponudbo.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Atletski sodniški zbor v Ljubljani. Za »Tek Zedinjenja« v petek, dne 1. decembra dopoldne s startom in ciljem ob 11,30 uri pred Narodnim domom se določa naslednji sodniški zbor: vrhovni sodnik: Gorjanc Jakob; voditelj tekmovanja: Windisch Josko; starter: Sanein D.; sodniki na cilju in časomerilci: Kermavner Ivo, Pevalac Mirko, Polajnar Karj, Vidic Ciril, dr. Bradac; zapisničarja: Cek in Jez (LAP), Sodniki na prosti: 1. vogal Kralja Petra trg—Miklošičeva; Zupančič M., Keber in Karnav; 2. vogal Komenskega—Resljeva; Guidovec in Safosnik; 3. Na Ovlukih—Grad; Hvale in Soukan; 4. vogal Vozna pot na Grad—Karlovska; Glavnik; 5. vogal Privoz—Na Prulah; Potokar; 6. vogal Krakovski trg—Trubarjeva; Cimperman; 7. vogal St. Jakoba trg—Trubarjeva; Kalan; 8. vogal Kongresni trg—Selenburgova; Kalan; 9. vogal pred postjo; Nagy; 10. vogal Vodnikov trg—Studentovska; Stropnik; 11. Marijin trg—most preko Ljubljanice; Polak. Kontr. reditelji na prosti: 1. Tyrševa—Tavčarjeva; Stok; 2. Kolodvorska—Tavčarjeva—Komenskega; Kaffek; 3. Kopitarjeva—Krekov trg; Trtnik; 4. Vodnikov trg—Studentovska; mag. ph. Piccoli; Premerl; 5. Grad—Vozna pot na Grad; Beranek; 6. Karlovska—Privoz; Vahtar; 7. Prule—Most preko Ljubljanice; Rade; Kuretič; 8. Most preko Ljubljanice—Trnovski pristan; Stenčnik; Jurec; Zupančič Z.; 9. Celojsva—Emonska; Jurčevič; 10. Vozna—Kongresni trg; Gašperšič; 11. Marijin trg—Tromostje; Fine; 12. Stritarjeva—Mostni trg; Koštr Zm.; 13. Stari trg—St. Jakoba trg; Zorja Alja; 14. pred postjo—Aleksandrova; Skušek; Zorja Fric, Kos. — Vsi imenovani gje. morajo biti na svojih zgornaj označenih mestih najpozneje ob 11,15, ker bo ogled letišne patrolne pred startom. Vsi gje., ki bi bili zadržani, naj to javijo najpozneje do četrta ob 18 uri pri blagajni kavarni »Evropa«.

Kolesarska sekcija ZSK Hermesa bo imela prihodnjo nedeljo 3. decembra ob pol 9 zjutraj svoj redni letni občni zbor v prostorih gostilne pri Habjanu na Šteti (nasproti Keršiču). Vabijo se posebno sekcijski dirkači in člani k skupnim udeležbi, da slišijo obračun sekcijskega delovanja v minulih sezonah in sprejmejo tudi nove smerice za nadaljni razvoj sekcije. Dobro došli tudi ostali ljubitelji kolesarstva! — Odbor.

S. K. Reka (smučarska sek.). V četrtek, 30. novembra ob 20 strogo ohranjeni članski sestanki smučarske sekcije v gostilni Oblak, Trnška cesta. Važno in obvezno za vse glede tedajšnje kroskontrije red Rožnikom. Obenem se vabijo tudi novi člani, ki imajo veselje do smučanja in tekmovanja.

že profesor v Ljubljani. Tako je spoznal gledališče od blizu že v svojih akademskih letih, ko je bil tudi režiser akademskih gledaliških prireditev, s katerimi je takratna Dijska zveza gostovala po deželi (n. pr. Kranj). Tudi je veliko sodeloval pri telesno-kulturnih organizacijah ter je bil večkrat sodnik pri tekmovanjih. Kot književnik pa se je začel uveljavljati že v dijaških letih v dijaških listih (Domače vaje), potem pa v Domu in svetu kot pesnik (psev. Ksaver, 1910), pisal črtice za »Slovenec«, »Gorenjec« in »Ilustrirani Glasnik« večinoma s socialno tendenco. Med vojno je prišel v stik s Poljaki ter že takrat začel prevajati njihove klasike kot so Orszeszowska, Bol. Prus (veliki roman Faraon!) ter Žeromski (Zvesta reka). Po vojni pa se je ves posvetil gledališki kritiki v »Slovenec«, ki jo je pisal skoraj dve desetletji in jo postavil na vrh slovenske gledališke kritike. Po Robidi in drugih priložnostnih ocenjevalcih jo je prav za prav šele ustvaril v tem tipu, kakor smo jo vajeni sedaj in ki je z njim stala na evropski višini.

S svojo gledališko kritiko si je pri nas ustvaril ime najboljšega poznavalca odrske umetnosti. Narodnemu gledališču, katerega delo je spremljal vsi povojno dobo do letošnje sezone, je storil veliko uslug, ki jih bo potrdila vsaka bodoča zgodovina slovenskega gledališča. Kot v gledališki kritiki je tudi njegova literarna ocena tehtna, premišljena, duhovita ter globoka, kar ga je tudi v literarni kritiki postavilo med vrhove te vrste esejistov pri nas. Tako je vnil revijo »Dom in svet« od leta 1923 dalje z enim kratkim predelkom v letu 1930-31 prav do zadnje krize ob 50-letnici revije. Za njegovega urejavnika je stala na višku naše revije kulture, vsekakor pa je bila vodilna v času vladajočega ekspresionizma in duhovnega realizma, s katerima strujama je zvezana najlepša doba »Doma in sveta«.

Omeniti moramo na tem mestu ne samo globokih in tudi slogovno dovršenih literarnih portretov Zupančiča, Finžgarja, Preglja itd., temveč tudi lepe sintetične poglede novejšie slovenske literature, ki jo je napisal za Leonovo spominsko knjigo ob desetletnici (1939), kakor tudi za »Zbornik Slovenije ob dvajsetletnici«. O novejši književnosti je poročal tudi svoj čas v praški »Slovenski prehled. Škoda, da ni dovršil napovedane zgodovine slovenskega slovstva, ki bi bila gotovo svojevrsna v gledanju na duhovno problematiko v slovenski književnosti; upajmo pa, da jo bo še nekoč dovršil, kakor tudi zgodovino slovenske drame, ki jo je tudi napovedal v »Mladiki«. Posebno delo pa opravlja prof. Koblár v organizaciji književnih ustanov, tako v Pen-klubu, kakor tudi v Društvu slovenskih književnikov, kateremu je predsednik. Pod njegovim predstvom je priredilo društvo veliko razstavo slovenske knjige v